

Danida

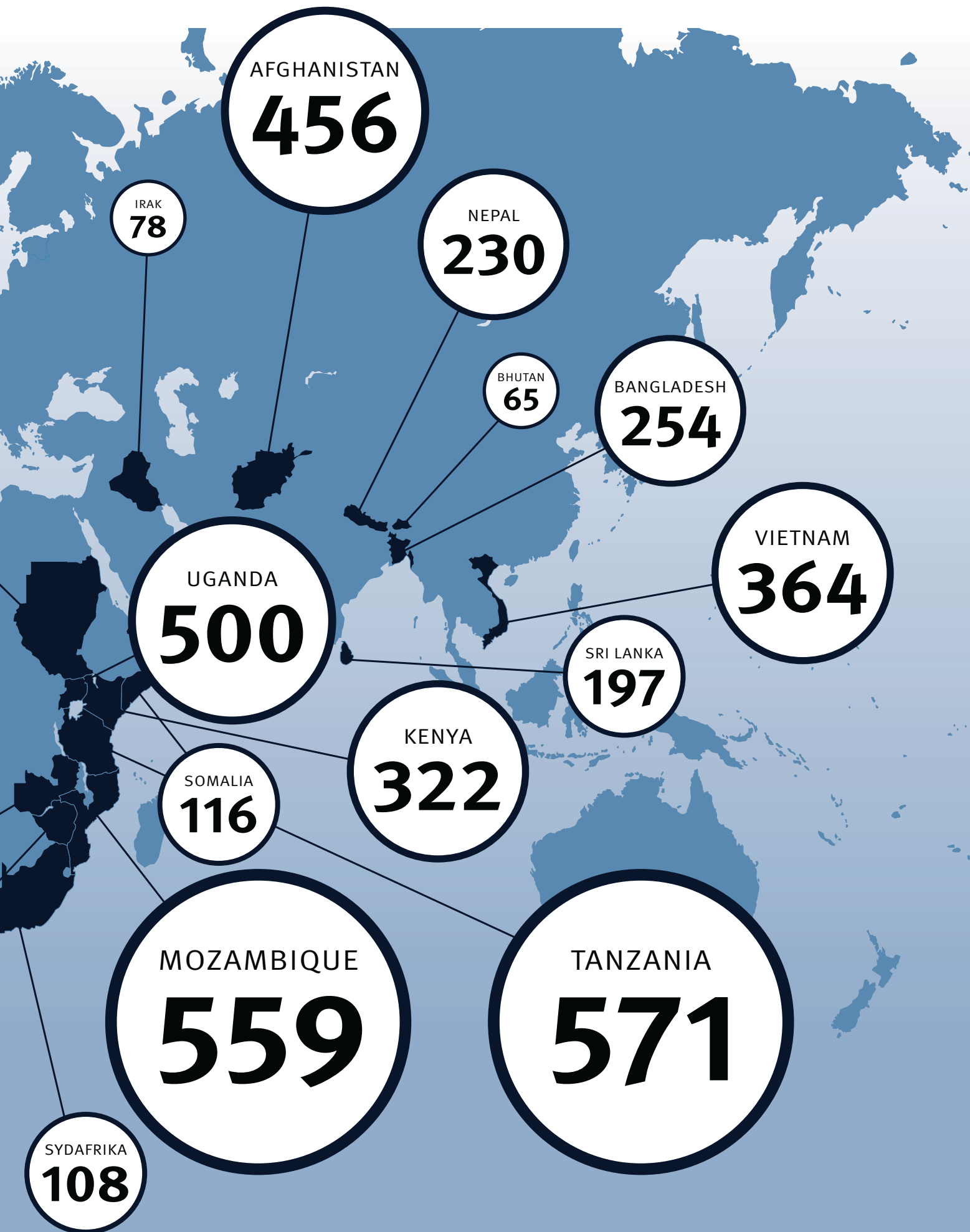
UDENRIGSMINISTERIET

DANMARKS DELTAGELSE I DET
INTERNATIONALE UDVIKLINGSSAMARBEJDE
2009

DANMARKS BILATERALE BISTAND 2009 FORDELT PÅ LANDE, MIO. KR.

PRIVATSEKTORDREVET VÆKST OG BESKÆFTIGELSE – TI CASES FRA TANZANIA

Et af de vigtige satsningsområder for dansk bistand fremover, bliver den privatsektordrevne vækst og beskæftigelse. På side 39 beskrives Danmarks indsats på området i 2009.

Årsberetningens redaktion har ekstraordinært sendt en journalist og en filmfotograf til Afrika for at tegne et billede af den private sektor, den danske støtte hertil og fremtidsmulighederne for den private sektor. Helst havde vi sendt vores hold til en række forskellige lande. Men af hensyn til effektiviteten, bliver der i stedet tale om ti eksempler fra Tanzania. Men mange af situationerne og udfordringerne er de samme i andre afrikanske lande.

Danmark har støttet den produktive sektor i Tanzania, lige så længe som vi har givet udviklingsbistand til lan-

det, dvs. omkring 50 år. I de første mange år sad den tanzanianske stat tungt på den produktive sektor, eller fabrikkerne var ejet af topstyrede andelsbevægelser.

Men fra midten af 1990'erne ændrede Tanzania politik og gav mere plads til en egentlig privat sektor. I 1997 blev Tanzania det første land, hvor Danmark begyndte at give bred støtte til erhvervssektoren i form af et egentligt erhvervssektorprogram. Støtten er især gået til at sikre nye, bedre og mere skræddersyede lånemuligheder i et land, hvor færre end hver 10. voksne har adgang til en bank.

På denne side kan du se en række eksempler på privatsektordrevet vækst via portrætter af nogle af dem, der har nydt godt af dansk støtte til Tanzanias produktive sektor.

De er der, iværksætterne

Dickson Munguruta har startet et transportfirma og har 400 ansatte, Silas Msuya en stor butik med reservedele og byggematerialer. Mød et par af de iværksættere, Afrika har så hårdt brug for, og som er parat, hvis de får de rette betingelser.

Banken der skulle så meget igennem

I starten af 1990'erne var Tanzanias kooperative landbobank ved at gå bankerot, men med dansk støtte er den nu blevet Tanzanias største og en af de mest vel-drevne banker. Det er bl.a. sket ved at tilbyde mikrolån til tusinder af småbønder.

Sukkereventyret i dalen

Hele befolkningen i Tanzanias frodige Kilomberodal har oplevet et økonomisk mirakel de seneste år. Forvandlingen blev sat i gang, da et privat firma overtog områdets skrantende sukkerfabrik, og et par dansk-støttede andelskasser blev oprettet og gav store og små sukkeravlere adgang til lån.

Cecilias sukkermark

Cecilia Kilumbete er en af mange småbønder, der har nydt godt af Kilomberodalens sukkerboom. Et lån fra andelskassen til en lille sukkermark satte Cecilia i stand til at bygge et nyt hus og sende sine børn i skole.

Majsmamaen i Manzese

Også i byerne har små andelskasser vundet indpas bakket op af den danskstøttede CRDB Bank. I Dar es Salaams fattige forstad Manzese har Anna Ntumbala ved hjælp af et lille lån købt en majsmølle, og hun har nu otte ansatte.

Den gode idé med den svære start

Tanzania bugner af ananas, appelsiner, mangoer og masser af andre frugter, som det er oplagt at forarbejde for at skabe den produktion og de arbejdspladser, landet har så hårdt brug for. Men en dansk-støttet juice-fabrik har alligevel haft en vanskelig start.

Den glade grisebonde

Issak Wannah er en glad og taknemmelig mand. Det dansk-støttede private landbrugssektorprogram har sikret ham et banklån, så han har kunnet udvide sin lille svinefarm, og han er parat til at kaste sig over produktion af kyllinger og ansætte flere i sit landbrug, hvis han kan få flere lån.

Konfliktløsning med fart på

Tidligere kunne det tage år at løse selv de mindste tvister på arbejdsmarkedet i Tanzania. Nu har et danskstøttet og dansk inspireret mæglings- og voldgiftssystem bragt den gennemsnitlige behandlingstid ned på tre-fire uger.

Arbejdspladser med kulør

Sadolin er et af mest kendte mærker inden for maling i Tanzania og sikrer 180 tanzanianere solide jobs. Det er hjulpet på vej gennem dansk Business2Business-støtte på i alt 5 mio. kr. til samarbejdet mellem Sadolin i Danmark og Sadolin i Tanzania.

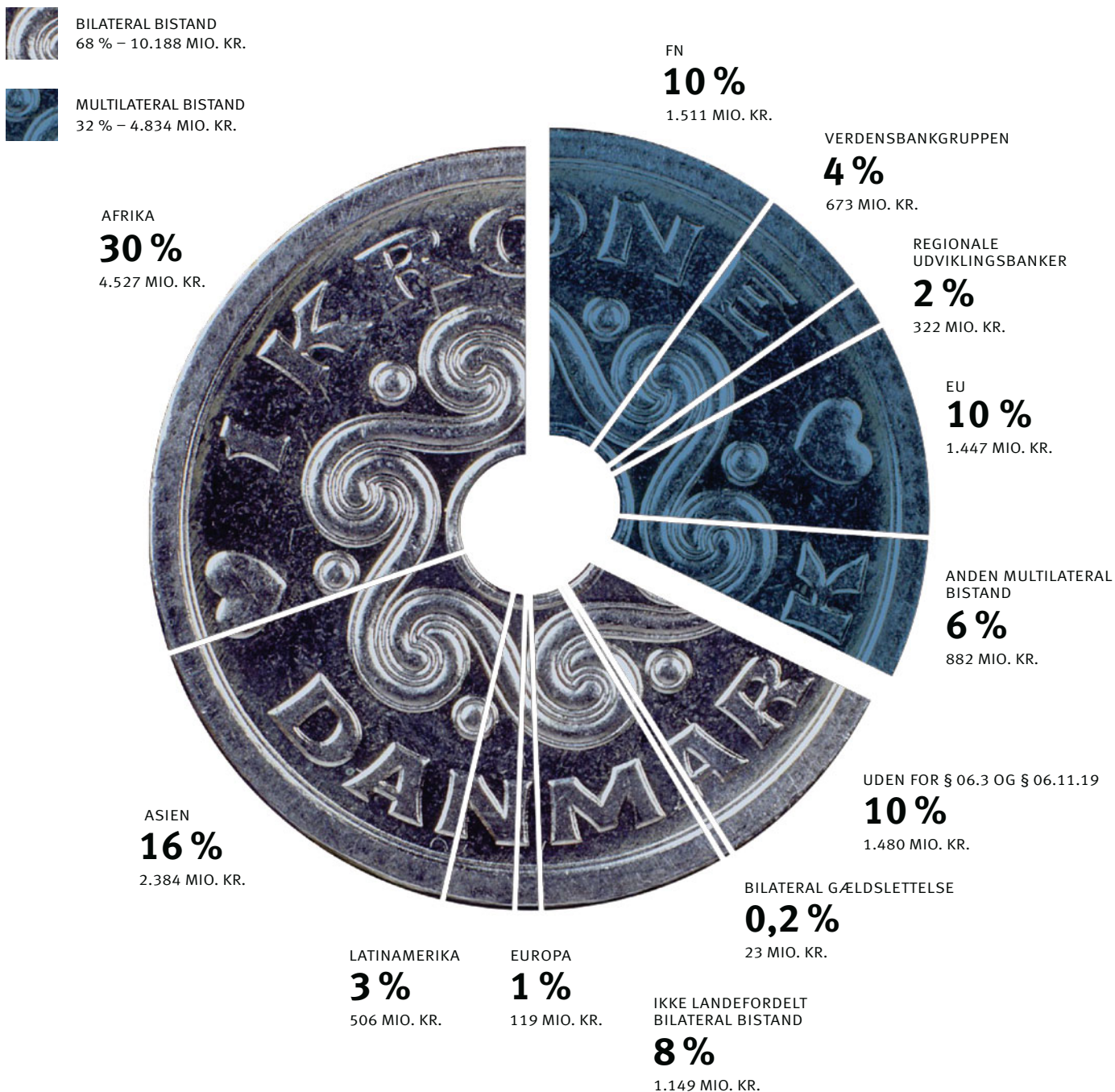

På køl med dansk støtte

Ind til for få år siden måtte tanzanianske virksomheder flyve dyre eksperter ind fra udlandet for at installere og vedligeholde de avancerede, importerede kølesystemer, som landets fremadstormende mobiltelefoni- og IT-virksomheder har brug for. Men nu kan et lokalt firma klare opgaven, fordi det har fået Business2Business-støtte til et samarbejde med det danske firma Unicool.

BISTANDSKRONEN 2009, MIO. KR.*

BISTAND I ALT: 15.022 MIO. KR.

Bemærk: Procent angiver andel af den totale bistand.

* Bistandskronen er opgjort på baggrund af de udbetalinger, der for 2009 rapporteres til OECD/DAC som Danmarks officielle udviklingsbistand (ODA). Bilateral bistand 2009 inkluderer endvidere udbetalinger til multilateral regional- og genopbygningsbistand § 06.38.01 og indsatser vedr. stabilitet og sikkerhed § 06.38.02.

FORORD

2009 var på mange måder et markant og skelsættende år.

Den økonomiske og finansielle krise slog for alvor igennem globalt med negative konsekvenser for mange udviklingslande, og konturerne af en ny verdensorden begyndte at træde stadigt klarere frem med nye udfordringer og nye muligheder på det udviklingspolitiske område.

Danmark fastholdt i 2009 på trods af den økonomiske krise sin udviklingsbistand på et højt niveau. Vi er dermed fortsat ét ud af kun fem lande i verden, der lever op til FN-målsætningen om at yde 0,7 pct. af bruttonationalindkomsten i udviklingsbistand. Det giver os et solidt udgangspunkt for fortsat aktivt at arbejde for, at det internationale samfund lever op til dets løfter og bistandsforpligtelser. Udviklingsbistand er imidlertid ikke en målsætning i sig selv. Det er et middel til sammen med vores partnere at skabe konkrete resultater, der bidrager til at give mennesker, familier og samfund sunde rammer og muligheder for at tage hånd om egen udvikling og udnytte deres ressourcer fuldt ud til eget og fællesskabets bedste.

Derfor er jeg også glad for, at vi i 2009 igen fik bekræftet, at kvaliteten af vores indsats er i top. Uafhængige analyser af både vores udviklingsbistand og vores humanitære bistand pegede på, at vi ligger i det internationale førerfelt. Men vi kan stadig blive bedre og mere fokuserede i vores indsats. Vores indsats skal hele tiden tilpasses en dynamisk og stadig mere globaliseret verden, hvor udviklingssamarbejdet er en central del af en aktiv dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik og et vigtigt element i Danmarks samlede globale engagement.

Regeringen lancerede i 2009 en strategi for Danmarks humanitære indsats 2010-2015 med særlig fokus på sårbarhed, klimaændringer og beskyttelse og en styrket samtænkning af den humanitære indsats fra forebyggelse over nødhjælp til mere langsigtede indsatser. Og på det udviklingspolitiske område iværksatte vi i 2009 arbejdet med at skabe en ny strategi for dansk udviklingspolitik, der vil udstikke pejlemærkerne og prioriteterne for en styrket indsats de kommende år.

Frihed, demokrati og økonomisk vækst er forudsætninger for vedvarende bære-

dygtig udvikling og opnåelse af FNs 2015 Mål. Ved udgangen af 2009 ser det fortsat ud til, at vi i 2015 på globalt plan vil nå målsætningen om at halvere antallet af ekstremt fattige mennesker i verden. Men vi når formentlig ikke målene i Afrika, hvor der er behov for at gøre en særlig indsats. Danmark blev i 2009 sammen med Senegal af FNs generalsekretær bedt om at være forhandlingsleder i forberedelsen af et topmøde i 2010 om 2015 Målene. Mødet er en vigtig milepæl frem mod målstregen i 2015.

Jeg ser frem til, at Danmark også i 2010 vil spille en vigtig rolle i det internationale samarbejde om at fremme frihed og bekæmpe fattigdom og afmægtighed.

Udviklingsminister
Søren Pind

(Søren Pind overtog posten som udviklingsminister ved regeringsrokaden i 2010)

MÅLBARE RESULTATER

Udviklingsbistand gør en forskel, og mange af resultaterne kan tælles og måles.

Her er en række eksempler på resultater i nogle af de lande, Danmark samarbejder med.

AFGHANISTAN

838

skoler bygget eller
genåbnet

FOTO: THORSTEN OVERGAARD / DANIDA

BURKINA FASO

Testet

270.000

personer for HIV

FOTO: MIKKEL ØSTERGAARD

NEPAL

Installeret

53.764

forbedrede brænde-
komfurer

FOTO: JØRGEN SCHYTTÉ / DANIDA

VIETNAM

18.225

nye private virksom-
heder registreret i
fire provinser

FOTO: JØRGEN SCHYTTE / DANIDA

MOZAMBIQUE

Uddannet
265
dommere

FOTO: JØRGEN SCHYTTE / DANIDA

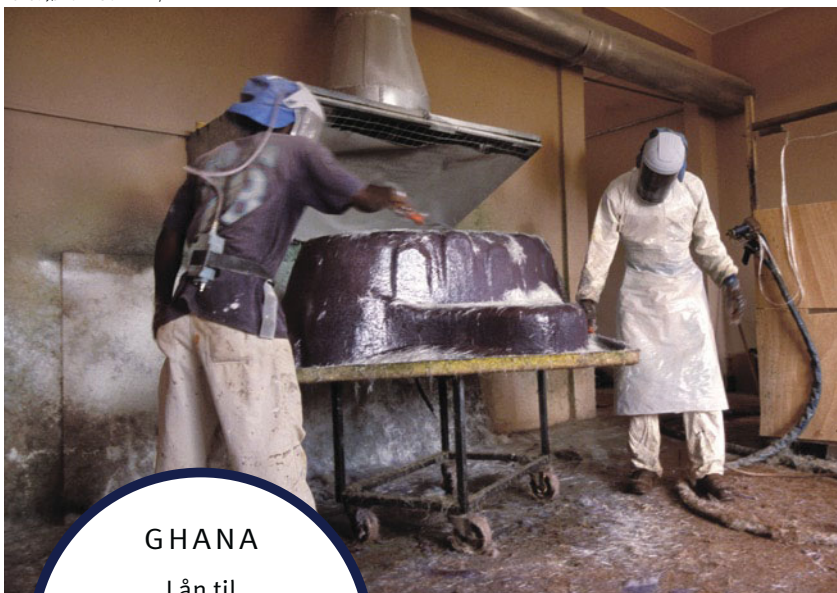

FOTO: JØRGEN SCHYTTE / DANIDA

TANZANIA

Istandsæt
791 km
distrikts- landsby-
og hovedveje

FOTO: JØRGEN SCHYTTE / DANIDA

GHANA

Lån til
8.769
mikro- små
og mellemstore
virksomheder

FOTO: MIKKEL ØSTERGAARD

UGANDA

Retshjælp til
4.047
personer

BANGLADESH

Rent drikkevand til
600.000
mennesker

INDHOLD

Årsberetning 2009 – fokus på resultater i udviklingssamarbejdet	7
FN's 2015 Mål	13
Mål 1: Udrydde fattigdom og sult	14
Mål 2: Sikre grundlæggende uddannelse til alle	18
Mål 3: Fremmeligestilling og styrke kvinders rettigheder	21
Mål 4, 5 og 6 – Sundhedsmålene	25
Mål 7: Sikre en miljøvenlig og bæredygtig udvikling	29
Mål 8: Opbygge et globalt partnerskab for udvikling	34
Privatsektordrevet vækst og beskæftigelse	39
Beretning fra Udvalget for Blandede Kreditter	48
Demokrati, menneskerettigheder, fred og stabilitet	53
Danmarks samarbejdslande	61
Afghanistan	62
Bangladesh	63
Benin	64
Bhutan	65
Bolivia	66
Burkina Faso	67
Ghana	68
Kenya	69
Mali	70
Mozambique	71
Nepal	72
Nicaragua	73
Tanzania	74
Uganda	75
Vietnam	76
Zambia	77

Danmarks udviklingssamarbejde i tal	79
Danmarks officielle bistand til udviklingslandene fordelt på hovedkategorier	80
Danmarks udviklingsbistand i procent af BNI	81
Danmarks bilaterale bistand	82
Danmarks bilaterale bistand til Afrika	82
Danmarks bilaterale bistand til Asien	83
Danmarks bilaterale bistand til Latinamerika	83
Danmarks bilaterale bistand til Europa	83
Sektorfordeling af bilateral bistand	84
Danmarks multilaterale bidrag til internationale organisationer	86
Humanitær bistand fordelt på organisationer	87
Humanitær bistand fordelt på lande og regioner	87
Udbetalinger til danske NGO'ers udviklingsaktiviteter	88
Danske NGO'ers selvfinansiering, 2006-2008	89
Danske NGO'ers udviklingsaktiviteter geografisk fordelt	89
Udviklingsforskning	90
Leverandører af konsulentopgaver	90
Udviklingen i udviklingsbistanden for udvalgte OECD-lande	91
Gældseftergivelse	91
Tilfredsstillende opfyldelse af fastsatte mål	92
Omfanget af svindel med dansk bistand	93
Styrelsen	96
Forskningsudvalget	96
Udvalget for blandede kreditter	96
Rådet	97
Oplysningsudvalget	97
Ordforklaring til forskellige typer bistand	98
Forkortelser	100
Indeks	102
Året der gik	104

en ise

KULTURSAMARBEJDE

Nakaaya Sumari, sangerinde fra Tanzania

28-årige Nakaaya Sumari blev kendt i Østafrikas første reality-show Tusker Project Fame i 2006. I 2008 udgav hun debutalbummet Nervous Conditions, og med nummeret Mr. Politician kom hun på hitlisterne over hele Østafrika. Hun har modtaget en fakkelt fra den danske regerings Global Call to Action initiativ. Center for Kultur og Udvikling har samarbejdet med Nakaaya, som bl.a. deltog på CKUs seminar, Music Beyond og efterfølgende gav koncert i Copenhagen Jazzhouse.

FOTO: KRISTIAN BRUUN

ÅRSBERETNING 2009 – FOKUS PÅ RESULTATER I UDVIKLINGSSAMARBEJDET

Målet med dansk udviklingspolitik og udviklingsbistand er fattigdomsbekæmpelse. Midlet er at skabe resultater i tæt samarbejde med vores partnere.

Danidas årsberetning 2009 fokuserer på resultaterne i udviklingssamarbejdet og søger at besvare spørgsmålet: Hvordan har Danmarks udviklingssamarbejde i 2009 bidraget til fattigdomsbekæmpelse og opnåelse af FN's 2015 Mål?

Konkrete resultater

På side 2-3 ses nogle eksempler på helt konkrete resultater, som dansk udviklingsbistand bidrog til at skabe i 2009: Bedre adgang til sundhed og uddannelse, styrket infrastruktur, stærkere retssystemer og flere iværksættere, der kan skabe økonomisk vækst og beskæftigelse.

Eksemplerne viser, at udviklingsbistanden gør konkret nytte og er med til at skabe bedre levevilkår og mindre sårbarhed for millioner af mennesker.

Svært at måle bistand

Når bistandens nytte på trods af de håndgribelige resultater også i 2009 var til debat i Danmark og internationalt, skyldes det ikke mindst, at konkrete resultater "på jorden" ikke altid umiddelbart kan aflæses på nationalt niveau – man taler om et "mikro-makro paradoks". Der er komplekse årsagssammenhænge bag fattigdom

og udvikling, der kan gøre det vanskeligt at dokumentere en direkte sammenhæng mellem de årlige udviklingsindsatser og de overordnede, langsigtede udviklingsresultater.

Det er vigtigt at skelne mellem udviklingsbistandens umiddelbare resultater og dens langsigtede effekter. Det er relativt nemt at dokumentere konkrete resultater i form af boring af 100 brønde eller bygning af 200 klasselokaler. Men brønde eller klasselokaler er ikke mål i sig selv. Målet

er at sikre befolkningen rent drikkevand og tidssvarende rammer for uddannelse. Og endnu mere overordnet at bidrage til forbedret sundhedstilstand i samfundene og styrket uddannelse.

Jo mere overordnet målet er, des vanskeligere er det at påvise, at målopfyldelsen er resultatet af udviklingssamarbejdet, herunder konkrete "danske" udviklingsaktiviteter og -resultater.

Konkrete resultater af udviklingsprojekter som drikkevandsforsyning er lette at måle. Mere vanskeligt er det at måle bredere udvikling som f.eks. "forbedret sundhedstilstand" eller "styrket uddannelse". Foto: Klaus Holsting/Danida.

“Udviklingsbistanden kan bidrage til fattigdomsbekæmpelse, men kan ikke alene løfte et samfund ud af fattigdom.

Bistanden nytter

Den Internationale Monetære Fond (IMF) konkluderede i 2009 i en analyse, at der kan påvises en direkte sammenhæng mellem den rette form for udviklingsbistand – eksemplificeret ved de nordiske landes fattigdomsorienterede bistand – og økonomisk vækst i et udviklingsland.

Men IMF-analysen peger også på, at det tager tid og tålmodighed at skabe resultater – udviklingssamarbejdets effekter i forhold til økonomisk vækst slår ofte først igennem efter en årrække. Det understreger også betydningen af at fokusere på fattigdomsorienterede, langsigtede og gensidigt for-

pligtende partnerskaber baseret på landes ejerskab til og ansvar for egen udvikling.

Det er vigtigt at sætte klare mål for resultaterne af den danske og den internationale udviklingsbistand og følge op på målopfyldelsen på de forskellige niveauer. Blev der boret de 100 brønde? Har befolkningen fået bedre adgang til rent drikkevand? Er sundhedstilstanden i samfundet generelt forbedret? Systematisk evaluering af udviklingssamarbejdet er centralt for at sikre, at de opstillede mål nås. Evaluering handler om at dokumentere resultater og lære af succeser og fejltagelser (se boks om Danidas evalueringsarbejde).

Bistand gør det ikke alene

Udviklingssamarbejdet er en blandt flere faktorer af betydning for et lands udvikling. Udviklingsbistanden kan bidrage til fattigdomsbekæmpelse, men kan ikke alene løfte et samfund ud af fattigdom. I de fleste udviklingslande udgør udviklingsbistanden kun en mindre del af de samlede økonomiske strømme. Eksempelvis er udenlandske investeringer og migranter og flygtninges pengeoverførsler til deres hjemlande – de såkaldte remitter – i mange udviklingslande en vigtig kilde til forbedrede levevilkår.

Effekterne af udviklingsbistanden afhænger af en række – ofte udefra kommende – faktorer, der kan hæmme eller fremme udvikling og spille negativt eller positivt ind på opnåelsen af udviklingsmål.

Økonomisk krise

Et godt eksempel er den økonomiske og finansielle krise, som for alvor fik negative konsekvenser for en række udviklingslande i 2009. Mange fattige lande, der har begrænsede ressourcer at stå imod med, blev ramt hårdt.

Krisen betød bl.a., at fremskridtene mod opnåelsen af 2015 Målene i mange lande – særligt i Afrika syd for Sahara – var under pres i 2009. Den verdensomspændende økonomiske krise har ført mange mennesker tilbage i den fattigdom, de ellers var kommet ud af, og efterladt store befolkningsgrupper i meget sårbare situationer. Det anslås, at den økonomiske krise kombineret med stigende fødevarerpriser har betydet, at antallet af mennesker i ekstrem fattigdom globalt er blevet 55-90 millioner højere end ventet. Der har også været en stigning i andelen af underernærede mennesker i udviklingslandene.

Som eksemplet med den økonomiske krise illustrerer, kan udviklingsbistand ikke alene skabe udvikling, og udvik-

KOMMENTAR

Nytter udviklingsbistanden?

LARS ENGBERG-PEDERSEN, SENIORFORSKER,
DANSK INSTITUT FOR INTERNATIONALE STUDIER

FOTO: JESPER LINELL, DIIS

“ Dette diskuteres ofte, men gerne på basis af urealistiske forventninger til bistanden. Den er så langt fra den eneste, endsige den vigtigste årsag til udvikling. I disse år bliver en anden årsag stadig vigtigere, og den producerer desværre ikke kun velfærd og fremgang, men også fattigdom og hungersnød. Denne årsag er globaliseringen og særligt de internationale processers indflydelse på udvikling.

Fødevarer- og energiprisernes stigning, den finansielle krise, klimaforandringerne og epidemier er alle globale fænomener, der har den allerstørste betydning for bekæmpelsen af fattigdom i de enkelte lande. Det er fænomener, som et fattigt land ikke kan kontrollere, men som det er fuldstændig underlagt.

Udviklingsbistandens resultater er selvsagt også afhængige af disse fænomener, så ønsker man at nå målsætningerne, er det bydende nødvendigt, at de udviklingspolitiske prioriteter også præger de politikker, der retter sig mod de globale fænomener. Danmark burde udvikle en langt mere aktivistisk udenrigspolitik med det mål at skabe fattigdomsorienteret international regulering på de finansielle, handels-, klima- og sundhedspolitiske områder. En sådan regulering synes mere og mere nødvendig for velfærd og fremgang i fattige lande.

ling sker i et samspil mellem en række faktorer. Mange politikområder har stor betydning for et lands samlede udvikling. Handel, landbrug, klima, miljø og migration er blandt nogle af de vigtige politikområder, der både kan fremme og bremse udviklingslandenes fremskridt imod 2015 Målene. Internationalt og i Danmark er der stigende fokus på sammenhængen mellem de forskellige politikker. Bl.a. har EU i 2009 arbejdet på at identificere de vigtigste politikker, som skal tænkes sammen for at fremme udvikling. Ambitionen er at skabe positiv synergi mellem politikkerne eller som minimum undgå, at de modarbejder hinanden.

Internationalt samarbejde

Danmarks udviklingssamarbejde er en del af en samlet international indsats for at bekæmpe fattigdom. Vi indgår i et tæt samarbejde med partnere i udviklingslandene og andre donorer. Danmark støtter aktivt op omkring den såkaldte Paris-erklæring fra 2005 om effektivitet

Både økonomisk krise og klimaforandringer kan gøre de fattigste endnu mere sårbare. Her uddeles nødhjælp i Kenya. Foto: Jørgen Schytte / Danida.

i bistanden og den opfølgende Accra-handlingsplan fra 2008. Det betyder bl.a., at udviklingssamarbejdet er baseret på principper om lokalt ejer- og lederskab,

tilpasning af bistanden til partnernes udviklingsstrategier, institutioner og procedurer samt effektiv arbejdsdeling og tæt samarbejde med andre donorer. Målet

FOKUS

Erfaring og læring – Danidas brug af evalueringer

Danidas evalueringer af vores udviklingsindsatser har to hovedformål: at bidrage til dokumentation af resultaterne i udviklingssamarbejdet og at fremme læring om, hvad der virker, og hvad der ikke virker inden for forskellige områder af bistanden. Systematisk evaluering bidrager således både til at måle og til at skabe resultater i udviklingsbistanden.

Alle Danidas evalueringer offentliggøres på hjemmesiden www.evaluering.dk. Her kan man se resultaterne af evalueringer og anbefalinger til den fremtidige indsats.

For at sikre effektiv læring og brug af de mange evalueringer er det først og fremmest vigtigt med en god dialog med de personer og institutioner, der skal bruge evalueringen til at forbedre udviklingsindsatsen og gøre den mere effektiv. Det kan f.eks.

være partnere i samarbejdslandene, medarbejdere på danske ambassader og i Udenrigsministeriet, samarbejdspartnere i internationale organisationer eller konsulenter, der er involveret i udviklingen af nye programmer eller projekter. Også Udenrigsministeriets ledelse, udviklingsministeren og Folketingets Udenrigsudvalg er brugere af evalueringerne og deres resultater, der bliver formidlet bredt gennem bl.a. offentlige møder, bog- og filmprojekter og via internettet.

Blandt emnerne for Danidas evalueringer i 2009 var bl.a. erfaringer fra dansk støtte til den private sektor i Tanzania, dansk støtte til klimatilpasning i udviklingslande, den fælles organisationsstrategi for FN's Flygtningehøjkommissariat samt danske NGO'ers støtte til civilsamfundet i Ghana og Etiopien.

“ Succeser må deles med andre, og hvis målene ikke nås, er det også et fælles ansvar.

Pengeoverførsler fra migranter udgør en vigtig del af økonomien i mange u-lande. Foto: Mikkel Østergaard/Danida.

er sammen at yde bedre og mere effektiv bistand og sikre den bedst mulige anvendelse af hver bistandskrone.

Styrket arbejdsdeling og øget samarbejde blandt donorerne gennem f.eks. fælles programmer og brug af partnernes egne

systemer – f.eks. gennem budgetstøtte – betyder også, at det bliver vanskeligere at følge hver dansk bistandskrone helt til dørs. Succeser må deles med andre, og hvis målene ikke nås, er det også et fælles ansvar. Det centrale er, at der i fællesskab opnås de mål, vi har sat os.

FN's 2015 Mål repræsenterer verdenssamfundets fælles målsætninger for fattigdomsbekæmpelse. Det er på den baggrund, at Danidas årsberetning 2009 rapporterer om status for opfyldelse af 2015 Målene globalt og inden for denne overordnede ramme redegør for de dan-

ske udviklingsindsatsers bidrag til at opnå de fælles mål.

Om denne Årsberetning

I kapitlet “FN’s 2015 Mål” gøres der status for opnåelse af de otte udviklingsmål globalt set og Danmarks bidrag på de forskellige områder.

I kapitlet “Privatsektordrevet vækst” afrapporteres der på Danmarks indsats for at fremme privatsektordrevet vækst og beskæftigelse i udviklingslandene; herunder udmøntningen af Afrikakommissionens anbefalinger og initiativer. Kapitlet indeholder tillige beretningen fra Udvalget for Blandede Kreditter.

I kapitlet “Demokrati, menneskerettigheder, fred og stabilitet” redegøres der for indsatser og resultater i forhold til fremme af demokrati, menneskerettigheder, fred og stabilitet – et område der ligesom økonomisk vækst ikke har sit eget eksplisitte 2015 Mål – og der sættes fokus på Danmarks nye strategier på området.

Herefter følger kapitlet “Danmarks samarbejdslande” med en beskrivelse af udviklingen i de enkelte samarbejdslande og fokuset for det danske udviklingssamarbejde med landet.

Endelig indeholder årsberetningen *tal, statistikker og oversigter* over diverse aspekter af Danmarks udviklingssamarbejde.

FOKUS

Kommunikation og oplysning om resultater i udviklingssamarbejdet

Viden om og forståelse for udviklingslandenes situation og det danske engagement i udviklingssamarbejdet er afgørende for, at befolkningen kan tage stilling til udviklingsspørgsmål på et oplyst grundlag. Troværdig og åben oplysning om resultater og udfordringer i udviklingsbistanden bidrager til den brede folkelige og politiske opbakning, der er en forudsætning for Danmarks internationale udviklingssamarbejde.

Danmark havde også i 2009 fokus på kommunikation og oplysning om udvikling. Udenrigsministeriet fulgte i 2009 op på en ekstern evaluering af Danidas oplysningsvirksomhed. Evalueringen var grundlæggende positiv. Men den pegede også på en række muligheder for bedre at tage højde for et medielandskab under hurtig forandring og forskellige målgruppers ændrede medievaner.

En arbejdsgruppe kom med en række forslag til bl.a. en styrket kommunikationsmæssig kompetenceudvikling inden for u-landsoplysningen, mere systematiseret evaluering og erfaringsopsamling, øgede oplysningsmidler, en årlig oplysningsdag og iværksættelse af flere fælles, tværgående oplysningskampagner.

Et godt eksempel på slagkraftige oplysningstiltag i 2009 var bogen *Turen går til de varme lande*, der handler om klimaforandringernes konsekvenser for udviklingslandene. Bogen blev til i et samarbejde mellem Politikens Forlag og Dagbladet Politiken med støtte fra Danida. Den udkom i 220.000 eksemplarer og kunne bl.a. fås hos boghandlere og på biblioteker landet over. Undersøgelser viste, at hver tredje dansker hørte om eller så bogen, og hver tredje fra denne gruppe læste hele eller dele af den.

Turen går til de varme lande-kampagnen kørte på flere medieplatforme med både et website og en gruppe på Facebook, der fik over 3.500 aktive medlemmer. Kampagnen er et eksempel på, hvordan brug af flere medietyper – herunder bog, hjemmeside, sociale medier på nettet, undervisningsaktiviteter og medieomtale – bidrager til målrettet kommunikation og oplysning om udviklingssamarbejdet.

KULTURSAMARBEJDE

Gøglerkolen i Damaskus, Syrien

Center for Kultur og Udvikling støtter et omfattende cirkusprojekt for palæstinensiske og irakiske børn og unge i Damaskus. Gøglerkolen i Århus står bag projektet, som er opstået i kølvandet på deres turne i Palæstina i 2008, som var en overvældende succes. Syrien har ingen tradition for cirkus, akrobatik eller lignende.

FOTO: STEFFEN K. RASMUSSEN

FN'S 2015 MÅL

I år 2000 satte 189 af verdens statsledere sig sammen og formulerede FN's Millenniumerklæring. Otte mål, som skulle nås i 2015, blev defineret for at sikre en værdig og bæredygtig fremtid for hele verdens befolkning. 2015 Målene har siden udgjort pejlemærkerne for det internationale udviklingssamarbejde og dermed også for Danmarks arbejde med udviklingsbistand.

I dag, hvor godt to tredjedele af tiden er gået, kan man konstatere, at der er sket gode fremskridt på nogle af 2015 Målene og mindre på andre. Der er også store forskelle mellem lande og regioner. Afrika syd for Sahara er f.eks. langt fra at opfylde

de fleste af målene. Mål 5 om at nedbringe mødredødeligheden er det af målene, der halter mest bagefter globalt.

Den økonomiske krise og klimaforandringer truer med at underminere opnåede fremskridt. Stigende priser på mad og olie og faldende priser på en del råvarer, som er betydningsfulde for udviklingslandenes økonomi, vil sandsynligvis skubbe millioner af mennesker under fattigdomsgrænsen.

I 2010 skal der afholdes topmøde om status for 2015 Målene. Den danske FN-ambassadør i New York, Carsten Staur, er sammen med sin senegalesiske kollega

forhandlingsleder for forberedelsen af topmødet.

Dette kapitel beskriver hvert enkelt 2015 Mål, den internationale status for at nå målet, Danmarks prioriteter inden for netop dette mål samt Danmarks arbejde på området.

2 0 1 5 MÅLENE

DE OTTE 2015 MÅL

- 1 Udrydde fattigdom og sult
- 2 Sikre grundlæggende uddannelse til alle
- 3 Fremme ligestilling og styrke kvinders rettigheder
- 4 Reducere børnedødelighed
- 5 Reducere mødredødelighed
- 6 Bekæmpe hiv/aids, malaria og andre sygdomme
- 7 Sikre en miljøvenlig og bæredygtig udvikling
- 8 Opbygge et globalt partnerskab for udvikling

Læs mere om 2015 Målene på www.2015.dk

Når vi 2015 Målene? Foto: Finn Thilsted / Danida.

MÅL 1: UDRYDDE FATTIGDOM OG SULT

GLOBAL STATUS FOR 2015 MÅL 1 IFØLGE FN

- Målet om at halvere andelen af ekstremt fattige mennesker i verden i 2015 bliver sandsynligvis nået globalt, men næppe i Afrika syd for Sahara.
- Mere end halvdelen af befolkningen lever fortsat i ekstrem fattigdom i Afrika syd for Sahara.
- Andelen af fattige globalt ventes fortsat at falde i 2009, men den økonomiske krise har bremset faldet.
- Andelen af fattige i Østasien er faldet dramatisk.
- Stigende fødevarerpriser har øget andelen af underernærede mennesker.

Foto: Finn Thilsted / Danida.

DANMARKS PRIORITETER FOR 2015 MÅL 1

- Fattigdomsbekæmpelse er det grundlæggende mål for alt Danmarks udviklingsarbejde, dvs. for alle landeprogrammer, strategier og øvrige indsatser. Danmarks samlede bistand er på godt 15 mia. kr.
- Fremme af demokrati og respekt for menneskerettigheder er et tværgående hensyn i al dansk udviklingspolitik.
- Hensynet til miljø indtænkes i alle danske bistandsprogrammer.
- Arbejdet med at bekæmpe fattigdom går primært via strategier formuleret af landenes regeringer.
- Fremme af lige muligheder for kvinder og mænd er en integreret del af fattigdomsbekæmpelse.
- Landbrugs- og erhvervssektorudvikling er vigtige prioriteter for at bekæmpe fattigdom.
- Nødhjælp afhjælper akut sult og nød i kriseområder.
- Privatsektordrevet økonomisk vækst og beskæftigelse er forudsætninger for fattigdomsbekæmpelse.

Den globale økonomiske krise har bremset fremskridt i mange lande. Danmark har fortsat bekæmpelse af fattigdom som overordnet prioritet i al udviklingsbistand.

I samarbejde med andre udviklingspartnere arbejder Danmark i de enkelte lande med at bekæmpe fattigdom bl.a. ved at støtte nationale udviklingsstrategier,

hvor samarbejdslandene selv prioriterer indsatsen for fattigdomsbekæmpelse. For Danmark er fattigdom ikke kun et spørgsmål om økonomi. Fattigdom handler også om adgang til sundhedsydelser, ernæring, politisk frihed, ligestilling, sociale rettigheder og sikkerhed. Derfor går Danmarks indsats for fattigdomsbekæmpelse på tværs af samtlige 2015 Mål.

Danmarks svar på krisen

Danmark arbejder på at afbøde virkningerne af den globale økonomiske krise ved at sikre, at der bliver stillet flere midler til rådighed for de fattigste af udviklingslandene.

Udviklingsminister Ulla Tørnæs opfordrede i et brev i april sine ministerkolleger i andre donorlande til ikke at lade finanskrisen

have indflydelse på bistandsforpligtelserne. Danmark presser også aktivt på, for at EU-landenes bistandsløfter ikke udhules.

Danmark arbejder ligeledes for, at brugen af de ressourcer, der er til rådighed bliver fremrykket for at sikre, at flest mulige udviklingsmidler bliver mobiliseret hurtigt og effektivt. F.eks. er betalinger fra udviklingsfondene IDA (International Development Association under Verdensbanken) og African Development Fund blevet fremrykket. IDA gav mellem juli 2008 og juni 2009 rekordhøje tilsagn på 14,5 mia. dollars, 25 pct. mere end året før.

Danmark har også givet et bidrag på 69 mio. kr. til at udvide aktiekapitalen i den Asiatiske Udviklingsbank, så banken fortsat kan låne ud trods krisen. Læs mere om det internationale samarbejde om udviklingsbistand på s. 34 i afsnittet om 2015 Mål 8.

I 2009 holdt Afrikakommissionen sit tredje og konkluderende møde, hvor der blev formuleret fem anbefalinger om støtte til afrikansk erhvervsliv. I lyset af den økonomiske krise er anbefalingerne om erhvervsudvikling i Afrika blevet endnu mere relevante. Kun Afrikas eget erhvervsliv kan for alvor bidrage til at beskæftige de mange arbejdsløse unge i Afrika og derigennem afhjælpe fattigdommen (mere om Afrikakommissionen på s. 41 i afsnittet om Privatsektordrevet vækst og beskæftigelse).

Konsekvenser i Burkina Faso og på Afrikas Horn

Burkina Faso er et land, der langsomt var begyndt en udviklingsproces, indtil krisen slog udviklingen tilbage. De seneste 10 år op til krisen blev fattigdommen reduceret med imponerende 10 pct. Flere børn var kommet i skole og børnedødeligheden var faldet. Men i 2007 vendte udviklingen. Allerede nu kan man ifølge Verdensbanken registrere stigende fattigdom, og der er voksende problemer med både sundhed

FOKUS

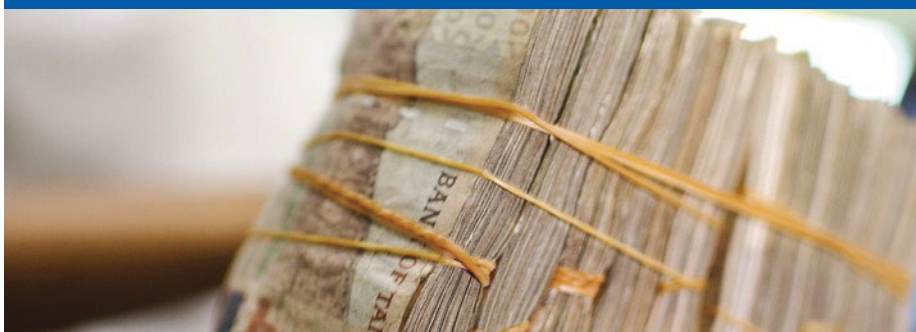

FOTO: MIKKEL ØSTERGAARD / DANIDA

Den økonomiske krise

Verdensøkonomien er ved udgangen af 2009 i bedring, men bedringen er relativt svag, ujævnt fordelt og forbundet med betydelige risici. Væksten i verdens BNP for 2009 ventes at være under 1 pct.

Virkningen af recessionen for de fattigste er voldsom og tiltagende, med anslået 50 millioner flere fattige i lavindkomstlande i 2009.

Private kapitaloverførsler til udviklingslandene er faldet fra 7,5 pct. af BNP i 2007 til 4,5 pct. i 2008. Mere knap og dyrere kapital forværrer udsigterne for u-landenes vækst.

Efter næsten to årtier med negativ vækst pr. indbygger i 1980'erne og 1990'erne havde lavindkomstlandene i årene 2001 til 2007 årlige vækstrater pr. indbygger på 3,2 pct. i gennemsnit.

Efter først at være blevet ramt af prisstigninger på fødevarer og olie fra begyndelsen af 2007 til midten af 2008, kom virkningerne af recessionen, der startede i de rige landes finanssektorer, men spredtes til erhverv og marked. Det førte til faldende eksport, investeringer og personlige overførsler i lavindkomstlandene. De personlige overførsler anslås at være faldet fra 30,7 mia. dollars i 2008 til 28,5 mia. dollars i 2009.

Lavindkomstlandene vil fortsat føle konsekvenserne af krisen, med mangel på ekstern og intern finansiering. Modsat de rige lande har kun få lavindkomstlande ressourcer til at modgå krisen med f.eks. krisepakker. Og når store dele af befolkningen er tæt på fattigdomsgrænsen, kan selv korte økonomiske tilbageslag have langsigtede negative effekter på levevilkår og vækst. Det frygtes, at 89 millioner flere mennesker kommer under fattigdomsgrænsen i lavindkomstlandene ved udgangen af 2010, end hvis krisen ikke havde fundet sted.

Verdensbanken anslår, at krisen skaber et ekstra finansieringsbehov i lavindkomstlandene på 11,6 mia. dollars årligt. Dækkes det ikke, vil forbedringerne i befolkningens levevilkår og skabelsen af et holdbart fundament for vækst og udvikling blive sat tilbage.

“ Landbruget er en del af den private sektor og fremgår eksplicit i Afrikakommissionens anbefalinger.

og uddannelse. Krisen betyder også færre skatteindtægter og dermed færre midler til f.eks. uddannelse og sundhed. I visse områder trækker folk deres børn ud af skolerne, fordi fattigdommen tvinger dem til at lade børnene arbejde. Den økonomiske krise, kombineret med negative effekter af klimaforandringerne, kan i løbet af tre-fire år sætte udviklingen tilbage til niveauet fra for 10 år siden.

Krisen kan også forværre allerede ekstreme situationer. I 2009 oplevede landene på Afrikas Horn (Somalia, Etiopien, Kenya og Sydsudan) en alvorlig fødevarekrise. Krisen skyldtes et sammenfald af tørke og konflikter og blev forstærket af den økonomiske krise og høje fødevarepriser. Krisen førte til udbredt sult i mange områder. Det udløste i 2009 en ekstraordinær humanitær bevilling fra Danmark på 50 mio. kr., som blev givet via UNICEF og Verdensfødevareprogrammet WFP (mere om Danmarks humanitære indsatser i kapitlet om Demokrati, menneskerettigheder, fred og stabilitet på side 53.)

Krisen kradser i Burkina Faso, og mange fattige tvinges til at lade deres børn arbejde. Pigen her tager en pause i arbejdet. Foto: Thorsten Overgaard / Danida.

Mere end én milliard mennesker sulter

Et af delmålene for 2015 Mål 1 er at halvere andelen af sultende på verdensplan i 2015. Men en rapport fra FN's fødevareorganisation, FAO, fastslog i 2009, at sult er et stigende problem, og at den økonomiske krise har gjort problemet værre. FAO anslår, at over én milliard mennesker, eller hvert sjette menneske i verden, er underernærede. Det er det højeste niveau siden 1970.

I 2009 var der debat i medierne om, hvorvidt det er rigtigt af Danmark at satse på udvikling af privatsektordrevet vækst som anbefalet af Afrikakommissionen, eller om Danmark hellere burde øge støtten til landbruget. Men for Danmark er der ikke tale om et enten-eller, men om både-og. Landbruget er en del af den private sektor og fremgår eksplicit i Afrikakommissionens anbefalinger, der lægger vægt på at styrke vækst og beskæftigelse i landbrugssektoren i Afrika.

I den bilaterale bistand støtter Danmark landbrugssektorprogrammer i 11 af de 15 programsamarbejdslande. Danmark støtter også landbrug både direkte og indirekte i flere erhvervssektorprogrammer, ligesom humanitære indsatser også ofte omfatter støtte til fødevarer sikkerhed.

Fattigdom i Europa

Danmark afhjælper gennem det såkaldte Naboskabsprogram fattigdom i EU's nabolande mod øst og sydøst. Støtten skal fremme demokratisering og landenes tilnærmelse til EU og Danmark. I praksis støtter bistanden særligt erhvervsudvikling og jobskabelse. Programmet skaber således beskæftigelse i nogle af Europas fattigste lande som Kosovo og Albanien.

Privatsektorudvikling bidrager også til at afbøde følgerne af den økonomiske krise gennem f.eks. støtte til kreditter for små og mellemstore virksomheder i lande som Kosovo, Serbien og Armenien.

Danmark afhjælper også fattigdom i Europa. Her byen Lviv i det vestlige Ukraine. Foto: Stefan Katic / Danida

I 2009 iværksatte Danmark gennem Naboskabsprogrammet tre store privatsektorindsatser i henholdsvis Ukraine, Georgien og Bosnien. Programmerne skal skabe vækst og beskæftigelse gennem effektivisering af landbrugssektoren og de afledte erhverv.

Konflikter skaber fattigdom

Det er et mønster fra mange lande, at konflikter skaber fattigdom. Over en tredjedel af verdens 1,4 milliarder fattige bor i særligt skrøbelige lande eller befinder sig i skrøbelige situationer.

Uganda er et land, hvor denne sammenhæng er udtalt. Mens der er ca. 15 pct. fattige i f.eks. den centrale region, er der 60 pct. fattige i den konfliktramte nordlige region. Danmark har derfor fokuseret sine indsatser i Uganda i denne region. Det gælder f.eks. støtten til økonomisk og social udvikling gennem sektorprogrammerne. Danmark har også støttet god regeringsførelse, retsvæsenet, demokratisering, civilsamfundet og den ugandiske menneskerettighedskommissions arbejde i regionen. Endelig har der været langsigtet konfliktmediering med bred støtte

til fred og genopbygning, hvor der har været en stor indsats for at inddrage alle involverede grupper, herunder forskellige kvindegrupper.

Oprindelige folk er fattigere

Fattigdom følger ikke altid nationale grænser. I Latinamerika er der inden for landegrænserne f.eks. en klar sammenhæng mellem fattigdom og andelen af oprindelige folk. De oprindelige folk er overrepræsenteret i de fattigste regioner. Derfor er oprindelige folk en prioriteret målgruppe på tværs af den danske bistandsindsats i hele Latinamerika.

I Bolivia har et danskstøttet program for fremme af oprindelige folks rettigheder

været en stor succes, og Danmark kunne i 2009 udfase støtten. Programmet har bl.a. sikret oprindelige folk rettigheder til jord. I projektets forløb er der udstedt skøder på et areal på tre gange Danmarks størrelse. Efter Danmarks udfasning fortsætter indsatsen gennem en regeringsfond.

I december 2009 blev præsident Evo Morales, som selv er af oprindelig afstamning, genvalgt med stort flertal. Det kan tolkes som en demokratisk sejr for de oprindelige folk. Danmarks mangeårige indsats har bidraget til at øge den kapacitet og selvbevidsthed hos de oprindelige folk, som i sidste ende har bragt dem til magten på demokratisk vis.

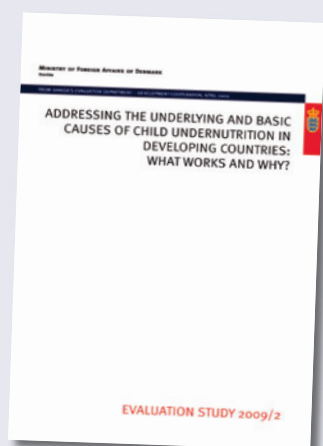
Bolivianerne genvalgte præsident Evo Morales i 2009. En demokratisk sejr for de oprindelige folk. Foto: Jorge Bernal / Scanpix.

FOKUS

Fejl- og underernæring: Hvad virker og hvorfor?

I 2009 gav et omfattende dansk evalueringstudie en bedre viden om underernæring, særligt om, hvilke typer interventioner der virker.

Studiet peger på, at vi kender både årsager og løsninger på det globale ernæringsproblem, men at der mangler politisk vilje til at tage fat i de dybtliggende årsager: Social ulighed, magtstrukturer, politiske og økonomiske forhold, kønsroller, normer og værdier. Således hedder det i konklusionen:

“Child undernutrition is – after war – the world’s most embarrassing issue. It need not happen, it should not happen, we know how to solve it, but it is still there.”

Studiet peger på basale og strukturelle årsager til underernæring, bl.a. at der er vigtige sammenhænge mellem ernæring, infektionssygdomme og fødevarerikkerhed. Studiet gennemgår også, hvordan underernæring og fattigdom indgår i en ond spiral, ligesom det påvises, hvordan effekterne af underernæring sætter spor i flere generationer.

Løsningerne har traditionelt fokuseret på de ernæringsmæssige aspekter som tilskud af mad. Men langsigtede løsninger kræver, ifølge studiet, at der gøres noget ved de strukturelle årsager til ulighed, lokalt og globalt.

Studiet ventes at blive brugt ved udviklingen af danske indsatser på sundheds- og landbrugsområdet, og der er udtrykt interesse for studiet fra bl.a. Kenya og Mozambique. Studiet er også cirkuleret til EU, bilaterale og multilaterale partnere, forskere samt NGO'er. Studiet indgår også som baggrundsmateriale i formuleringen af Verdensbanken og EU's globale handlingsplan for ernæring.

'Addressing the Underlying and Basic Causes for Child Undernutrition in Developing Countries: What Works and Why?' kan findes på www.um.dk.

MÅL 2: SIKRE GRUNDLÆGGENDE UDDANNELSE TIL ALLE

GLOBAL STATUS FOR 2015 MÅL 2 IFØLGE FN

- 88 pct. af alle børn og unge i udviklingslandene modtager en grundskoleuddannelse mod 80 pct. i 1990.
- 72 millioner børn på verdensplan går ikke i skole. Mere end 56 millioner børn vil fortsat gå glip af grundskolen i 2015, hvis udviklingen fortsætter som hidtil.
- I Afrika syd for Sahara går 29 pct. af børn og unge glip af grundskoleuddannelse. Det er et fald fra 46 pct. i 1990.
- Piger udgør 54 pct. af de børn, der ikke går i skole, og piger har større risiko for aldrig at modtage skoleundervisning.

DANMARKS PRIORITETER FOR 2015 MÅL 2

- Direkte støtte til uddannelsessektoren i otte programsamarbejdslande samt til uddannelsesprogrammer i Afghanistan og Sudan udgjorde 412 mio. kr. i 2009.
- Særligt fokus på støtte til grundskoleuddannelse i Afrika.
- Sikre at piger modtager og gennemfører grundskoleuddannelse.
- Sikre kvalitet og adgang til sekundær uddannelse.
- 335 mio. kr. til tre multilaterale organisationer: FTI (135 mio. kr.), UNICEF (180 mio. kr.) og UNESCO (20 mio. kr.), der bl.a. arbejder med uddannelse.

Verden har taget klare skridt mod at gøre Mål 2 til virkelighed. 88 pct. af alle børn i udviklingslandene modtager grundskoleuddannelse imod 80 pct. i 1990. Der er dog stadig 72 millioner børn, der ikke kommer i skole, og den økonomiske krise lægger pres på uddannelsessystemerne. Det rammer især pigerne. Danmark har bl.a. gjort en stor indsats som formand for initiativet FTI.

Danmark har i 2009 sat vigtige fingeraftryk på den internationale indsats for mere og bedre uddannelse i udviklingslandene. Dette er sket som formand for Education for All – Fast Track Initiative (FTI), hvor Danmark sammen med først Japan og derefter Italien havde formandskabet fra midten af 2008 til sidst i 2009. FTI er et af de vigtigste multilaterale initiativer på ud-

dannelsesområdet og omfatter flere fonde.

Danmark har arbejdet for at bevæge FTI tættere på en samlet sektortilgang. Når flere børn gennemfører grundskolen, stiger presset på ungdomsuddannelserne i udviklingslandene. Derfor er der brug for, at både udviklingslande og donorer arbejder med det samlede uddannelsessystem. Hidtil har initiativets primære fokus været på grundskolen, men i løbet af 2010 er ambitionen, at FTI skal dække alle seks mål, som er indeholdt i erklæringen "Education for All" fra år 2000, som FTI er en væsentlig udmøntning af. Erklæringen omfatter bl.a. mål om udvidet og forbedret førskoleuddannelse, halvering af analfabetisme blandt voksne og sikring af relevant læring for unge og voksne. Den danske indsats følger op på Afrikakom-

missionens anbefaling fra 2009 om øget adgang til praktisk og teknisk uddannelse for unge, og her ønsker Danmark, at FTI skal spille en rolle (læs mere om Afrika-

Fattigdom presser pigerne ud af skolen. Det er vigtigere end nogensinde at fastholde fokus på pigers ret til uddannelse. Foto Klaus Holsting / Danida.

kommissionen på s. 41).

Danmark har også arbejdet med en samlet sektortilgang i sektorprogrammerne i bl.a. Nepal, Mozambique og Burkina Faso. Fra 2009 gik den danske støtte på 85 mio. kr. til et nyt reformprogram i Nepal. Reformprogrammet dækker primær og sekundær uddannelse samt faglig undervisning. Den hidtidige støtte til uddannelse i Nepal blev evalueret i 2009 (se nedenfor).

Flere ressourcer til uddannelse

Danmark har brugt sit formandskab i FTI til at arbejde for en videreudvikling af initiativet. Midlerne i FTI's fonde er ved at være fordelt, og derfor har Danmark arbejdet for at mobilisere flere ressourcer. Der er i dag 19 FTI-donorpartnere, der forventes at bidrage med 1,2 mia. dollars i løbet af 2009 og 2010. Til sammenligning har FTI's største fond hidtil rådet over 1,7 mia. dollars. Nye bidragsydere er imidlertid nødvendige for at matche behovet for uddannelsesinvesteringer i udviklingslandene. Den danske udviklingsminister er gået forrest i ressourcemobilisering og fundraising til FTI og har bl.a. i 2009 været vært for et højniveaumøde om finansiering af uddannelse med deltagelse af en række udviklings- og finansministre.

Den danske støtte til udviklingen af FTI omfatter også en reform af FTI, der gør initiativet mere effektivt og beslutningsdygtigt. Tidligere direktør for UNICEF Carol Bellamy er blevet ansat i en nyoprettet stilling som formand for initiativet.

Kvalitet er en udfordring

Mål 2 handler ikke blot om at sikre indskrivning af børn på grunduddannelsen i udviklingslandene. Det handler også om, at de skal fuldføre uddannelsen og få et bedre lønnet job, så investeringen betaler sig, ikke mindst for familien. Derfor er kvalitet alfa og omega, og den koster penge.

I Burkina Faso mærker man problemet ty-

Folkeskolen i Burkina Faso er under pres. Der er op til 100 elever i hver klasse. Skoleeleverne her poserer for fotografen. Foto: Thorsten Overgaard / Danida.

deligt. Befolkningsvæksten alene betyder, at man hvert år skal bygge 5.000 nye klasseudviklingslokaler og uddanne 3.200 nye lærere. Derfor har man nedsat læreruddannelsens varighed til et år. Det presser kvaliteten. I byerne er der ofte over 100 elever i hver klasse, og det er begrænset, hvad børnene lærer. Mere end halvdelen af de børn, der har gået fem-seks år i skole, kan dårligt læse og skrive.

Danmark har i flere år arbejdet sammen med den lokale organisation Trade og undervisningsministeriet i Burkina Faso for at forbedre kvaliteten og gøre skolen mere relevant og nyttig for børnene. Blandt initiativerne er undervisning på lokalsprog i stedet for fransk, så børnene føler sig

mere hjemme og kan bygge videre på den viden, de allerede har. Man forsøger også at tilpasse pensum, så det tager afsæt i børnenes dagligdag. Denne tilgang har resulteret i bedre og hurtigere indlæring og har mindsket frafaldet.

Pigers uddannelse under pres

Frem til 2008 lykkedes det globalt at reducere overvægten af piger, som ikke går i skole fra 58 pct. til 54 pct. Nu er der desværre mange tegn på, at den globale økonomiske krise har negative konsekvenser for pigers skolegang. 90 millioner mennesker kan blive presset under fattigdomsgrænsen i løbet af 2010, og fattige børn bliver taget ud af skolen for at bidrage til familiens økonomi eller

“ Danmark er fortsat en stærk fortaler for pigers ret til uddannelse.

hjælpe i husholdningen. I mange kulturer rammer det især pigerne. I flere lande i det sydlige Afrika forventes det, at uddannelsesinvesteringerne falder med 10 pct. pr. elev i 2010. Derfor er det nu vigtigere end nogensinde at holde fokus på pigers ret til uddannelse.

Danmark er fortsat en stærk fortaler for pigers ret til uddannelse. Danmark er medlem af UNGEI – UN Girls' Education Initiative – som i 2008 udnævnte den

danske udviklingsminister til ”champion” for pigers uddannelse. Støtte til FTI's fonde (se ovenfor) vil styrke mulighederne for at støtte pigers uddannelse.

Danmark gør også en stor indsats for pigers uddannelse i bilaterale programmer, og en af de største udfordringer er Afghanistan. I FN's årlige rapport om Afghanistans opnåelse af 2015 Målene karakteriseres Mål 3 om øget ligestilling og styrkelse af kvinders rettigheder som

”vanskeligt opnåeligt”. I Helmand er kvinder stort set usynlige i det offentlige liv, og modstanden mod kvinders deltagelse i alle dele af samfundslivet er massiv. Danmarks indsats omfatter bl.a. opførelsen af to pigeskoler og et kollegium for piger, som må rejse langt, fordi de ikke har adgang til uddannelse i de distrikter, de kommer fra. Danmark har også iværksat et stipendieprogram for pigers uddannelse og har støttet efteruddannelse af 200 kvindelige lærere i Helmand. Endelig er der planer om dansk støtte til en radiostation for piger.

UDEBRA

I Bolivia taler lærer og børn samme sprog

I Bolivia er det officielle sprog spansk, men halvdelen af befolkningen har et andet modersmål. Det gælder f.eks. mange oprindelige folk. Derfor har Bolivias regering uddannet lærere i de oprindelige folks sprog, så børnene kan modtage undervisning på deres modersmål.

FOTO: MIKKEK KOLLØFFEL / DANIDA

Bolivias undervisningsminister Roberto Aguilar forklarer:

”Vi anerkender den ret, oprindelige folk har til at sikre, at deres traditionelle viden og erfaringer bringes videre til kommende generationer gennem den flersprogede undervisning. Det er med til at udvikle et mere retfærdigt og ligeværdigt samfund med deltagelse af alle samfundsgrupper”.

Sproguddannelsen er blot et element i Undervisningsministeriets plan for udvikling af grundskolesektoren i Bolivia, en plan som Danmark sammen med Sverige, Nederlandene og Spanien er med til at finansiere. Bolivia bruger en stor andel af statsbudgettet på uddannelse og har gjort store fremskridt de sidste tyve år for at sikre grundlæggende uddannelse til alle. Tæt ved 95 pct. af alle børn får i dag en grundskoleuddannelse. Flere oprindelige folks børn gennemfører grundskolen, og der er næsten lige så mange piger som drenge i skolesystemet.

Kvalitet og relevans i undervisningen er dog fortsat en stor udfordring, især for de store oprindelige befolkningsgrupper. Danmark bidrager bl.a. til udbygning af læreruddannelserne, udvikling af nye tekniske uddannelser, opbygning og vedligeholdelse af skoler og undervisningsmaterialer.

Imponerende resultater i Nepal

Udviklingsbistanden har en del af æren, når det lykkes at få børn i skole. Det viser en evaluering fra 2009 af Danmarks støtte til uddannelse på mellemtrinnet i Nepal. Programmet i Nepal blev sat i gang i 2003 i samarbejde med Den Asiatiske Udviklingsbank og ledet af undervisningsministeriet i Nepal. Programmet har bl.a. støttet skolebyggeri, uddannelse af lærere og stipendier til elever fra etniske minoriteter og den laveste kaste.

Programmet har været effektivt og har opnået ”imponerende” resultater på nogle områder, konstaterer evalueringen. Andelen af indskrevne børn er fra 2003 til 2007 steget fra 60 pct. til 79 pct. på 6. til 8. klassetrin og fra 47 pct. til 56 pct. på 8. til 10. klassetrin. I samme periode er forskellen mellem indskrivning af piger og drenge mindsket. Evalueringen viser også, at forældrene er blevet mere bevidste om betydningen af uddannelse, også for piger. Resultaterne skal ses i lyset af de politiske uroligheder og kampe mellem regeringen og maoistiske oprørere i samme periode. Skoler er blevet ideologiske kamppladser, lærere er blevet dræbt, og skoler lukket. På den baggrund er resultaterne en positiv demonstration af effektiv sektorbidstand til uddannelse i en konfliktpræget situation.

MÅL 3: FREMME LIGESTILLING OG STYRKE KVINDERS RETTIGHEDER

GLOBAL STATUS FOR 2015 MÅL 3 IFØLGE FN

- Målet om ligestilling i grundskolen er kun nået i 53 af 171 lande. Det er vanskeligt at forestille sig, at alle de resterende lande vil nå målet inden 2015.
- Kvinders andel af beskæftigelsen uden for landbruget stiger langsomt. Men to tredjedele af de beskæftigede kvinder i udviklingslandene har usikre og dårligt betalte job eller er ulønnede familiearbejdere.
- Siden 2000 er andelen af kvinder i nationale parlamenter steget fra 13,5 pct. til 18 pct.

DANMARKS PRIORITETER FOR 2015 MÅL 3

- Fremme lige adgang til og kontrol over ressourcer for kvinder og mænd.
- Fremme lige rettigheder for kvinder og mænd.
- Fremme lige muligheder for at opnå politisk og økonomisk indflydelse for kvinder og mænd.

2009 blev et godt år i det lange seje træk mod at sikre ligestilling globalt. FN besluttede at etablere en ny, samlet ligestillingsenhed, og ligestilling kommer stadig højere op på den internationale dagsorden, bl.a. gennem den globale 2015 Mål 3 fakkeltogkampagne. Nationalt fortsætter Danmark med at indtænke ligestilling i alt udviklingsarbejde, og Udenrigsministeriet opbygger systematisk kapacitet på området blandt medarbejderne.

Ligestilling er en hjørnesteen i alt Danmarks udviklingsarbejde, for ligestilling er en menneskeret. Ligestilling er også sund fornuft, hvis man, som Danmark, arbejder for, at bistanden skal give mest mulig udvikling for pengene. Investering i kvinder giver positivt afkast, ikke bare til kvinderne selv, men til hele samfundet. I udviklingslandene tager kvinderne ofte i højere grad end mændene ansvaret for familierne og for at sikre, at børnene er

sunde og får en uddannelse. Kvinders adgang til højere indkomst og bedre uddannelse er derfor vigtige forudsætninger for en positiv udvikling og kan samtidig bidrage til at bremse befolkningsvæksten.

Ligestilling i alt udviklingsarbejde

Danmark arbejder med ligestilling både som et mål i sig selv og som et middel til at opnå de ønskede resultater. Det betyder, at ligestilling inddrages i alt bistands-samarbejde, også bistand der ikke direkte har noget med kvinder og køn at gøre.

Det gælder f.eks. i Ugandas erhvervssektorprogram, U-Growth, som blev godkendt i 2009. Programmet støtter bl.a. innovative pilotprojekter, der integrerer ligestilling i udviklingen af agrobusiness gennem den såkaldte Gender for Growth Fund. Fonden støtter kvinder, så de kan effektivisere deres landbrug eller starte små virksomheder (se også 'Udefra – Kredit til et bedre liv' på side 46).

Målrættede ligestillingsindsatser

Danmark støtter en lang række aktiviteter, som specifikt sigter mod at fremme lige rettigheder og kvinders økonomiske og politiske indflydelse. Det gælder f.eks. i det nyligt igangsatte ligestillingsprogram i Tanzania. Programmet skal bidrage til at styrke kvinders rettigheder og socioøkonomiske status. Det sker bl.a. gennem støtte til en ligestillingsanalyse i landet. Programmet støtter også formidling og oplysning om ligestilling gennem civilsamfundsorganisationer, og endelig støttes kvindelige iværksættere.

Intern læring

Alle udenrigsministeriets medarbejdere, inklusive chefer, der arbejder med udviklingsbistand, skal gennemføre et elektronisk kursus i ligestilling. Det øger forståelsen for, hvorfor og hvordan ligestilling skal integreres i al udviklingsbistand. Samtidig giver kurset verbal ammunition til at arbejde med fremme af ligestilling.

“ Hovedparten af fakkelmodtagerne har allerede omsat deres løfter til konkrete aktiviteter.

Bedre uddannelse er en vigtig forudsætning for, at kvinder kan få mere indflydelse på deres skæbne.
Foto: Stefan Katic/ Danida.

Gennem konkrete eksempler vises bl.a., hvordan ligestilling indarbejdes i multilateral og bilateral bistand i forskellige sektorer.

Kurset findes på: <http://elearning.umkc.dk> og kan i øvrigt gennemføres af alle interesserede.

FN-enhed for ligestilling

Danmark har været blandt de mest aktive i bestræbelserne på at få etableret en ny, fælles FN-enhed for ligestilling. Anstrengelserne gav resultat, da FN's generalforsamling 14. september 2009 vedtog at etablere en sådan enhed. Der skal i 2010 udnævnes en person med titel af undergeneralsekretær til at lede enheden, og Danmark tillægger det stor betydning, at det bliver en dynamisk og handlekraftig person. Enheden sammensættes af FN's eksisterende fire ligestillingsorganer og ventes etableret i løbet af 2010.

Enheden skal effektivisere og harmonisere FN's ligestillingsarbejde på alle niveauer. Enheden skal også sikre en effektiv implementering af FN's ligestillingsindsatser på landeniveau, og at ligestilling bliver indarbejdet i hele FN-systemet.

Fakkelkampagnen gør en forskel

I 2009 fortsatte Danmark sin kampagne "MDG3 Global Call to Action", der blev igangsat i 2008, og som har fået solid gennemslagskraft. Ikke mindst har kampagnen medvirket til at få ligestilling på dagsordenen i internationale fora.

Udviklingsminister Ulla Tørnæs gav i 2009 fakler til flere indflydelsesrige personer, som til gengæld forpligtede sig til at gøre en ekstra indsats for ligestilling. I 2009 nåede antallet af uddelte fakler over 140. To prominente fakkelmodtagere i året var Michelle Obama og Hillary Clinton.

Knap så verdenskendte modtagere kan imidlertid også gøre en forskel. F.eks. fik præsidenten for FN's fond for landbrugsudvikling, IFAD, Kanayo F. Nwanze en fakkel i 2009. Nwanzes løfter kan få stor betydning, da IFAD støtter 200 projekter for landbrugsudvikling i u-landene med en samlet investering på 3,2 mia. USD, og præsidenten vil arbejde for flere investeringer til kvinder i landbruget.

Hovedparten af fakkelmodtagerne har allerede omsat deres løfter til konkrete aktiviteter. Tanzanias præsident Jakaya Mrisho Kikwete, som også har modtaget en fakkel, udpegede således i 2009 kvinder til seks ud af 10 poster som højesteretsdommere, og han godkendte også i året udkastet til en national strategi, der

Fakkelkampagnen har sat ligestilling på dagsordenen internationalt og har skabt opmærksomhed via prominente fakkelmodtagere som f.eks. Michelle Obama (th.). Foto: Keld Navntoft / Scanpix.

skal sikre kvinder halvdelen af alle beslutningstagerposter i samfundet.

I statusrapporten "Does it work?" kan man læse om andre konkrete resultater af kampagnen. Den kan findes på www.mdg3action.um.dk.

Kvinder og sikkerhed

Danmarks nye plan til gennemførelse af Sikkerhedsrådsresolution 1325 om kvinder, fred og sikkerhed blev offentliggjort i begyndelsen af 2009. Planen er en revideret og udbygget udgave af handlingsplanen fra 2005. Med den nye plan understreger Danmark sin fremtrædende position blandt de lande, der arbejder for resolutionens gennemførelse.

Sikkerhedsrådsresolutionen understreger pigers og kvinders særlige behov for beskyttelse i konfliktsituationer og kvinders muligheder for aktivt at medvirke til konfliktløsning, fredsbevarelse og genopbygning. Den danske handlingsplan fokuserer på begge resolutionens aspekter.

Danmarks handlingsplan har aktualitet, ikke mindst i Afghanistan. Her yder Danmark generel bistand til fremme af ligestilling og kvinders muligheder, og de danske tropper integrerer Resolution 1325 i det civil/militære samarbejde. Danmark støtter f.eks. uddannelse af kvindeligt politi og afghanske kvinde-civilsamfundsorganisationer.

Handlingsplanen er udarbejdet i fællesskab af Udenrigsministeriet, Forsvarsministeriet og Rigspolitiet i konsultation med det danske civilsamfund.

Svær vej til ligestilling

Arbejdet med ligestilling i skrøbelige stater som netop Afghanistan er præget af dilemmaer. Afghanistans parlament vedtog f.eks. i 2009 en direkte kvindediskriminerende lov for landets mindretal af shiamuslimer. Loven tillod bl.a. ægte-

mænd at fratage kvinder mad, hvis de nægtede dem sex. Det skete på trods af, at Afghanistan har forpligtet sig gennem sin forfatning til at skabe lige vilkår for mænd og kvinder.

Den danske udenrigsminister og den uafhængige afghanske menneskeret-

tighedskommission protesterede mod loven. Den blev siden skrevet om og fik en mildere ordlyd, men den er stadig i strid med forfatningen og er stadig kvindediskriminerende.

Ud over på denne måde at søge at påvirke regeringen, arbejder Danmark også med

UDEBRA

Kvindepoliti i Nicaragua

Vold i hjemmet mod kvinder og børn er et stort problem i Nicaragua. Ofte bliver ofrene udsat for vold gentagne gange – ikke sjældent med døden til følge.

Danmark har siden 1993 støttet politiets enhed for støtte til voldsramte og misbrugte kvinder, børn og unge. "Comisaria de la Mujer", eller Kvindepolitiet, er en del af den samlede politistruktur. Kvindepolitiet har 35 sekretariater for udsatte grupper bemandet med både politi og civilt personale over hele landet.

Sekretariaterne modtager voldsramte kvinder, børn og unge, og professionelt personale giver ofrene akut assistance, omsorg og behandling. Sekretariaterne yder også juridisk rådgivning og hjælper ofrene med at anmelde sagerne og bringe dem videre i retssystemet.

Den nicaraguanske journalist Dora Luz Romero har specialiseret sig i at skrive om vold mod kvinder og har netop modtaget EU's journalistpris for kritiske journalister i Latinamerika. Hun roser indsatsen:

"Kvindepolitiet spiller en afgørende rolle. De har viden om vold i hjemmet, men er også ledsagere, venner og beskyttere af kvinder, der oplever vold. Kvindepolitiet slås for kvindernes rettigheder og guider dem i de videre skridt, der skal tages," siger hun således.

Danmark støtter også oplysningskampagner om vold i hjemmet. Kampagnerne fortæller bl.a., hvordan man kan få hjælp hos kvindepolitiet.

Som resultat af Danmarks støtte er der i dag i Nicaragua en øget bevidsthed om vold i hjemmet, og der er skabt tillid blandt kvinder og børn til at henvende sig på sekretariaterne.

FOTO: DANIDA

“ Arbejdet for ligestilling i Afghanistan bakkes op af et stort flertal af befolkningen.

en vifte af konkrete projekter med relation til ligestilling. Danmark støtter således Menneskerettighedskommissionen, Kvindeministeriet, civilsamfundsorganisationer, der arbejder med ligestilling, kvindeasyl og juridisk rådgivning. Endelig er Danmark hovedsponsor for undervisningsministeriet. Støtten har medvirket til, at andelen af piger, der hvert år kommer i skole, er nået op på 37 pct.

Vælgernes engagement ved præsidentvalget i Afghanistan viste befolkningens tiltro til demokratiet. 83 pct. af afghanerne synes, at kvinder skal have ret til at stemme. Desværre blev selve valget skæmmet af svindel. Foto: Udenrigsministeriet.

Arbejdet for ligestilling i Afghanistan bakkes op af et stort flertal af befolkningen. Det viser en meningsmåling fra Asia Foundation. F.eks. mener 87 pct. af afghanerne, at der skal være lige uddannelsesmuligheder for mænd og kvinder. 83 pct. mener, at kvinder skal have ret til at stemme, og 67 pct. mener, at kvinder skal have lov til at arbejde uden for hjemmet (se hele undersøgelsen på www.asiafoundation.org).

Køn og klima hænger sammen

Klimaforandringerne er et globalt problem, som kræver globale løsninger. Men mænd og kvinder i udviklingslandene påvirkes forskelligt af forandringerne. Undersøgelser viser f.eks., at flere kvinder end mænd omkommer ved naturkatastrofer. Klimaforandringerne vil også betyde øget udbredelse af sygdomme – bl.a. malaria. Det øger omsorgsbyrden for piger

og vil gøre det vanskeligere i fremtiden at sikre pigers skolegang.

Klimaforandringerne fører til mere ekstreme vejrforhold, og det øger arbejdsbyrden for kvinderne i mange lande. Kvinderne er typisk ansvarlige for produktion af afgrøder, for indsamling af brænde samt for at hente vand. Længere tørkeperioder eller ødelæggende regn og hagl betyder derfor, at kvinders arbejdsbyrde vokser på grund af reduceret høststudbytte, øget pres på bevoksning til brænde og øget afstand til vand. I øvrigt er det ofte kvinderne, som træffer de beslutninger, der forårsager familiens udledninger af drivhusgasser – f.eks. indkøb af varer og brændsel. En effektiv tilpasning til klimaforandringer og en effektiv reduktion af udledninger i udviklingslande kræver derfor, at kvinder indtænkes i udviklingsprocessen.

Op til COP15 arbejdede Danmark ihærdigt både med de nordiske lande og med Global Gender Climate Alliance (en sammenslutning af bl.a. UNDP, UNEP, IUCN og WEDO), på at sikre, at ligestilling fik en fremtrædende placering i teksten fra COP15. Det lykkedes ikke at få ligestilling nævnt i den såkaldte Copenhagen Accord, men Danmark vil fortsat arbejde for, at køn og ligestilling får en vigtig plads i de underliggende tekster og i implementeringen af tilpasningsindsatserne.

Når klimaet forandrer det sig, belaster det kvinderne, der står for fødevarerproduktionen. Kvinden høster tørre majsplanter i Kenya. Foto: Jørgen Schytte / Danida.

KOMMENTAR

FOTO: MIRIAM MANNAK

Ligestillingsministeriet er ikke nok

ALIMA MAHAMA, TIDLIGERE MINISTER FOR KVINDER OG BØRN I GHANA

“ Man kan ikke mainstreame kønsspørgsmålet ved alene at samarbejde med Ministeriet for kvinder og børn (Ghanas ligestillingsministerium). Man er nødt til at samarbejde med alle ministerier og alle deres afdelinger.

En kvindes sundhed er således ikke ligestillingsministeriets ansvar, men sundhedsministeriets. Så udfordringen er at samarbejde og mobilisere, og sikre, at alle sektorer ministerier gør deres for at fremme ligestilling og styrke kvinders rettigheder.

Man må heller ikke glemme budgetterne. Hvis der ikke er afsat et specificeret beløb til de konkrete aktiviteter for kvinder, vil man ved årets slutning se, at de ikke er gennemført. Og ingen kan holdes ansvarlig.

Det er helt essentielt at have finansministeriets opbakning til at støtte kvinderne. Hvis man ikke har finansministeriet med sig, kan ligestillingsministeriet snakke og snakke, til de bliver hæse, men ingen vil tage sig af det.

MÅL 4, 5 OG 6 – SUNDHEDSMÅLENE

- REDUCERE BØRNEDØDELIGHED
- REDUCERE MØDREDØDELIGHED
- BEKÆMPE HIV/AIDS, MALARIA OG ANDRE SYGDOMME

GLOBAL STATUS FOR 2015 MÅL 4, 5 OG 6 IFØLGE FN

- Børnedødeligheden er reduceret med 30 pct. siden 1990. Det er langt fra målet om en reduktion på to tredjedele.
- Halvdelen af verdens dødsfald blandt børn sker i Afrika syd for Sahara.
- Mødredødeligheden er reduceret med 6 pct. globalt siden 1990, men kun med 2 pct. i Afrika syd for Sahara. Det er meget langt fra målet om en reduktion på to tredjedele.
- Antallet af hiv-smittede er stabiliseret, men er endnu højt i mange lande. Kvinders andel af de hiv-smittede stiger.
- Antallet af aids-dødsfald er faldet, bl.a. fordi tre millioner hiv-smittede i udviklingslandene nu er i livsforlængende medicinsk behandling.
- Antallet af malariatilfælde falder i nogle områder på grund af stor stigning i brug af myggenet og forbedret medicin.
- Svag nedgang i forekomsten af tuberkulose.

DANMARKS PRIORITETER FOR 2015 MÅL 4, 5 OG 6

- Sundhedssektorprogramstøtte i seks lande med prioritering af børn, gravide og fødende samt andre udsatte grupper.
- Stort multilateralt bidrag til sundhed (WHO, UNICEF, UNFPA, UNAIDS og Den Globale Fond til bekæmpelse af Aids, Tuberkulose og Malaria samt en række internationale NGO'er).
- Globalt lobbyarbejde for kvinders rettigheder og større indsats mod mødredødelighed.
- Hiv/aids er et prioritetsområde og indtænkes i al dansk bistand.
- Hiv/aids-indsatsen kobles med arbejdet for seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder.
- Særligt fokus på at forebygge hiv/aids.
- Stigmatiserede grupper som homoseksuelle og sexarbejdere prioriteres i arbejdet med hiv/aids.

Den internationale indsats mod hiv/aids har givet resultater, mens det går for langsomt i kampen mod mødredødelighed og børnedødelighed. Danmark har sektorprogrammer i seks lande og yder et betydeligt multilateralt bidrag. Hiv/aids er et prioritetsområde i al dansk bistand.

Opbygning af sundhedssystemer

Danmarks vigtigste bilaterale indsats i 2009 på sundhedsområdet var fortsættel-

sen af den betydelige støtte til sundhedssektorprogrammerne i Bhutan, Ghana, Kenya, Mozambique, Tanzania og Uganda.

Den bilaterale bistand til sundhedssektorerne gives i stigende grad som sektorbudgetstøtte i tråd med Paris-erklæringens mål om sammenhæng mellem udviklingshjælp og samarbejdslandenes egne sundhedsstrategier og øget donorharmonisering. Danmark beslutter derfor ikke de konkrete aktiviteter i program-

merne. I samråd med landenes regeringer forsøger Danmark at sikre, at landene prioriterer indsatser mod hiv/aids og indsatser for udsatte grupper som gravide og fødende kvinder, unge samt børn under fem år.

F.eks. indgik Danmark i 2009 en aftale med Tanzanias regering om en ny fem-årig sektorbudgetstøtte. Tanzania har over årene udviklet sig til at have et af de mest velfungerende samarbejder mellem regering og donorer og en velfungerende

“ Trods fremskridt i kampen mod hiv/aids er sygdommen stadig et af klodens alvorligste sygdomsproblemer.

offentlig forvaltning, hvorfor Danmark ønsker at give støtten som sektorbudgetstøtte.

Støtte uden om regeringer

Ikke al støtte til sundhedssektoren går direkte gennem regeringer. En del går f.eks. til private sundhedsklinikker og sundhedscentre, og Danmark inddrager i stigende grad private aktører i sin bistand. Det gælder f.eks. i Ghana, hvor private, religiøse aktører står for over en tredjedel af alle sundhedsydelse. Danmark støtter disse aktører gennem The Christian Health Association of Ghana (CHAG) – en paraplyorganisation for 174 hospitaler, klinikker, folkesundhedsfaciliteter og uddannelsessteder fra 16 trosretninger.

Behovet for støtte til sundhedssektoren i Burma er stort, men EU er enige om, at det ikke bør ske gennem støtte til Burmas

militærregime. I samarbejde med andre udviklingspartnere støttede Danmark derfor i 2009 et program, der skal reducere malaria, tuberkulose og hiv/aids. Programmet støtter sundhedsaktiviteter via en række NGO'er. Det koordineres med myndighedernes indsatser, men uden direkte samarbejde.

1 milliard til hiv/aids

Trods fremskridt i kampen mod hiv/aids er sygdommen stadig et af klodens alvorligste sygdomsproblemer. I 2008 nåede Danmark sit ambitiøse mål om at give 1 mia. kr. om året til kampen mod hiv/aids. Niveauet blev fastholdt i 2009.

Den fortsatte udbredelse af hiv/aids skyldes bl.a. fattigdom, ulighed mellem kønnene, svage sundhedssystemer og mangel på forebyggende oplysning. Danmarks indsats er derfor tænkt ind i mange

Fattigdom er én blandt mange årsager til den fortsatte udbredelse af hiv. Plakaten er fra slumområdet Kibera i Nairobi, Kenya, et af Afrikas største og tættest beboede slumområder. Foto: Jørgen Schytte/Danida.

AIDS PÅ FACEBOOK

Forestil dig, at Danmark var lige så hårdt ramt af hiv/aids som f.eks. Swaziland. Så ville 1 million danskere være smittet med hiv, og 100.000 af dem ville dø inden et år. Så frygtindgydende er virkeligheden i nogle dele af verden.

Danida og AIDS-Fondet lancerede i 2009 en Facebook-applikation i anledning af World AIDS Day. Her bliver man virtuelt taget til et af de steder i verden, som er hårdest ramt af hiv/aids. Applikationen regner ud, hvor mange af ens Facebook-venner, der ville have hiv, og hvor mange af dem, der ville dø af aids inden for det næste år, hvis de boede i Swaziland. Har man 40 venner på Facebook, vil måske otte af dem have hiv og måske en af dem vil dø inden for et år – afhængig af vennernes aldersprofil.

Over 10.000 mennesker har været inde at lave testen – og fået ny viden om aids i verden.

Find applikationen på www.aidsfondet.dk

sektorer ud over sundhedssektoren, og bekæmpelse af hiv/aids er et prioritetsområde i al dansk bistand.

Den Globale Fond til bekæmpelse af Aids, Tuberkulose og Malaria lavede i 2009 en evaluering, der bl.a. konkluderede, at kampen mod hiv/aids kun kan lykkes, hvis hele sundhedssystemet i det enkelte land styrkes bredt. Det er i tråd med Danmarks politik om at støtte opbygning af sundhedssystemer og at bruge midlerne afsat til de enkelte sygdomme på en måde, så de fremmer vedvarende forbedringer af sundhedsvæsenet.

Danmarks mangeårige støtte til sundhedssektoren i Ghana er et eksempel på succes med bred støtte over lang tid. Støtten gives på tyvende år, og det nationale program Creating Wealth Through Health har markant forbedret sundheden. Andre forbedringer er, at børnedødeligheden er sænket betydeligt (fra 111 til 80 pr. 1.000 levendefødte mellem 0 og 5 år).

Svært at nå de udsatte grupper

Homoseksuelle og narkomaner er marginaliserede grupper i mange samfund, og der er mange tabuer om dem. Derfor kan de være svære at nå i aids-programmerne, men de er vigtige, fordi de står for en betydelig smitteoverførsel.

I oktober fremsatte et parlamentsmedlem i Uganda et privat lovforslag, der vil undergrave forebyggelse og behandling blandt seksuelle minoriteter. Lovforslaget vil bl.a. indføre dødsstraf for sex mellem to personer af samme køn, hvis den ene er hiv-smittet. Forslaget er således i strid med menneskerettighederne. Danmark har sammen med andre udviklingspartnere aktivt arbejdet mod forslaget og gjort det klart for Ugandas regering, at Danmark vil se med stor alvor på en eventuel vedtagelse. Fra dansk side er man også i tæt dialog med de lokale civilsamfundsorganisationer, der arbejder med aids og menneskerettigheder, heriblandt organisationer som støttes af Danmark. De har bidraget aktivt til en national debat om lovforslaget, indtil videre med en positiv effekt.

I Burkina Faso nås de udsatte grupper ved at gennemføre hiv/aids-programmet direkte gennem græsrodsorganisationer. Tre af disse støtter homoseksuelle mænd direkte. Bl.a. på grund af Danmarks indsats har mentaliteten i landet faktisk ændret sig, og det er blevet mere acceptabelt at tale om sex mellem mænd.

Kampen mod mødredødeligheden halter

Danmark har stor opmærksomhed på 2015 Mål 5 om at nedbringe mødredødeligheden. Det er det 2015 Mål, der internationalt halter mest bagefter. Globalt er det kun lykkedes at sænke mødredødeligheden marginalt. Hvert år dør mere end en halv million kvinder af komplikationer ved graviditet og fødsel, 99 pct. af dem i udviklingslandene. I de hårdest ramte lande, Niger og Afghanistan, dør hver sy-

KOMMENTAR

Sex er nøglen

BJARNE B. CHRISTENSEN,
GENERALSEKRETÆR, SEX OG SAMFUND

FOTO: SEX & SAMFUND

“ Sex rummer nøglen til udvikling. Men tabuer, religiøs og politisk opposition og manglende donorvilje forhindrer, at elementære udviklingsmål opfyldes.

Befolkningen i verden estimeres at vokse til 9,2 milliarder mennesker i 2050, og væksten finder primært sted i udviklingslandene. Med væksten øges presset på begrænsede ressourcer som jord og vand, og mulighederne for at bekæmpe fattigdom og sygdom reduceres. Migrationen vil vokse, og mulighederne for tilpasning til kriser og klimaforandring forringes.

Reduceret befolkningsvækst kan og skal ikke opnås gennem tvungen befolkningskontrol, men ved at sikre folk deres rettigheder og kvinderne ligestilling. I dag ønsker mere end 200 millioner kvinder at udsætte eller undgå den næste graviditet – men har ikke adgang til moderne præventionsmidler.

Sikrer vi kvinder og mænds seksuelle og reproduktive rettigheder, reduceres befolkningsvæksten, mødre- og børnedødeligheden sænkes, og hiv-smitten bekæmpes.

Danmark skal øge fokus på disse udviklingsmål i globale fora såvel som i vores egen udviklingsbistand. Trods tabuer og politisk og religiøs modstand skal vi turde tale om sex samt finde politisk vilje til at prioritere seksuel og reproduktiv sundhed – også uden for sundhedssektoren.

vende kvinde under graviditet eller fødsel. Den høje mødredødelighed skyldes bl.a. fattigdom, svage sundhedssystemer og mangel på ligestilling. Ringe adgang til prævention bidrager også til problemet ved at føre til et alt for højt antal uønskede graviditeter.

Danmark er stærk fortalere for at prioritere indsats til bekæmpelse af mødredødelighed, men området er følsomt og tabubelagt i mange udviklingslande. Danmark arbejder i de enkelte samarbejdslande for at sikre, at seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder får en betydelig plads i

sundhedsplanerne. I EU kæmper Danmark med flere katolske lande, som ikke ønsker samme linje som Danmark i spørgsmålet om prævention og abort.

Mødredødelighed, sundhed og ligestilling

Danmark anser mødredødelighed og kvinders sundhed generelt som uløseligt forbundet med ligestilling. Uddannelse, økonomiske muligheder og selvbestemmelse er afgørende for kvindernes sundhed.

215 millioner kvinder har ikke adgang til

“ Folk skal forenklet sagt være raske for at producere værdi, og børn skal være raske for at gå i skole med udbytte.

den prævention, de ønsker, og det anslås at føre til 76 millioner uønskede graviditeter årligt. Danmark arbejder for at sikre kvinders ret til at bestemme over egen krop og seksualitet og til at planlægge, hvor mange børn de vil have, med hvem og hvornår.

Danmark arbejder målrettet på at udbrede kendskabet og adgangen til prævention. Det sker både i flere af sundhedssektorprogrammerne, i den multilaterale støtte (til FN's Befolkningsfond (UNFPA) og Den Globale Fond) og via NGO-støtten. Med 10 mio. kr. årligt støtter Danmark The Female Condom Initiative, som arbejder med massiv udbredelse af kvindekondomer i Nigeria og Cameroun. Kvindekondomer er prævention, som kvinder kan kontrollere, og som beskytter både mod uønsket graviditet og mod hiv.

2009 – 15 år efter Kairo

I 2009 var det 15-året for FN's befolkningskonference i Kairo. Konferencen i 1994 mundede ud i ambitiøse mål om universel adgang til seksuel og reproduktiv sundhed, prævention og familieplanlægning.

Ved konferencen enedes verdens statsledere således om at garantere kvinder adgang til sundhed i forbindelse med graviditet og fødsel. Dette er siden blevet fulgt op med 2015 Mål 5 om nedbringelse af dødeligheden. Konferencen var et vendepunkt, fordi det internationale samfund for første gang talte om befolkningsproblematikker som et spørgsmål om kvinders rettigheder. Konferencens handlingsprogram har siden været rettesnor for Danmarks politik på området.

FN's befolkningsfond, UNFPA, er en central aktør i kampen mod dødeligheden. Danmark støtter op om UNFPA's mandat og var med et bidrag på 230 mio. kr. i 2009 UNFPA's tredjestørste donor.

85 millioner til tre NGO'er

I 2009 gav Danmark 85 mio. kr. til tre organisationer, der arbejder med prævention og dødeligheden. Støtten til Marie Stopes International, IPPF og Family Care International bidrager bl.a. til én million sikre aborter, 160 millioner kondomer og udbredelse af familieplanlægning for unge.

Danmark har succes med en sundhedsstøtte, der sigter bredt på hele sundhedssektoren. Her indskrives børn til helbredsundersøgelse i Ghana. Foto: Jørgen Schytte / Danida.

Støtten til NGO'er er et vigtigt supplement til sektorbudgetstøtten, fordi NGO'ernes programmer i mange tilfælde kan nå længere ud i lokalbefolkningen end regeringsprogrammer. NGO'er er også vigtige som fortalere over for mere konservative regeringer i forhold til nogle af de tabubelagte emner om seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder som eksempelvis abort og unges adgang til prævention.

Sundhed og fattigdom

Der er stor international opmærksomhed om vigtigheden af at opfylde FN's sundhedsmål som en forudsætning for økonomisk vækst og for at komme fattigdom til livs. Folk skal forenklet sagt være raske for at producere værdi, og børn skal være raske for at gå i skole med udbytte.

Sundhed og fattigdom hænger også sammen på en anden led. Fattige familier kan rammes økonomisk hårdt, hvis f.eks. et familiemedlem får tuberkulose, eller et barn bliver sygt og skal have dyr medicin. Konkrete sundhedsudgifter kan forårsage økonomisk ruin og langsigtet fattigdom for en familie. Danmark bakker op om alle nationale initiativer for gratis adgang til sundhedsydelser, særligt for gravide og børn.

Udviklingsminister Ulla Tørnæs var i maj 2009 vært for arrangementet Kunsten at redde en mor, som satte fokus på dødeligheden. HKH Kronprinsesse Mary deltog. Foto: Klavs Bo Christensen / Scanpix.

MÅL 7: SIKRE EN MILJØVENLIG OG BÆREDYGTIG UDVIKLING

GLOBAL STATUS FOR 2015 MÅL 7 IFØLGE FN

- Der er brug for væsentligt mere effektiv handling for at nå målene om bæredygtig udvikling.
- Global opvarmning truer især udviklingslande i Afrika og Asien og mindre østater, og udledning af drivhusgasser er langt over målet.
- Globalt fældes der årligt 13 mio. hektar skov svarende til Grækenlands samlede landareal. Den årlige afskovning er faldet med 18 pct. siden 1990'erne, og mere end 10 pct. af verdens skovareal er i dag beskyttet for at sikre biodiversitet.
- 84 pct. af indbyggere i udviklingslande har adgang til rent drikkevand. Målet for rent drikkevand på 86 pct. nås sandsynligvis i 2015.
- 37 pct. af bybefolkningen i udviklingslandene lever i slumområder. I Afrika syd for Sahara er andelen mere end 60 pct.

DANMARKS PRIORITETER FOR 2015 MÅL 7

- Fremme bæredygtig udvikling og afhjælpe belastningen af miljøet som en nødvendig del af udviklingsarbejdet.
- Samtænke udvikling og klimaforandringer.
- Miljø tænkes ind i al udviklingsbistand som tværgående hensyn.
- Støtte til klimatilpasning og indarbejdelse af klimadimensionen i nye sektor- og landeprogrammer.
- Udbetalinger til miljøsektorprogrammer og øvrige bilaterale miljøindsatser til i alt 616 mio. kr.
- 240 mio. kr. til multilaterale organisationers miljøarbejde, herunder den globale miljøfacilitet (GEF), FN's miljøprogram (UNEP) og Den internationale naturbevaringssammenslutning (IUCN).

Klimatopmødet har domineret det danske arbejde med miljø og udvikling i 2009. Danmark har arbejdet i seks strategiske spor for at forberede mødet. Blandt resultaterne er et stort dansk bidrag til at opbygge udviklingslandenes forhandlingskapacitet, som gav landene en markant stemme i klimaforhandlingerne.

Et klima i forandring har store konsekvenser for udviklingslandene og udviklingsarbejdet. Det blev for alvor slået fast i 2009 på klimatopmødet i København og på de

mange forberedende møder rundt om i verden op til topmødet.

Efter COP15 og med lanceringen af Københavneraftalen, The Copenhagen Accord, er der sket fremskridt. Det gælder særligt den internationale anerkendelse af, at den globale temperatur ikke må stige mere end to grader, og internationale løfter om øget finansiering til de fattigste lande. Det står samtidig klart, at der udestår store udfordringer for effektivt at bremse klimaforandringerne og dæmme op for de negative konsekvenser i særlig de fattigste udviklingslande. De videre

forhandlinger frem mod indgåelsen af en juridisk bindende aftale skal afspejle behovet for en bæredygtig og klimavenlig udvikling. Det er et hovedfokus for Danmarks formandskab for COP'en, der løber frem til COP16-mødet i Mexico i december 2010.

Op til COP15 har Danmark arbejdet i seks strategiske spor, som har domineret det udviklingspolitiske arbejde inden for Mål 7 i året 2009. De seks spor er: finansiering, tilpasning, Afrika med særlig vægt på kapacitetsopbygning, ligestilling, sikkerhed og skove.

“ Danmark gjorde som vært for COP15 en stor indsats for at sikre, at de fattigste og svageste lande blev hørt på konferencen.

Klimaforandringer giver uforudsigelige nedbørsmønstre og påvirker livsgrundlaget i udviklingslandene.
Foto: Jørgen Schytte / Danida.

Finansiering

Blandt de positive resultater af COP15 er tilsagnet om i alt 10 mia. dollars om året frem til 2012 til en hurtig indsats for klimaet i udviklingslandene. I 2020 skal beløbet op på 100 mia. dollars om året. Det bliver prisen for klimatilpasning i udviklingslandene ifølge beregninger fra Verdensbanken. Københavneraftalen slår fast, at det skal være nye midler, som ikke hentes fra eksisterende udviklingsbistand.

Danmark tog som det første land under COP15 bladet fra munden og tilbød i perioden 2010-2012 1,2 mia. kr. i nye midler til indsatser i særlig de fattigste udviklingslande. Finansieringen kommer fra regeringens klimapulje, som frem mod 2012 vokser til 500 mio. kr. årligt. Danmark har også arbejdet aktivt for EU's holdning om, at midlerne til klimaindsatser skal være nye.

Tilpasning

Klimadialogen, som Danmark lancerede i 2008, blev afsluttet i april 2009 med vedtagelsen af en erklæring i Nairobi. Klimadialogen er et initiativ, som har sat fokus på klimaforandringernes betydning for de

fattigste og mest sårbare befolkningsgrupper. Fokus har været på jord- og vandressourcer, fordi de udgør livsgrundlaget.

Nairobi-erklæringen styrker udviklingslandenes stemme i den internationale klimadebat. Erklæringen indeholder fem vejledende principper, som blev fastlagt gennem en række konsultationer på workshops i Afrika og Asien, på internationale konferencer og gennem online dialog på klimadialogens hjemmeside. Mere end 30 lande og internationale organisationer var med til at vedtage principperne, og flere indflydelsesrige netværk, internationale organisationer og regeringer i udviklingslande støtter erklæringen og dens principper.

Principperne danner nu grundlag for planlægning og implementering af klimatilpasning i det langsigtede internationale udviklings samarbejde. For Danmark har et af de første skridt været en bevilling på 55 mio. kr. til en ny fond i Verdensbanken, der skal støtte klimatilpasning. Formålet med bevillingen er at støtte afrikanske udviklingslandes tilpasning til globale klimaændringer. Støtten går til klimasik-

ring af igangværende og nye programmer finansieret af Verdensbanken. Læs mere om klimadialogen på www.landwaterdialogue.um.dk.

Afrika og kapacitetsopbygning

Danmark gjorde som vært for COP15 en stor indsats for at sikre, at de fattigste og svageste lande blev hørt på konferencen. Danmark har støttet en ekstraordinær stor deltagelse fra alle udviklingslande, ligesom Danmark har støttet kapacitetsopbygning og koordinationsmøder for udviklingslande i Afrika, Asien og Latinamerika. Det er sket gennem udviklingsbistanden. Sammenslutninger af de fattigste lande, ø-stater og skovlande har også fået hjælp til at sikre en god koordination forud for topmødet.

Kapacitetsopbygningen viderefører en dansk indsats gennem flere år for at styrke udviklingslandenes stemme i de internationale klimaforhandlinger. Det omfatter også kapacitetsopbygning i landenes centralforvaltninger og offentlig dialog om klimaændringerne herunder især med civilsamfundets organisationer.

COP15, Bella Centret. Det lykkedes at sikre løfter om øget finansiering til de fattigste lande i Copenhagen Accord.
Foto: Søren Bidstrup.

Ligestilling

Mænd og kvinder i udviklingslandene påvirkes forskelligt af klimaforandringerne. Danmark arbejder for, at køn og ligestilling får en fremtrædende plads i de fortsatte klimaforhandlinger og tilpasningsindsatser. Den danske indsats er nærmere omtalt under Mål 3 på side 21.

Sikkerhed

Klimaforandringerne kan få alvorlige konsekvenser for fred og sikkerhed. Adgang til vand og fødevarer, udbredelsen af sygdomme og ændringer i befolkningsfordeling og kystlinjer kan alt sammen blive påvirket af klimaet. Det kan øge spændinger mellem stater og lokalsamfund. Det viser en række regionale studier, som Danmark fik foretaget i 2009 med særligt fokus på klimaændringernes sikkerhedskonsekvenser i Mellemøsten og Afrika.

Det er lykkedes Danmark at få emnet på den internationale dagsorden i 2009. Takket være bl.a. dansk forarbejde vedtog FN's generalforsamling enstemmigt en resolution, der udtrykker dyb bekymring for klimaændringernes mulige sikkerhedskonsekvenser, og EU vedtog i december et sæt rådskonklusioner, der kalder på en stærk EU-indsats på området.

Udenrigsministeren har været vært ved flere møder om temaet i løbet af efteråret. Det kulminerede med et stort anlagt offentligt arrangement under COP15 med 400 deltagere, hvor udenrigsministeren, NATO's generalsekretær, det svenske EU-formandskab, UNDP's administrator og formanden for den Afrikanske Unions kommission debatterede emnet.

Skove

Afskovning var den sidste af Danmarks seks prioriteter op til COP15. Fældning af primært regnskoven bidrager med op til 20 pct. af verdens samlede udledning af drivhusgasser. Danmark har arbejdet for at få emnet med i Københavneraftalen, og

Afskovning bidrager med 20 pct. af verdens udledning af drivhusgasser. Danmark har medvirket til at sikre, at afskovning kom med i Copenhagen Accord. Foto: Jørgen Schytte / Danida.

det lykkedes. Afskovning og FN-initiativet REDD (Reduced Emissions from Deforestation and Degradation) er nævnt i Copenhagen Accord som et af de områder, der skal støttes med konkrete midler.

Samtidig annoncerede Danmark op til topmødet en ny klimabevilling på 105 mio. kr. Heraf går 67 mio. kr. til at begrænse fældning af skov i udviklingslande. Pengene bidrager til at gøre landenes myndigheder og befolkninger i stand til at beskytte skoven og skabe udvikling og vækst uden skovfældning. Det er Verdensbanken og FN, som er anker for aktiviteterne, men det er modtager- og donorlandene, der i fællesskab træffer beslutningerne i samråd med repræsentanter fra civilsamfundet.

Nye klimaresultater i udviklingssamarbejdet

Danmark arbejder gennem udviklingsbistanden for at sikre klimatilpasning i de 15 programsamarbejdslande. Processen startede i 2005 med en systematisk screening for at vurdere, om den danske bistand var

klimasikret. Herefter blev der bevilget 5 mio. kr. til pilotaktiviteter i hvert programsamarbejdsland, et beløb der siden er blevet forhøjet i flere lande. Det arbejde blev der gjort status på i 2009.

Der er givet i alt 314 mio. kr. til 43 projekter inden for områderne vand, landbrug og skovbrug, infrastruktur og energi, samt forskning og formidling. Den danske indsats med screeninger og pilotprojekter har gjort, at Danmark i mange lande bliver set som foregangsland på klimaområdet. Danmark har også været engageret i OECD's udviklingskomite DAC's arbejde med at udforme retningslinjer for, hvordan man integrerer klimatilpasning i udviklingsarbejdet, og disse retningslinjer vil fremover være grundlaget, når dansk udviklingsbistand skal klimasikres.

Bangladesh er et af de lande, hvor Danmark er meget aktiv på klimaområdet. Det lavtliggende land har allerede klimaforandringerne tæt inde på livet, og man arbejder ud fra en national klimastrategi,

“ For Danmark er det afgørende, at klima ikke er en selvstændig problemstilling, der tager fokus væk fra miljø.

Bangladesh har klimaforandringer tæt inde på livet. I 2009 rammes landet af cyklonen Aila. Klimaforandringerne ventes at føre til flere ekstreme vejsituationer. Foto: ABIR ABDULLAH/Oxfam.

der blev vedtaget i 2009. Danmark støtter bl.a. et projekt for lokalsamfundsaseret klimatilpasning. Projektet søger at forstå, hvordan klimaforandringerne vil påvirke landbrug, vandforsyning, sundhed og infrastruktur på lokalt niveau. Samtidig udvikles der forslag til, hvordan lokalsamfundene kan sikre deres livsgrundlag i fremtiden f.eks. ved at skifte afgrøder. Projektet bygger på lokal viden, men trækker også ekspertviden ind, hvor den kan hjælpe lokalsamfundet med at finde nye løsninger.

Et indsatsområde er støtte til de lokale meteorologiske institutter og myndigheder i Bangladesh, Bhutan og Nepal. Her udvikler man varslingsystemer, som kan hjælpe med at forudse katastrofale oversvømmelser. Det kan være afgørende for at redde liv og ejendom. Et andet eksempel er et samarbejde mellem Dansk Meteorologisk Institut og Zambia Meteorological Department om at opsamle klimadata i Zambia og dele denne viden med lokale institutioner. Lokale datasæt er afgørende for at kunne lave en lokal fortolkning af de internationale klimamodeller, så det bliver muligt at sige, hvordan det fremtidige

klima bliver i det enkelte land.

Danmark støtter ikke kun tilpasning til klimaændringer. I Vietnam støtter Danmark et program for energieffektivitet. Energiforbruget på 700 virksomheder er blevet analyseret med henblik på overgang til mere energieffektiv produktion. I Nepal støtter Danmark elektricitet fra små vandkraftværker og solceller. Op imod 19.000

husholdninger i afsides områder har fået elektricitet fra vandkraftværkerne, og mere end 43.000 husholdninger har fået el fra solpaneler.

Klimafond behøver reformering og finansiering

En af de fonde, der allerede støtter klimatilpasning i udviklingslandene, er The Least Developed Countries Fund, som Danmark har støttet med i alt 90 mio. kr., siden den begyndte. Fonden blev skabt i 2001 under FN's klimakonvention som et målrettet forsøg på at kortlægge, prioritere og tage fat på de mindst udviklede landes akutte og umiddelbare behov for støtte til klimatilpasning. Fonden blev evalueret i 2008 og 2009 på dansk initiativ.

Et af fondens hovedformål har været at finansiere udarbejdelsen af nationale handlingsplaner for klimatilpasning, såkaldte NAPA'er, og det er i høj grad lykkedes. 48 af de 49 mindst udviklede lande har fået støtte til deres handlingsplaner, og 41 lande har allerede vedtaget og offentliggjort deres. Arbejdet med handlingsplanerne har i høj grad medvirket til at sætte klimatilpasning på den nationale, politiske dagsorden – i flere udviklings-

I Nepal har Danmark støttet, at 43.000 husholdninger har fået elektricitet fra solpaneler. Foto: Jørgen Schytte / Danida.

lande for første gang.

Fonden har dog også skabt store forventninger på grund af dens udtrykkelige formål om at imødekomme de mindst udviklede landes akutte og umiddelbare behov for støtte til klimatilpasning. Disse forventninger er ikke blevet indfriet. Det skyldes både bureaukratiske strukturer og de begrænsede midler i fonden. Der bør derfor ske en gennemgribende reform af fonden og en tilstrækkelig finansiering af den, konkluderer den danske evaluering.

Mere end klima

2009 har stået i klimaets tegn, men miljøindsatsen i dansk udviklingsbistand er langt bredere. Et nyt dansk miljøprogram i Zambia på 120 mio. kr. blev underskrevet i december 2008 (se også Årsberetning 2008 side 39) og sat i gang i 2009. Det er et fælles program for en række donorer og med den zambiske regering for bordenden. Fokus har været på at forankre programmet hos Zambias myndigheder, der skal styre det videre forløb. Der er via programmets aktiviteter allerede opnået et forbedret samarbejde mellem de forskellige afdelinger i miljøministeriet. Der er også taget indledende skridt til at etablere en fond, som kan støtte konkrete miljøaktiviteter.

Danmark støtter også et miljøsektorprogram i Mozambique. Programmet omfatter støtte til byudvikling, og den del blev kraftigt udvidet i 2009 fra at støtte syv til nu at støtte 13 byer. Udvidelsen er sket gennem en fælles finansiering med Schweiz og Østrig. Programmet har opnået en bred vifte af resultater, f.eks. bedre håndtering af affald, forsyning af rent vand, bortskaffelse af spildevand, kystbeskyttelse og erosionskontrol. Der er opført latriner i tæt bebyggede områder, og der er etableret nye boligkvarterer for fattige familier, der tidligere boede i områder truet af erosion.

For Danmark er det afgørende, at klima

ikke er en selvstændig problemstilling, der tager fokus væk fra miljø. Tværtimod understreger klimaforandringerne mange gange behovet for en bredere miljøindsats

for f.eks. at beskytte drikkevand, bevare biodiversitet og forhindre udpining af landbrugsjord.

KOMMENTAR

Uvurderlig støtte fra Danmark

ACHIM STEINER,
FN VICEGENERALSEKRETÆR OG
ADMINISTRERENDE DIREKTØR, UNEP

FOTO: UNEP

“ Den danske regering støttede kapacitetsopbygning af forhandlere fra udviklingslandene som led i deres forberedelse til FN's klimatopmøde i København i 2009. Denne støtte har været et uvurderligt bidrag til det internationale samfund.

Hvis mere end 190 nationer skal nå frem til et retfærdigt resultat, er de nødt til at forhandle ud fra en fælles forståelse af de kompleksiteter, vanskeligheder og konsekvenser, der ligger i de climatekster, de sidder med.

Tidligere har store, udviklede økonomier med flere ressourcer til forberedelse og deltagelse i internationale møder som det i København muligvis haft en fordel i forhandlingerne. Danmark har med sin finansiering søgt at rette op på denne ubalance, særlig i forhold til Afrika.

FN's miljøprogram (UNEP), der stod for at gennemføre programmet i samarbejde med FN's klimapanel (UNFCCC), er overbevist om, at den fælles, solide og klart formulerede forhandlingsposition fra Afrika og andre udviklingslande i København ikke mindst skyldes støtten fra Danmark.

Gennem hele 2009 blev der afholdt workshopper med afrikanske forhandlere og med forhandlere fra Asien, Latinamerika, alliancen af små østater (AOSIS) og de mindst udviklede lande. To afgørende workshopper blev afholdt i Afrika: Den ene i Nairobi i maj måned og den anden i Addis Ababa i oktober.

I forløbet op til topmødet bidrog disse workshopper til en bedre forståelse af de forskellige elementer i klimaforhandlingerne og til at højne forhandlingsfærdighederne. De bidrog også til at skabe en national, regional og kontinental konsensus om vigtige elementer som nedskæring af udledninger, klimatilpasning, finansiering og teknologioverførsel.

Jeg er overbevist om, at Danmarks støtte vil tjene de afrikanske forhandlere også i andre internationale forhandlinger og fora, herunder den næste af FN's klimakonferencer, der afholdes i Mexico i 2010.

MÅL 8: OPBYGGE ET GLOBALT PARTNERSKAB FOR UDVIKLING

GLOBAL STATUS FOR 2015 MÅL 8 IFØLGE FN

- De globale bistandsmidler udgjorde i 2009 119,6 mia. dollars. Det er et fald på 2,7 mia. siden 2008.
- Den samlede udviklingsbistand er fortsat langt under FN-målet om 0,7 pct. af BNI. Kun fem lande ligger over 0,7-målet: Danmark, Sverige, Norge, Luxemburg og Nederlandene.
- Doha-forhandlingerne om frihandel under WTO er fortsat i bero efter sammenbrud i juli 2008.
- Gældsbyrden for udviklingslandene er reduceret betydeligt.

DANMARKS PRIORITETER FOR 2015 MÅL 8

- Danmark arbejder for at alle lande overholder bistandsforpligtelserne.
- Øge liberaliseringen af den internationale handel med særlig vægt på at forbedre udviklingslandenes vilkår.
- Effektivisering af såvel det bilaterale som det multilaterale bistandssamarbejde, så udviklingslandene får mere for pengene.
- Indgå langsigtede og forudsigelige partnerskaber og fortsat sikre, at dansk udviklingsbistand lever op til den høje standard, som Danmark er kendt for internationalt.

Den globale økonomiske krise blev uddybet i 2009. Det har sat bistandsløfterne yderligere under pres. Samtidig fortsatte arbejdet med at skabe en mere effektiv bistand, og her cementerede Danmark sin ambition om at gøre erklæringerne fra Paris og Accra til virkelighed.

2009 var præget af økonomisk recession. Arbejdsløsheden steg kraftigt i både donorlande og udviklingslande. Det gør det stadig mindre sandsynligt, at verdens rige lande lever op til deres bistandsløfter. Flere lande skærer direkte i udviklingsbistanden. Den globale bistand faldt i 2009 med ca. to pct.

På trods af krisen øgede Danmark sin bistand i 2009. Danmark er i dag blot et af fem lande i verden, der lever op til FN's

målsætning om, at de rige lande giver 0,7 pct. af deres BNI i udviklingsbistand.

I 2009 har Danmark ved flere lejligheder sat fokus på behovet for, at verdens lande lever op til deres bistandsløfter – på trods af krisen. Det er sket i EU-regi og i forhold til bl.a. de internationale finansielle institutioner.

Navnlig Danmarks mulighed for at præge EU er af afgørende betydning. EU er verdens største bistandsdonor. Næsten 60 pct. af verdens bistand bliver givet af EU's medlemslande og EU-Kommissionen. På EU's rådsmøde i maj blev man på dansk foranledning enige om at gøre status for EU's bistandsniveau. Det er tvivlsomt, om man når FN's målsætning i 2015, selv om EU-landene har forpligtet sig til målet. EU-landenes manglende målopfyldelse kan svække både EU's troværdighed internatio-

nalt og den folkelige opbakning til bistanden i de lande, der faktisk lever op til målene. Danmark lægger derfor op til en stærkere overvågning af EU-landenes målopfyldelse.

Danmark har også taget initiativ til at danne en gruppe af ligesindede lande med samme høje bistandsniveau som Danmark for i fællesskab at søge indflydelse på EU's bistandspolitik.

Danmark arbejder endvidere for, at der bliver stillet flere og mere fleksible ressourcer til rådighed for de fattigste lande for at imødegå de alvorlige konsekvenser af den økonomiske krise. Her har både EU og de internationale finansielle institutioner en stor rolle at spille. Danmark arbejder i flere sammenhænge for, at udviklingsmidler bliver stillet hurtigt til rådighed for at sikre en hurtig og effektiv respons på krisen.

Positiv evaluering af dansk bistand

Dansk bistand fik et skulderklap i løbet af året som det næstbedste blandt 22 donorlande. Det fremgår af Commitment to Development Index 2009, som publiceres af den uafhængige internationale organisation Center for Global Development. Den gode danske placering skyldes overvejende mængden og kvaliteten af den danske udviklingsbistand. Sidstnævnte vurderes bl.a. ud fra, om modtagerne er de mest trængende og ikke-korrupte, og hvor meget hjælpen belaster modtagerlandene og binder dem til donorlandets leverandører.

Accra-handlingsplanen bliver virkelighed

Det internationale samfund har taget væsentlige initiativer i retning af en mere effektiv bistand med erklæringen fra Paris (2005) og handlingsplanen fra Accra (2008), der beskriver principper og praktiske tiltag for at opnå en mere effektiv bistand. Næste udfordring er at gøre Accra-handlingsplanen til virkelighed. EU-Kommissionen skønner, at bistandens effektivitet kan forbedres med 15-20 pct., hvis kommissionen og medlemslandene gennemfører effektivitetsmålene.

Danmark har taget et stort skridt i 2009 ved systematisk at følge op på de i alt 43 punkter i handlingsplanen fra Accra, som forpligter donorlandene. Danmark kan ikke handle alene på alle punkterne, men den systematiske gennemgang viser, at ud af 33 punkter, hvor Danmark kan handle på egen hånd, har Danmark allerede taget initiativer på de 30. Danmark besluttede i 2008 at bruge sektorbudgetstøtte som udgangspunkt for vurderingen af nye programmer. Ønsket er at tilpasse bistanden bedst muligt til modtagerlandets egne systemer. Det giver større ejerskab til bistanden hos modtagerlandene, det gør det nemmere at lave samlede prioriteringer, og det hjælper til at udvikle systemer og kompetencer i modtagerlandenes forvaltninger.

Partnerlandets systemer vurderes grundigt, inden der gives sektorbudgetstøtte. I mange tilfælde er betingelserne ikke til stede, f.eks. hvis modtagerlandet ikke har et ordentligt planlægnings- eller overvågningssystem. Danmark tilpasser i disse tilfælde støtten til det højeste opnåelige niveau og giver kapacitetsstøtte til at bygge systemerne op til et acceptabelt niveau. Samtidig er der øget fokus på at opdage risici og tage skridt for at modgå dem.

At vi i Danmark er gode til at følge op på anbefalinger til mere effektiv bistand, bekræftes af et "midterm review" af den danske indsats på området, som OECD's Udviklingskomité (DAC) udførte i 2009. Studiet konkluderer, at Danmark er godt på vej med at implementere de anbefalinger til bedre udviklingsbistand, som DAC gav til Danmark i 2007.

Danmarks systematiske gennemgang af punkterne i handlingsplanen fra Accra har bl.a. betydet en gennemgribende nyskrivning af retningslinjerne for dansk bistandsarbejde. (Danmarks retningslinjer for bistand kan ses på www.amg.um.dk).

Civilsamfundets rolle er et andet punkt fra Accra-handlingsplanen, som Danmark har fulgt op på i 2009, bl.a. igennem implementeringen af den nye danske civilsamfundsstrategi fra december 2008. Strategien bygger i øvrigt på mange af principperne fra Accra-handlingsplanen.

EU er verdens største donor. Men nye aktører vinder indflydelse. Kinas engagement i Afrika er stærkt stigende.
Foto: Aly Song / Scanpix.

“ Sektorbudgetstøtte kræver først og fremmest, at de nationale systemer i modtagerlandene er parate til at administrere støtten.

Partnerlandenes systemer skal vurderes grundigt, før der kan gives budgetstøtte. Her finansministerens forkontor i Ghana. Foto: Klaus Holsting / Danida.

Danmark og Mali gøder jorden for sektorbudgetstøtte

Danmark og Mali har siden 2006 været i gang med en proces, der skal gøde jorden for fælles dansk/svensk sektorbudgetstøtte til vandsektoren i Mali fra 2012. Det er således et konkret eksempel på, hvordan principperne fra Paris-erklæringen og handlingsplanen fra Accra udmøntes i praksis.

Sektorbudgetstøtte kræver først og fremmest, at de nationale systemer i modtagerlandene er parate til at administrere støtten. I Mali skal fire forhold være på plads, inden Danmark og Sverige går over til sektorbudgetstøtte:

- *Planlægning af de næste års investeringer i vandsektoren.* Sammen med regeringen og Malis 703 kommuner

er Danmark, Sverige og andre donorer i gang med at skabe overblik over Malis vandforsyning i hver kommune: Hvad er behovet, hvad har man i dag, og hvad er det ønskeligt at etablere? Dette overblik gør det muligt at sætte realistiske mål og bestemme sektorens samlede finansieringsbehov.

- *Indikatorer.* Siden 2009 er der arbejdet på at etablere et solidt afrapporterings-system, som opstiller mål og indikatorer for sektorbudgetstøtten.
- *Vandstrategi.* Mali har en national vandstrategi, men det skal i en manual specificeres, hvordan støtten udmøntes i felten. Det fungerer sådan, at donorer og Malis regering aftaler, hvordan sektorbudgetstøtten bruges.

- *Træning af lokale myndigheder.* Sektorbudgetstøtten indebærer øget decentralisering, der giver landets borgmestre og vanddirektoratets regionskontorer en vigtig rolle f.eks. med at stå for offentlige udbud i forbindelse med vandinstallationer.

Sektorbudgetstøtten vil skaffe 800.000 flere mennesker i byerne og på landet adgang til rent drikkevand.

Resultater i det multilaterale arbejde

Måling og styring af resultater – resultatbaseret ledelse eller RBM – er et vigtigt redskab i bestræbelserne på at sikre en mere effektiv bistand. I 2009 er der blevet samlet op på nogle væsentlige erfaringer med resultatbaseret ledelse i det multilaterale arbejde.

Samarbejdet MOPAN (Multilateral Organisation Performance Assessment Network) har i 2009 præsenteret en ny analysemodel til vurdering af udviklingseffekten af en række organisationer. MOPAN er et uformelt netværk af lande, der ønsker at vurdere, hvor effektive de multilaterale organisationer er til at skabe resultater. Den nye model – kaldet Common Approach – vurderer organisationernes adfærd, systemer og processer for derigennem at vurdere deres forventede udviklingseffekt.

Input til analysen kommer fra organisationerne selv men også fra donorlandenes ambassader og organisationernes offentlige og private partnere i modtagerlandene. Analysen giver et grundlag for donorernes dialog med de multilaterale organisationer med henblik på at udvikle effektiviteten i organisationernes arbejde. Danmark har haft sekretariat for MOPAN og ansvaret for den nye analyse i 2009.

Resultatbaseret ledelse har også været et fokusområde i et andet af årets projekter, nemlig en evaluering af den fælles organisationsstrategi for 2007-2009 mellem på den ene side FN's flygtningehøjkommissariat UNHCR og på den anden side tre af organisationens store donorer: Danmark, Storbritannien og Canada. Det er første gang, Danmark indgår i denne type samarbejde, som både søger at effektivisere samarbejdet mellem donorlandene og UNHCR og samtidig øge donorlandenes indflydelse.

Den uafhængige evaluering viser, at de tre donorer i fællesskab har været i stand til at udfordre UNHCR's evne til at rapportere ikke bare, hvad de har gjort, men også hvilke resultater de har opnået. Det har skærpet UNHCR i organisationens arbejde med at udvikle systemer til overvågning og afrapportering.

Evalueringen viser dog også, at den fælles organisationsstrategi ikke har lettet arbejdsbyrden hos UNHCR. I stedet for at tale med en fælles stemme har de tre donorer skudt et nyt koordinerende led ind. De indhøstede erfaringer fra 2007-2009 vil blive taget med ved udarbejdelsen af den nye fælles organisationsstrategi, der skal dække perioden 2010-2013.

Politikområderne skal spille sammen

Udviklingsbistand alene skaber ikke udvikling. Handel, landbrug, klima, miljø og migration er også afgørende politikområder, der både kan fremme og bremse udviklingslandenes fremskridt imod 2015 Målene. I Danmark og internationalt er der

stigende fokus på sammenhængen mellem de forskellige politikker. Bl.a. har EU i 2009 arbejdet på at identificere de vigtigste politikker, som skal tænkes sammen for at fremme udvikling. Ambitionen er at skabe positiv synergi mellem politikkerne eller som minimum undgå, at de modarbejder hinanden.

I forbindelse med den nye danske strategi for udviklingsbistand, som forventes offentliggjort i maj 2010, har regeringen nedsat en tværministeriel arbejdsgruppe til at følge strategiens tilblivelse og særligt se på koordineringen af de danske politikker. Ud over Udenrigsministeriet er 10 andre ministerier repræsenteret i arbejdsgruppen.

Gennem en manual skal Malis nationale vandstrategi omsættes til virkelighed i felten. Det er en af flere betingelser for dansk sektor budgetstøtte til landet. Foto: Klaus Holsting / Danida.

KULTURSAMARBEJDE

Tei Huagi, tøjdesigner fra Ghana

Tei Huagi afspejler gennem sin kunst, der er lavet af materialer som plastikaffald, aluminium, bildæk og ståltråd, det moderne urbane Ghana og videreformidler storbyens store affaldsproblemer. Center for Kultur og Udvikling samarbejdede med Huagi bl.a. om en udstilling og en workshop på Nationalmuseet, som satte fokus på mindre velkendte sider af Ghana: Hippe kreative designere med en social bevidsthed.

FOTO: NATIONALMUSEET

PRIVATSEKTORDREVET VÆKST OG BESKÆFTIGELSE

En af de vigtigste forandringer i dansk udviklingspolitik i de kommende år bliver en øget satsning på markedsbaseret økonomisk vækst – især en indsats for at fremme økonomisk vækst for fattige og skabe job til unge i Afrika.

Ved at støtte markedsbaseret økonomisk vækst vil Danmark være med til at opbygge fundamentet for konkurrencedygtige lokale virksomheder. Lokale virksomheder er forudsætningen for øget beskæftigelse og skabelse af de ressourcer, der skal understøtte bl.a. uddannelse og sundhed.

Danmarks arbejde med privatsektordrevet vækst i udviklingslande hviler på to ben: Det ene ben er styrkelse af de overordnede *rammevilkår*, der understøtter vækst i private virksomheder. Det andet ben er den *virksomhedsrettede støtte*.

Attraktive rammevilkår

Det første ben, rammevilkårene for virksomheders vækst, er det enkelte lands love, regler, administrative forhold, markedsadgang, infrastruktur, arbejdsstyrkens kvalifikationer og adgang til finansiering. Disse forhold har stor betydning for en virksomheds muligheder for at skabe vækst og beskæftigelse. Når rammevilkårene er gode, er det lettere at etablere og drive virksomhed og dermed at skabe vækst.

For at sikre at rammevilkårene er attraktive for virksomheders vækst, fokuserer den danske privatsektorindsats især på:

- Støtte til landenes udvikling af tidssvarende love og regler
- Styrkelse af sø- og handelsretter
- Støtte til reformer af den offentlige sektor for at begrænse korruption, øge myndighedernes smidighed og begrænse administrative byrder
- Støtte til arbejdsmarkedets parter, fagbevægelse og erhvervsorganisationer
- Støtte til forbedring af infrastruktur, især veje
- Sikring af mere risikovillig kapital til mikrovirksomheder såvel som små og mellemstore virksomheder
- Styrkelse af erhvervsrettede uddannelser
- Styrkelse af værdikæder inden for landbrug og produktion (se også fokus om værdikæder på side 47)

I 2009 gav Danmark bl.a. støtte til:

- *Finansieringsmekanismer* for mindre virksomheder, herunder mikrofinansiering, som f.eks. i Tanzania, hvor der stilles garantier for lån ydet til små og mellemstore virksomheder.
- *Produktion og afsætning* af varer, typisk til kvalitetsforbedringer i landbruget og stabilisering af landbrugsproduktionen, f.eks. i Uganda.

Aluminiumsproduktion i Uganda. Vækst i den private sektor er en nødvendig forudsætning for bæredygtig økonomisk udvikling. Foto Mikkel Østergaard / Danida.

“ Hvert år kommer der 7-10 millioner unge afrikanere ud på arbejdsmarkedet. Hvis Afrika skal have en vedvarende økonomisk vækst, kræver det en velfungerende privat sektor.

UDEFRA

Nicaragua: Sød eksport

På en frodig bjergside i det nordlige Nicaragua i cedertræernes skygge slider bønderne med at plante nye små kakaoplanter. De nye planter er af sorten "Criollo", som giver de bedste bønner til gourmetchokolade. Criollobønnerne er efterspurgt hos kunder, der vil betale en høj pris for den bedste chokolade.

En bonde med trillebøren fuld af "Criollo-kakaoplanter", som bliver til gourmetchokolade. Foto: Danida.

Faktisk kommer kakaoplanten oprindeligt fra Centralamerika og kan fortsat findes vild i naturen i Nicaragua, selvom den er sjælden.

Bønderne sælger deres kakaobønner til den dansk/nicaraguanske virksomhed Xoco. Virksomheden er støttet af den danske Industrialiseringsfond for Udvikling, IFU. Hos Xoco er bønderne garanteret en fast pris for deres kakao, og den ligger to tredjedele over prisen for almindelig kakao.

"Priserne på almindelig kakao svinger meget. Hos Xoco er der garanti for prisen. Det betyder, at vi kan investere med mindre risiko," fortæller Hector Tomas Duarte, fra andelsforeningen La Cooperativa Nueva Esperanza del Bocay.

Xoco går godt, og der er netop sikret yderligere finansiering fra Danmark (og også fra Frankrig og Costa Rica) til at udvide projektet. Omkring 100 bønder, mange organiserede i andelsbevægelser, samarbejder med Xoco.

David Torres, partner og leder i Cooperativa Nueva Esperanza del Bocay, siger:

"Xoco er virkelig innovativ. Virksomheden hjælper os fra at producere almindelig kakao til at producere gourmetkakao. Og det er et nichemarked, hvor vi får bedre priser."

Xoco har sammen med IFU etableret en finansiering, de kalder Xoco Finance, som er målrettet de fattige bønder, der ellers ikke har kreditværdighed.

Virksomheden forventer på sigt en produktion af kakaobønner på 500 tons pr. år. Det repræsenterer en værdi på 8 mio. kr. for bønderne i projektet.

- Udbydere af *forretningsservices*, f.eks. kapacitetsopbygning til konsulenter, der laver forretningsplaner for virksomheder. Dette gøres bl.a. i Mali, hvor støtten til udvikling af forretningsplaner er målrettet små virksomheder i landområder.
- Igangsættelse af konkrete *arbejds miljøforbedringer*, som f.eks. i Kenya, hvor fagbevægelsen og den nationale arbejdsgiverorganisation samarbejder om at mindske sygefravær og arbejdsskader og dermed hæve produktiviteten.

Bredere privatsektorprogrammer

I årene før 2009 var dansk støtte til privatsektordrevet vækst som oftest sektoropdelt. Transport og landbrugsudvikling har typisk haft selvstændige programmer, mens erhvervssektorprogrammerne har haft fokus på industri og handel.

Inspireret af bl.a. Afrikakommissionens arbejde og for at opnå mere synergi mellem de forskellige indsatser for den private sektors vækst begyndte Danmark i 2009 at udvikle nye programmer, der favnede bredere end tidligere. De nye programmer udvikles fortsat ud fra de konkrete forhold i de enkelte lande, men har en større økonomisk ramme og indeholder typisk elementer af både landbrug, erhverv, finansiering, og transport.

F.eks. er der i 2009 godkendt et dansk bidrag på 440 mio. kr. til et nyt program for privatsektordrevet vækst i Uganda med et samlet budget på 529 mio. kr. Tidligere støttede Danmark et landbrugssektorprogram i landet, mens U-Growth, som det nye program er døbt, også inddrager støtte til det øvrige erhvervsliv.

I Ghana er et egentligt erhvervssektorprogram til gengæld blevet udvidet til også at omfatte landbruget, og støtten er øget til 400 mio. kr.

Afrikakommissionen

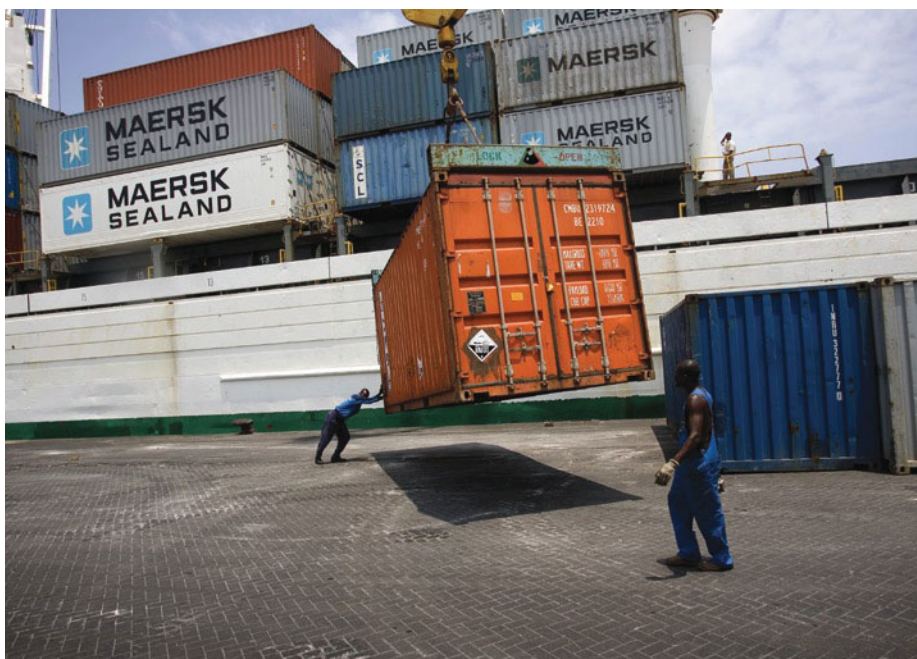
I 2009 fremlagde Afrikakommissionen sin endelige rapport. Rapporten illustrerer klart den vigtighed, som kommissionen tillægger den private sektor i kontinentets udvikling. Kommissionens arbejde fokuserede især på Afrikas ungdom og beskæftigelse. De unge udgør en enorm ressource for Afrikas udvikling, hvis de får de rette muligheder for beskæftigelse. En bæredygtig, bredt forankret økonomisk vækst drevet frem af den private sektor er nødvendig for at tilvejebringe disse muligheder. Derfor lancerede kommissionen i sin rapport en række anbefalinger, der understøtter denne udvikling. Afrikakommissionen lancerede samtidig fem konkrete initiativer, der fremmer en bredt forankret privatsektordrevet vækst i Afrika.

Afrikakommissionens anbefalinger er centrale for opfyldelsen af 2015 Målene. Det gælder særligt Mål 1 om at bekæmpe fattigdom og sult. Men fattigdomsbekæmpelsen er igen en af forudsætningerne for at nå de øvrige 2015 Mål.

Hvert år kommer der 7-10 millioner unge afrikanere ud på arbejdsmarkedet. Hvis Afrika skal have en vedvarende økonomisk vækst, kræver det en velfungerende privat sektor, der kan skabe beskæftigelse for de mange unge. Der er masser af ambitiøse, initiativrige unge, men mulighederne for at få et arbejde eller blive en succesrig iværksætter er uhyre små. Registrering af en ny virksomhed er ofte langsommelig og dyr. Og selv når det lykkes at registrere sin virksomhed, er det ofte nærmest umuligt at opnå finansiering til at udvikle den. Derfor er denne indsats så central.

Afrikakommissionens anbefalinger bliver virkelighed

For at realisere Afrikakommissionens anbefalinger er Danmark gået i gang med at omlægge udviklingssamarbejdet med programsamarbejdslandene i Afrika. Erhvervssektorprogrammerne bliver større

Losning af varer i Tema, Ghana. 7-10 millioner unge afrikanere kommer hvert år ud på arbejdsmarkedet. En velfungerende privat sektor er nødvendig for at skabe beskæftigelse for de mange unge. Foto: Klaus Holsting / Danida.

AFRIKAKOMMISSIONENS FEM INITIATIVER

Adgang til kapital. Mindre virksomheder har brug for lettere adgang til lån. Derfor etableres en afrikansk garantifond, som faciliterer lån til mindre virksomheder.

Bedre konkurrenceevne. De afrikanske landes konkurrenceevne skal forbedres gennem optagelse i World Economic Forums indeks for konkurrencedygtighed. Kontant sammenligning med omverdenen skal få afrikanske regeringer til at skærpe indsatsen mod bureaukrati, korruption, handelsbarrierer og andre konkurrencehæmmende faktorer.

Unge iværksættere. Det store potentiale blandt unge afrikanske iværksættere må frigøres. Deres muligheder skal forbedres, bl.a. gennem lettere adgang til startkapital, internet, lokaler og undervisning i regnskab og virksomhedsdrift.

Bæredygtig energi. Produktion af og adgang til bæredygtig energi skal forbedres – især i landområderne. Det er særlig små og mellemstore virksomheder, der skal drive denne udvikling.

Mere uddannelse. For at skabe bedre vilkår for privatsektordrevet vækst i Afrika skal flere unge have faglige uddannelser og universitetsuddannelser, der er relevante for erhvervslivet og landbrugssektoren.

“ Bistanden til privatsektorudvikling i Afrika vil frem mod 2014 blive fordoblet, så der i 2014 afsættes ca. 2 mia. kr. årligt.

og andre programmer mindre. De nuværende erhvervsindsatser vil blive vurderet og tilpasset i lyset af kommissionens anbefalinger.

Bistanden til privatsektorudvikling i Afrika vil frem mod 2014 blive fordoblet, så der i 2014 afsættes ca. 2 mia. kr. årligt. I perioden 2010-2014 vil der samlet blive bevilget 7,6 mia. kr. til udvikling af den private sektor i Afrika.

Implementeringen af de fem hovedinitiativer fra Afrikakommissionen er i fuld gang. Sideløbende med den danske indsats blev der på et møde i oktober 2009 indgået en aftale mellem den Afrikanske Udviklingsbank, FN's økonomiske kommission for Afrika og den Afrikanske Union om at oprette et fælles sekretariat i Addis Ababa. Sekretariatet, som Danmark planlægger at støtte, skal overvåge implementeringen af Afrikakommissionens anbefalinger.

Konkrete bevillinger godkendt

I 2009 godkendte Danmark flere bevillinger som en direkte udløber af Afrikakommissionens anbefalinger.

World Economic Forum får 9 mio. kr. til at støtte udvikling af konkurrenceevnen i Afrika. Pengene skal gå til at udvide antallet af afrikanske lande, der analyseres i deres årlige rapport om landenes konkurrenceevne og til generelt at sætte konkurrenceevne på dagsordenen i Afrika.

KOMMENTAR

Regeringer skal hjælpes af den private sektor

BILL LAY, FORMAND FOR BUSINESS ADVOCACY FUND OG GENERAL MANAGER FOR GENERAL MOTORS EAST AFRICA LTD.

“ Den eneste bæredygtige måde at reducere fattigdom er gennem en økonomisk udvikling, hvor mennesker har friheden til at starte virksomheder, at få dem til at vokse og til at handle frit og skabe velstand og job.

Hvis folk skal have mod på at starte virksomheder, investere og skabe job, kræver det et investeringsklima, som beforder foretagsomhed, og som fremmer konkurrence. Det kræver også en regering, der er stabil, konsekvent og etisk i sin politik.

Lande, som forbedrer investeringsklimaet, skaber højere vækstrater og investeringer og flere job. Men regeringer kan ikke gøre det alene. De behøver ordentlig, evidensbaseret rådgivning fra den private sektor selv.

Danida skabte 'the Business Advocacy Fund' i Kenya i 2006 for at støtte erhvervs- og handelsorganisationer, øge deres kompetencer og forsøge, gennem forskning, politiske forslag, dialog og fortalervirksomhed, at påvirke regeringens politik til fordel for investeringsklimaet.

Fonden har støttet 27 organisationer og lavet 36 fortalprojekter, som har ført til 23 ændringer i regeringens politik. Initiativerne har f.eks. været at påvirke den økonomiske partnerskabsaftale med EU, at identificere 100 overflødige regler og love, som kunne fjernes og at udvide spektret af tilladte virksomhedsorganisationer.

Effektfuld fortalervirksomhed for den private sektor bidrager til at skabe erhvervsvenlige rammer med stadig større momentum.

FOTO: DANIDA

To bevillinger på hver 30 mio. kr. skal dække de første to år af to femårige ILO-programmer. Det ene program skal styrke mulighederne for, at unge iværksættere kan etablere sig som selvstændige erhvervsdrivende i Kenya, Tanzania og Uganda og dermed skabe vækst og beskæftigelse. Det andet skal skabe beskæftigelse og anstændige arbejdsforhold for unge i den uformelle sektor i Benin, Burkina Faso og Zimbabwe. Det skal ske gennem styrkelse af de tekniske og faglige uddannelser. På sigt skal begge programmer udbredes til flere afrikanske lande i samarbejde med andre donorer.

En bevilling ligeledes på 30 mio. kr. skal styrke iværksættere og innovation i landbruget. Programmet skal etablere partnerskaber mellem universiteter, landbrugsforskningsinstitutioner og den private sektor i Afrika. Initiativet gennemføres af Forum for Agricultural Research in Africa, FARA. Også her er der tale om en indledende fase af et større femårigt program.

Endelig godkendtes to bevillinger til UNDP på tilsammen 8 mio. kr. til at gennemføre nogle analyser. Analyserne bliver en del af det grundlag, der skal sikre, at Afrikakommissionens anbefalinger om ungdomsbeskæftigelse og privatsektordrevet vækst bliver placeret højt på dagsordenen på FN topmødet for 2015 Målenes status i 2010.

Kredit og energi

For at sikre kredit til små og mellemstore virksomheder planlægger Afrikakommisjonen i samarbejde med den Afrikanske Udviklingsbank at etablere en Afrikansk garantifond, som skal sikre udlån til små og mellemstore virksomheder. Garantifonden, som forventes at blive på 2,7 mia. kr., skal støtte Afrikas finansielle sektor i at nå ud til de små og mellemstore virksomheder. Danmark planlægger at bidrage med 500 mio. kr. til denne fond. Den første bevilling forventes godkendt i 2010.

Danmark vil også arbejde for at inddrage andre bilaterale donorer i initiativerne. Den statslige amerikanske udviklingsorganisation, USAID, har f.eks. et program, som minder om kreditgarantifaciliteten, og har vist interesse for at udveksle erfaringer med Danmark.

Kreditgarantier er i øvrigt ikke et nyt område. I Uganda er en kreditgarantifacilitet f.eks. allerede en vigtig del af det danske bilaterale erhvervssektorprogram. Faciliteten samarbejder med to lokale banker om at dække eventuelle tab på lån til små producenter på landet (se også 'Udefra – Kredit til et bedre liv' på side 46).

Afrikakommisjonen har også lanceret et initiativ til at forbedre adgangen til bæredygtig energi i samarbejde med Den Afrikanske Udviklingsbank. Det danske bidrag forventes at blive på 300 mio. kr., og den første bevilling forudses godkendt i 2010. Initiativet skal bidrage til at øge adgang til og produktion af bæredygtig energi i Afrika, specielt i landområder og mindre byer. Initiativet har en markedsorienteret tilgang og vil særligt involvere små og mellemstore virksomheder i arbejdet for at udbrede bæredygtig energiproduktion.

Erhvervsinstrumenterne

Danmarks arbejde med privatsektordrevet vækst i udviklingslande hviler som nævnt ovenfor på to ben. Ud over at skabe at-

UDEFRA

Succes med it-projekter i Bangladesh

I 2006 startede et succesfuldt samarbejde mellem danske Mindworking Asia og Graphic Associates fra Bangladesh med støtte fra Danmarks B2B-Program. Partnerens mål var at nå op på 50 ansatte i løbet af to år. Men målet blev nået allerede efter et år, og i dag er der 150 ansatte.

Mindworking Asia laver layout og billedbehandling med kvalificeret, men billig arbejdskraft i Bangladesh. Foto: Danida.

Virksomheden leverer bl.a. layout og billedbehandling til danske og norske kunder. Projektet er et af flere, der med støtte fra B2B-Programmet har været begyndelsen på en succesfuld it-industri i Bangladesh.

Siden år 2000 har Danmark støttet omkring 20 samarbejder mellem bengalske og danske it-virksomheder. Samarbejdet har i alt bidraget med mere end 800 nye arbejdspladser i Bangladesh.

Videnoverførsel fra Mindworking Asia har været vigtig for succesen. Et andet hovedelement har været et rekrutterings- og træningsprogram, som udnytter den store og motiverede arbejdsstyrke i Bangladesh. Succesen kan ses i et overskud på omkring 10 pct. af den investerede kapital.

Administrerende direktør i Mindworking Asia, Jakob Ilkjær, fortæller, at det kræver hårdt arbejde og stort fokus at få succes i Bangladesh.

"Vi har kunnet operere billigere i Bangladesh sammenlignet med Danmark, men resultaterne er langt fra kommet af sig selv. Nok er arbejdskraften kvalificeret og billig, men det kræver en daglig indsats på ledelsesniveau at opbygge en forretning flere tusinde kilometer fra Danmark og i en anderledes forretningskultur, hvor netværk og tålmodighed er afgørende egenskaber."

Selvom den danske støtte sluttede i 2009, planlægger partnerne at fortsætte projektet og har også ambitioner om, at det skal vokse yderligere. Salgsaktiviteterne skal udvides til Sverige, Tyskland og Holland. Partnerne forventer, at antallet af ansatte vil vokse til over 300 de næste tre år.

"Jeg er meget tilfreds med det, vi har opnået. Det ambitiøse mål var at nå op på 50 medarbejdere. Vi passerede denne milepæl allerede efter cirka et år, og vores firma er nu mere end dobbelt så stort som forventet. Vores plan er at fortsætte væksten med samme tempo fremover for at opnå stordriftsfordele i form af effektivitet og enhedsomkostninger," slutter Jakob Ilkjær.

“ Mikrofinansieringsinstitutioner kloden rundt har i 2009 følt virkningerne af finanskrisen.

traktive rammevilkår for den private sektor kan det også være nødvendigt med mere direkte virksomhedsrettet støtte med udgangspunkt i virksomhedens behov. Erhvervsinstrumenterne er kernen i Danmarks virksomhedsrettede støtte.

Fælles for erhvervsinstrumenterne er, at de også inddrager dansk erhvervsliv eller andre danske partnere, selvom hovedfokus er på de lande, Danmark hjælper.

Der er tre forskellige erhvervsinstrumenter:

- Business-to-Business (B2B) Programmet
- Programmet for Innovative Partnerskaber (IPD)
- Blandede kreditter (omtales i et særskilt afsnit på side 48).

Herudover støttes uddannelse af iværksættere gennem korte kurser og MBA programmet ”Emerging Leaders Scholarship Programme” (ELSP).

B2B

Inden for alle sektorer støtter B2B-Programmet etablering af kommercielt bæredygtige og langsigtede partnerskaber mellem danske virksomheder og virksomheder i Danmarks programsamarbejdslande.

I 2009 havde programmet særligt fokus på projekter inden for fødevarer og landbrug. Det var en reaktion på fødevarekrisen i 2008 og de høje priser på fødevarer globalt. Dette fokus lå også i direkte forlæn-

UDEBRA

Fra Wall Street til Mali

Der er langt fra Wall Street til Mali. Og man kan næppe forestille sig to mere forskellige personer end den habitklædte børsmægler i New York og den kvindelige iværksætter i Mali, der gerne vil noget så jordnært som at fremstille og sælge frugtjuice.

Når den kvindelige iværksætter i Mali skal bruge et lille lån til f.eks. udstyr til fremstilling eller opbevaring af juice, kaldes det mikrofinansiering. Mikrofinansieringsinstitutioner er specialister i at yde sådanne små lån.

Men i en globaliseret verden hænger deres liv sammen. Kvinden i Mali har efter krisen i 2009 ikke de samme lånemuligheder, som hun havde før. Historisk set er mikrofinansieringsinstitutionerne ellers gået næsten uberørte gennem globale finansielle kriser, men de globale finansielle markeder hænger i dag mere sammen, end de har gjort tidligere. Det har øget sårbarheden, og mikrofinansieringsinstitutioner kloden rundt har i 2009 følt virkningerne af finanskrisen. Det gælder også i Mali.

I modsætning til, hvad man måske kunne forvente, har Mali en veludviklet vifte af finansielle ydelser, herunder 132 institutioner, der yder mikrofinansiering. Mikrofinanssektoren har gennem en længere periode fået flere filialer og øget opsparing og kredit.

Men den finansielle krise i 2009 satte en stopper for den gode udvikling og understregede et behov for konsolidering i sektoren. Filialer lukkede, og udviklingen af nye låneprodukter rettet

Malis lånemarked er tæt forbundet med den globale økonomi. Her en købmansbutik i landsbyen Famana. Foto: Danida/Klaus Holsting.

mod f.eks. kvindelige iværksættere og landmænd blev sat på standby. Mikrofinansieringsinstitutionernes finansieringskilder, f.eks. bankerne, blev tilbageholdende.

”Den finansielle krise har ændret opfattelsen af risici ved mikrofinansiering. Risici, som tidligere blev anset for at være mindre vigtige, opfattes nu med større alvor”, forklarer formanden for mikrofinansieringsinstitutionernes sammenslutning i Mali, Alou Sidibé.

Danmark har støttet mikrofinansiering i Mali siden 2008. For dansk bistand betød udviklingen i 2009 en midlertidig omprioritering af midlerne. Det er Danmarks mål at hjælpe mikrofinanssektoren gennem de nye udfordringer, bl.a. ved at lægge mere vægt på udarbejdelse af forretningsplaner og styringsredskaber for institutionerne og mindre på produktudvikling og ekspansion, indtil sektoren har genvundet sin stabilitet.

gelse af Afrikakommissionens anbefalinger. Prioriteringen skulle både være med til at sikre fødevareforsyningen i fattige lande og udvikle eksporten af landbrugsprodukter.

Udviklingsminister Ulla Tørnæs besøgte f.eks. i april Kenya sammen med en delegation fra den danske mejerisektor. Senere på året blev dette fulgt op med en østafrikansk delegation til Danmark. Desuden har Danmark gennem et studie kortlagt investeringsmuligheder, der vil kunne støttes af B2B eller blandede kreditter, i fiskerisektoren i Ghana.

Der udarbejdes årligt evalueringer af B2B-Programmet. Udviklingseffekten af projektsamarbejderne vurderes, og studierne bruges som grundlag for forbedringer. I 2009 blev projekterne i Uganda evalueret. Konklusionerne var bl.a., at programmet har styrket de lokale virksomheders konkurrenceevne og forbedret både arbejdsmiljø og eksternt miljø.

Et godt eksempel på, at B2B-støtten har bidraget markant til udviklingen, er støtten til et samarbejde om kvalitetssikring og udbygning af systemer for vaniljeproduktion i Uganda. Projektet har givet fast beskæftigelse til mere end 800 ugandiske kvinder.

Rammen for B2B-Programmet i 2009 var på 200 mio. kr. To tredjedele gik til partnerskaber i Afrika. I 2009 blev der bevilget støtte til 40 nye langsigtede projektsamarbejder. Læs mere på: www.b2bprogramme.um.dk

Læs også 'Udefra – Succes med it-projekter i Bangladesh' på s. 43.

Innovative partnerskaber

I 2009 blev der lanceret et nyt erhvervsinstrument: Programmet for innovative partnerskaber (IPD, Innovative Partnerships for Development).

UDEFRA

Handel for fred

Der er en livlig trafik over Jalameh checkpoint, en af de vanskeligste overgange mellem Israel og de besatte palæstinensiske områder. Snesevis af busser om ugen fra de omkringliggende provinser kører nu til og fra byen Jenin. Busserne er fulde af arabiske borgere fra den israelske side af grænsen. De kommer for at handle i Jenins billige og livlige handelskvarterer med håndværkere, tøjbutikker, autoværksteder og grønsagsmarkeder. Et scenarie milevidt fra det Jenin, der under den anden Intifada var kendt som en terrorhøjborg.

*Erhvervslivet i Jenin er blomstret op.
Foto: Danida.*

Jenin, som ligger på den nordlige Vestbred i de besatte områder, har tidligere været lukket område pga. den israelske separationsbarriere mellem Israel og de besatte områder. Opførelsen af barrieren i kølvandet på den anden Intifada førte til, at det traditionelle handelsliv i Jenin gik i stå, da Jenin blev fysisk afskåret fra de israelske byer, som udgjorde en væsentlig del af byens opland.

I 2008 afholdtes med dansk støtte en storstilet handelsmesse med israelsk-arabiske forretningsfolk og journalister fra hele området. Handelsmessen blev en stor succes og førte til åbningen af Jalameh checkpoint for fodgængere. Senere blev der etableret en busrute med dansk støtte. 12. november 2008 passerede den første bus fra Israel til Jenin under stor mediebevågenhed. Siden er trafikken mellem Israel og Jenin steget, og mere end 600 busser har passeret Jalameh.

Handelsmessen og de efterfølgende busture frem og tilbage mellem Israel og Vestbredden har startet en positiv udvikling. Erhvervslivet i Jenin er blomstret op til gavn for lokaludviklingen. For første gang i lang tid er det muligt at bringe handlende fra Israel og de besatte områder sammen. Den øgede adgang har været uden sikkerhedsproblemer for israelerne, og det gavner alle parter, især indbyggerne i Jenin, som har fået gang i deres økonomi.

Projektet understreger, at åbenhed, økonomisk vækst og stabilitet er nogle af de tillidsskabende elementer, der er så afgørende for at nå frem til en fredelig løsning på den israelsk-palæstinensiske konflikt.

Programmet er en videreudvikling af det, der tidligere hed OPP (programmet for offentlige/private partnerskaber). Udviklingen er sket på baggrund af et evaluerings-

studie af OPP i 2008/2009 og erfaringerne med arbejdet de seneste år.

“Åbenhed, økonomisk vækst og stabilitet er nogle af de tillidskabende elementer, der er så afgørende for at nå frem til en fredelig løsning på den israelsk-palæstinensiske konflikt.

IPD Programmet tilbyder rådgivning og medfinansiering af innovative partnerskaber for social udvikling og bedre leve- og arbejdsvilkår i Danmarks programsamarbejdslande. Der lægges op til etablering af brede partnerskaber mellem virksomheder, NGO'er og offentlige institutioner. Læs mere på: www.ipdprogramme.um.dk

Mere viden om støtte til den private sektor

Danmarks arbejde med den private sektor går mange år tilbage, ligesom andre donorer også har gjort vigtige erfaringer gennem årene. I den nye satsning på området skal der trækkes på disse erfaringer.

I 2009 gennemførte Danmark en evaluering af dansk støtte til finansielle serviceydelser i Tanzania. Evalueringen viste, at den danske støtte havde været effektiv. Formålet med den danske bistand var at sikre befolkningen bedre adgang til opsparing og lån. Der var særlig fokus på kvinder samt på små og mellemstore virksomheder. Støtten skulle også generelt styrke den finansielle sektor. Den samlede danske støtte i perioden 2003-8 var på 80 mio. kr.

Evalueringen viste, at støtten havde bidraget til, at fattige husholdninger havde fået adgang til finansielle serviceydelser, der var givet rådgivning og lån til mange små og mellemstore virksomheder, og støtten havde overordnet bidraget til økonomisk vækst, beskæftigelse og reduktion af fattigdommen. Blandt årsagerne til succesen var, at den danske støtte var godt tilpasset Tanzanias egne strategier og koordineret med andre donorer.

I 2009 gennemførte Danmark også to evalueringsstudier. Det ene samlede erfaringer fra 60 internationale evalueringer af støtte til erhvervssektoren og søgte at drage generelle konklusioner om, hvordan sektoren bedst støttes.

Det andet handlede om mikrokredit. Formålet var, ud fra eksisterende studier, at drage generelle konklusioner om virkningen af mikrokreditprogrammer på familiers forbrug og indkomst.

I Danmarks fremtidige arbejde med privatsektordrevet vækst vil der blive trukket på disse erfaringer.

UDEFRA

Uganda: Kredit til et bedre liv

Enid Namanyas mand døde uventet for fem år siden. Men han havde ikke skrevet testamente, så Enid måtte slås med sin svigerfamilie om retten til kvæget og jorden, som manden havde efterladt.

Enid ville prøve at starte sin egen virksomhed for på den måde at klare sig selv og forsørge sine børn. Hun gik i banken for at få et lån. Men da hun ikke kunne bevise et formelt ejerskab over sin jord, kunne hun ikke stille garanti. Hun havde ingen kreditværdighed.

Men Enid fik alligevel sit lån, fordi Danmark, som en del af sit landbrugsprogram garanterer for lån til mikrovirksomheder på landet.

Enid lånte 10 mio. ugandiske shilling (33.000 kr.) til at købe fedekvæg og istandsætte hegnet rundt om sine malkekøer.

I dag er Enid en af de mange initiativrige afrikanere, som gør det godt. Hun tjener 1-2 mio. shilling hver måned på at sælge mælk, og fire gange om året sælger hun 30 stykker slagtekvæg. Til sammen giver det hende indkomst til at klare sig selv og tage sig af sine børn.

Anne Mwaka, senior agricultural loan officer i Ugandas Centenary Bank, siger:

”Mange af vores småbønder har god forretningssans, men når man ikke kan stille dokumentation for sin ejendom, er det svært at få kredit. Det er meget tilfredsstillende at se folk, særlig ude på landet, udvikle sig og få et bedre liv gennem adgang til kredit.”

1.180 bønder har som Enid Namanya fået adgang til kredit via Danmarks lånegaranti i Uganda.

FOTO: DANIDA

FOKUS

Værdikæder – fra jord til bord

Mange mennesker og virksomheder er involveret fra det første led i forarbejdningen af en vare, til varen når sit endelige marked. Derfor afhænger vækst og udvikling i den enkelte virksomhed ikke alene af virksomheden selv, men også af kvaliteten af de underleverandører, virksomheden køber fra, og dem de sælger videre til. Denne proces med produktion, forarbejdning og salg af varer i mange led udgør en værdikæde.

Når værdikæden fungerer rigtigt, stiger værdien af varen i hvert enkelt led. Der skabes en merværdi, som frigøres, når produktet når det endelige marked. Markedet sætter så at sige turbo på værdikæden og sender en pengestrøm tilbage igennem værdikæden til underleverandører og producenter af råvarer. Det er den, der skal sikre en øget indkomst for udviklingslandenes landbefolkning på langt sigt. Ofte fører værdikædetilgangen samtidig til en udvidelse af markedet.

Gennem støtte til flere led i en værdikæde forsøger Danmark at sikre en bæredygtig og robust vækst for de involverede virksomheder og råvareproducenter. Afrikakommissionen satte også fokus på netop værdikæder i sit arbejde.

I Naivashadistriktet i Kenya støtter Danmark mejerivarer gennem en værdikædetilgang. Kunderne i området efterspurgte bedre mælk, end de kunne købe på det lokale marked, hvor den var af ringe kvalitet og fortyndet med vand. Mælkesælgerne var klar til at levere bedre mælk, men manglede kompetencen til at vurdere mælkekvaliteten hos de bønder, de købte råmælken af.

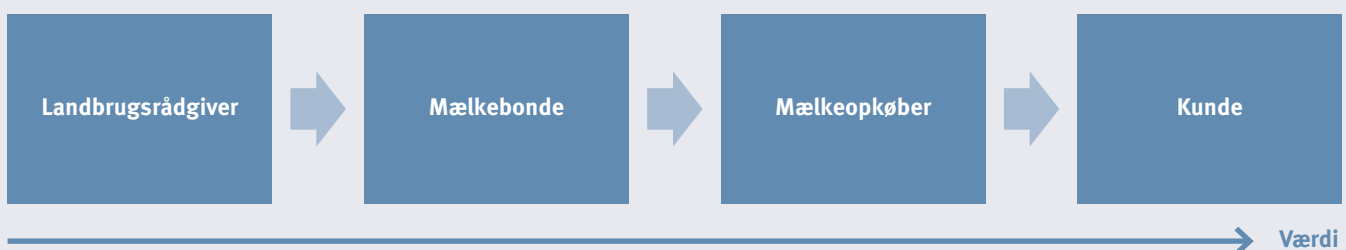
I værdikædeprogrammet satses der parallelt på at styrke landbrugsrådgivernes viden om mælkeproduktion, producenternes produktionsmetoder og mælkeopkøbernes evner til at vurdere kvaliteten af råmælken hos bonden. Denne værdikæde for mælk er illustreret nedenfor.

Mejeri i Kenya. Foto: Jørgen Schytte / Danida.

Takket være indsatsen i Naivasha har mælkebønderne fået en mere stabil afsætning af deres mælk og en højere indkomst, flere af mælkeopkøberne har fordoblet deres omsætning, og kunderne får den mælk, de efterspørger. Samtidig er man ved at få lagt det fundament, der skal til for at kunne levere mælk til millionbyen Nairobi.

Værdikæder bliver en stadig vigtigere del af Danmarks erhvervssektortilgang. Metoden anvendes i privatsektorindsatsen i Ghana, Uganda, Benin og Bolivia. Danmark vil forsøge at inddrage danske virksomheder med spidskompetencer i udvalgte værdikæder i arbejdet.

BERETNING FRA UDVALGET FOR BLANDEDE KREDITTER

Rammen fuldt udnyttet

Der var på finansloven for 2009 afsat 350 mio. kr. til ordningen for blandede kreditter, og rammen blev endnu engang fuldt udnyttet med udbetalinger i bruttorentestøtte m.v. på i alt 378 mio. kr. til igangværende projekter.

I alt seks nye projekter med en samlet kontraktsum på 282 mio. kr. modtog i 2009 tilsagn om støtte på i alt 140 mio. kr. Det er væsentligt lavere end årene før både i antal projekter og i støttekroner. Det lavere bevillingsomfang har sin baggrund i flere forhold: For det første lægger de seneste års rekordstore bevillinger beslag på en betydelig del af rammen for

udbetalinger i de kommende år. Dernæst har Udvalget i sin strategiske ramme ønsket at forstærke fokus på projekter i Afrika syd for Sahara og på projekter, hvor der kan skabes synergi med Danidas øvrige erhvervsinstrumenter, hvilket på begge områder kræver et stort forarbejde med at identificere og forberede egnede projekter.

Der blev i 2009 også godkendt forhøjelser på i alt 52,9 mio. kr. af tidligere bevillinger til et stort vandforsyningsprojekt i Bangladesh, en vindmøllepark i Filippinerne og til en udvidelse af et drikkevandsanlæg i Egypten.

Blandede kreditter skaber job i Afrika

En dynamisk privatsektor, der kan skabe job og vækst, er en af de vigtigste forudsætninger for langsigtet, bæredygtig udvikling i Afrika. Det var en af hovedkonklusionerne fra Afrikakommissionen, der afsluttede sit arbejde i 2009.

Privatsektordrevet vækst i Afrika er da også i stigende grad kommet i fokus for Udvalget for Blandede Kreditter, der ser betydelige muligheder for fattigdomsbekæmpelse gennem støtte til projekter, der skaber job og indtægtsmuligheder for lokalbefolkningen. I 2009 bevilgedes således støtte dels til en produktion i Sydafrika af ikke-vævede tekstiler – et projekt, der

HVORFOR BLANDEDE KREDITTER?

Med en blandet kredit kan Danmark støtte udviklingsprojekter, der hverken kan finansieres på almindelige markedsvilkår eller som ren gavebistand. Navnet ”blandet kredit” kommer af, at man blander bistand og et kommercielt banklån. På den måde kan blandede kreditter være med til at mobilisere kapital til at finansiere udviklingsprojekter, og de kan samtidig inddrage dansk erhvervsliv aktivt i udviklingsbistanden.

En blandet kredit kan beskrives som en almindelig, rentebærende eksportkredit, hvor rente, eksportkreditpræmie og andre finansielle omkostninger betales af Danida over bistandsrammen. Ofte suppleres den finansielle støtte med teknisk assistance, f.eks. til at udfærdige udbudsmateriale. Fordelen for udviklingslandet er, at det kan finansiere den nødvendige import af kapitaludstyr og tjenesteydelser til

et udviklingsprojekt med et rentefrit lån, typisk med 10 års løbetid.

Danidas bidrag betegnes som subsidieelementet, og det skal være på mindst 35 pct. i lav- og mellemindkomstlande og i de mindst udviklede lande på mindst 50 pct.

Som udgangspunkt gennemføres alle projekter under den såkaldte bundne ordning, hvor kun danske firmaer kan deltage i udbud. For hvert projekt vurderes, om der er tilstrækkeligt med potentielle danske leverandører til at sikre den fornødne konkurrence. Hvis ikke kan projekterne gennemføres under den ubundne ordning, hvor alle virksomheder i OECD-landene kan byde. Den ubundne ordning gælder dog kun for Danmarks programsamarbejdslande og Sydafrika.

UDBETALT RENTESTØTTE MV. I 2003-2009

Beløb i mio. kr. År	Brutto Rentestøtte mv.
2003	120,4
2004	243,7
2005	308,0
2006	377,1
2007	404,4
2008	388,7
2009	378,2

Bilag med samtlige data om bevilgede og screenede projekter findes på www.mixed-credits.um.dk

STØTTEKRONERNE YNGLER

Hele ideen med en blandet kredit er, at danske bistandskroner skal generere investeringskroner til udviklingsprojekter, der ikke kunne gennemføres uden støtte. Hvor godt det lykkes, er årets gearingsrate udtryk for.

Gearingsraten udregnes på basis af de allerede bevilgede projekter, der i 2009 havde været i udbud og var nået så langt, at de kunne få endeligt tilsagn om støtte. Det gjaldt i alt syv projekter med samlede tilsagn på 248 mio. kr. Det giver en gearingsrate for 2009 på 2,0, fordi den danske bistand på 248 mio. kr. udløste investeringer i udviklingslandene – og kontrakter til private virksomheder – på i alt 487 mio. kr.

Gearingsraten er gennem de seneste år dalet i takt med, at der er bevilget forholdsmæssigt flere projekter i de mindst udviklede lande. Her er gaveandelen som nævnt på mindst 50 pct., og det medfører en højere andel af bistandskroner af den samlede kontraktsum.

UDEFRA

El som vækstmotor i Mozambique

Det er ikke let at skabe job og udvikling uden adgang til strøm. I Mozambique bor kun 7 pct. af befolkningen i husstande, der er koblet på elnettet. På landet må 98 pct. klare sig uden strøm. I byerne er det "kun" 78 pct. Derfor satser Mozambique massivt på at få udbygget elnettet, og Danmark har i adskillige år støttet elsektoren.

Strøm har Mozambique meget af, og den er oven i købet grøn. Langt det meste kommer fra det store Cahora Bassa-vandkraftværk. Men det kniber med at få strømmen ud til folket, og her hjælper de blandede kreditter til.

I 2008 og 2009 blev der screenet to store projekter, der skal udbygge transmissionsnettet. De to projekter ventes begge bevilget i 2010 og har et samlet kontraktbeløb på 347 mio. kr. med en bevilling på i alt 199 mio. kr.

Kun syv pct. af befolkningen i Mozambique er tilkoblet elnettet.
Foto: Danida.

forventes at skabe omkring 70 nye arbejdspladser – og dels til et mejerianlæg i Mozambique, der vil sikre fattige småbønder afsætning for deres produktion af mælk og skabe ca. 165 arbejdspladser.

Udvalget finder desuden fortsat, at den privatdrevne vækst må understøttes af mere traditionelle projekter, der forbedrer rammevilkårene for den private sektor. I 2009 blev der således screenet nye

infrastrukturprojekter i Tanzania og Ghana samt et projekt, der skal udvide elnettet i Mozambique, hvor 93 pct. af husstandene endnu mangler adgang til strøm.

UDEFRA

Småbønder sikres afsætning

I løbet af de næste tre år vil småbønder i den fattige Manica-provins i den centrale del af Mozambique få leveret i alt 1.000 drægtige malkekøer som led i en bred indsats for at sætte skub i udviklingen i området. Hvis bønderne for alvor skal have udbytte af køerne, så skal de have sikkerhed for, at de kan sælge den mælk, køerne giver, til en fornuftig pris, og her kommer et blandet kreditprojekt til hjælp.

En Danida-bevilling fra 2009 på 17,2 mio. kr. til en blandet kredit sikrer nemlig, at der på en gård på egnen kan opføres et nyt mejerianlæg og en fodermølle til et samlet kontraktbeløb på 25,3 mio. kr. Anlægget skal drives som et joint venture, DanMoz, mellem en dansk forretningsmand og ejeren af gården.

Gården driver i forvejen et lille mejeri, og det er faktisk det eneste mejeri i Mozambique, der forarbejder lokal mælk. Mozambique havde tidligere en stor og relativt velfungerende produktion af og forarbejdningsindustri for mælk, men det satte de mange års borgerkrig en stopper for. Nu er der blot tre mejerier i landet. De to andre ligger i hovedstaden Maputo, og de forarbejder begge importeret mælkepulver.

Som en del af projektet vil bønderne blive trænet i at passe kvæget, og målet med at sikre afsætningen af op til 20.000 liter råmælk om dagen er at øge indkomsten for områdets småbønder.

Projektet vil også være med til at reducere Mozambiques import af mælkeprodukter: Mælkeproduktionen i landet er meget lille, og 98 pct. af den mælk, der forbruges i byerne, importeres. I 2007 blev der importeret mælkeprodukter for 56 mio. dollars.

Den øgede aktivitet vil desuden skabe omkring 165 arbejdspladser.

En Danida-bevilling skal bidrage til produktionen af 20.000 liter råmælk om dagen.
Foto: Danida.

Forbedret garantiordning

Ønsket om at støtte flere små industriprojekter – særligt i Afrika – har været højt på Udvalgets dagsorden. I 2009 godkendte udviklingsminister Ulla Tørnæs en tilpasning af reglerne for garantistillelse. Hidtil har en lokal bank i udviklingslandet skullet stå for 100 pct. af garantien, og det førte i flere tilfælde til, at mindre industriprojekter måtte opgives. Enten var det umuligt at få en lokal bank til at stille garantien, eller også krævede den så højt et gebyr, at det gjorde projektet for dyrt at gennemføre.

Reglerne er nu efter en nøje risikovurdering blevet tilpasset, så Danida inden for visse begrænsninger kan dele risikoen 50/50 med den lokale bank.

Miljø og klima

Også miljø og klima – især, men ikke kun i Afrika – er et voksende fokusområde for de blandede kreditter. I 2009 handlede tre af de seks godkendte projekter om spildevandsrensning i Vietnam, hvor adskillige provinsbyer, trods landets positive økonomiske vækst, fortsat er helt uden kloakker og spildevandsrensning.

Fremtiden/fremtidige projekter

I 2009 blev der screenet 10 nye projekter til en samlet kontraktsum på 1.419 mio. kr. Heraf er de fem i Afrika med en samlet kontraktsum på 806 mio. kr. En produktion af internationale kreditkort og SIM-kort samt et broprojekt i Ghana, rehabilitering af vandforsyning i Cameroun, et elprojekt i Mozambique og et vejprojekt i Tanzania. Tre af de øvrige projekter er i Vietnam og handler alle om spildevandsrensning. Endelig blev der screenet et fjernvarmeprojekt i Kina og et elprojekt i Mongoliet.

BEVILLINGER 2009

Projekttitle	Land	Leverandør	Bevilling i alt	Kontrakt
West African Fish Project	Ghana	European Aquaculture ApS	3.900	9.453
UHT Processing Plant and Dairy Farm Project	Mozambique		15.416	25.296
Production of Nonwoven products	Sydafrika	NSC (Frankrig)	9.858	22.491
Ba Don Urban Drainage and Sanitation Project	Vietnam		33.800	73.200
Ha Giang Wastewater Treatment, Collection and Drainage Project	Vietnam		28.640	62.280
Buon Ma Thuot	Vietnam		47.192	89.280
I ALT			138.806	282.000

Alle beløb i 1.000 kr.

UDEBRA

Styr på spildevandet i Vietnam

Vietnam har oplevet en imponerende økonomisk vækst og industrialisering de seneste 10 år, men investeringerne i infrastrukturen har haft svært ved at følge med, og det går ikke mindst ud over miljøet. F.eks. må de godt 50.000 indbyggere i byen Ba Don i det nordøstlige Vietnam stadig klare sig helt uden et kloaksystem og spildevandsrensning. Det betyder, at urensset spildevand ledes direkte ud i floderne, hvilket forårsager store miljø- og sundhedsmæssige problemer.

Danmark har i mange år støttet vandforsyning og bedre sanitære forhold i Vietnam, og det følges nu op med en række blandede kreditprojekter, bl.a. i Ba Don. Her blev i 2009 bevilget 33,8 mio. kr. til et projekt til en samlet investering på 86 mio. kr. For de penge kan de lokale myndigheder etablere et system til overfladeafvanding og kloakering samt et anlæg til rensning af spildevand.

Yderligere to spildevandsprojekter i Vietnam fik bevilget støtte i 2009: Ha Giang by ligger tæt på grænsen til Kina i en af Vietnams fattigste provinser. Også her har de 45.000 indbyggere hidtil måttet leve uden et kloaksystem og spildevandsrens-

Danmark støtter spildevandsrensning i Vietnam. Her en åben kloak i Hanoi. Foto: Klaus Holsting / Danida.

ning. Det skal et blandet kreditprojekt til 72 mio. kr., heraf en Danida-finansiering på 62,3 mio. kr., nu rette op på.

Og i byen Buon Ma Thuot i Dak Lak-provinsen i Vietnams centrale højland blev et projekt til i alt 113,8 mio. kr. godkendt. Her skal det eksisterende spildevandssystem til byens 355.000 indbyggere udvides og forbedres, men projektet omfatter også støtte til træning og kapacitetsopbygning samt en oplysningskampagne om forebyggende hygiejne og aktiv lokal involvering.

KULTURSAMARBEJDE

Michael K, stand-upper fra Book Café i Harare, Zimbabwe

Michael K er skuespiller og komiker og arbejder med velgørehedsorganisationen 'Developing Artists'. Billedet er fra arrangementet "Open Mic" på Book Café i Harare, hvor han ofte optræder. Book Café er et multi-disciplinært "community performance arts centre" med en stærk udviklingsprofil, som har mere end 600 events om året og samarbejder med 350 kunstnere. Center for Kultur og Udvikling har et omfattende samarbejde med Book Café og grundlæggeren Paul Brickhill.

DEMOKRATI, MENNESKERETTIGHEDER, FRED OG STABILITET

Fremme af fred og sikkerhed samt støtte til demokratiske samfund, der respekterer menneskerettighederne, er et hovedfokus i dansk udviklingsbistand. Det er centrale værdier og samtidig vigtige elementer i at bekæmpelsen af fattigdom. I 2009 har Danmark taget en række vigtige strategiske skridt inden for disse områder, bl.a. ved at styrke samtænkningen mellem udviklingsbistandens forskellige dele.

Somaliske pirater har igen i 2009 erobret de globale overskrifter. Det samme har krigen i Afghanistan, der i 2009 gik ind i sit niende år. Somalia og Afghanistan er fejlslagne stater, hvor krige forhindrer bæredygtig udvikling. Hjælp er nødvendig på både kort og langt sigt. Andre skrøbelige stater er langsomt på vej mod varig fred og demokrati. Det kræver en langsigtet indsats, som omfatter akut humanitær hjælp, støtte til demokrati og retsstat, fattigdomsbekæmpelse og uddannelse, og i nogle tilfælde militær hjælp. Samtænkning af disse indsatser er kommet højere på den internationale dagsorden og har været central for flere strategisk vigtige tiltag i dansk udviklingsbistand i 2009.

Somaliapolitik samler dansk indsats

Somalia er en fejlslagen stat. 18 år uden en central, effektiv regering og konstante stridigheder har uddybet fattigdommen og ført til en stærkt bekymrende humanitær situation med omfattende tab af menneskeliv. Skal situationen vendes, kræver det en samlet indsats.

Danmark offentliggjorde i september 2009 en ny politik for Somalia, som samtænker den politiske og sikkerhedspolitiske indsats med den humanitære bistand, nærområdeindsatsen for flygtninge og internt fordrevne og den bilaterale udviklingsbistand.

På længere sigt er målet at bidrage til et fredeligt, moderat og demokratisk Somalia. På kortere sigt skal Somalia frem mod 2011 opbygge regeringsinstitutioner, der inkluderer brede dele af det somaliske samfund. Forbedring af levevilkårene og den humanitære situation for Somalias befolkning er også en vigtig prioritet på

kortere sigt. Fornyet destabilisering af Somalia kan sprede sig til nabolandene og føre til en mere omfattende destabilisering på Afrikas Horn.

I 2008 og 2009 lå den samlede danske bistand på omkring 100 mio. kr. udbetalt pr. år. Med den nye politik er der lagt op til, at Danmarks bistandsengagement i Somalia udvides med ca. 30 pct. Samtidig er Afrikas Horn (der omfatter Somalia og Etiopien) blevet udpeget til et strategisk prioritetsområde for Danmarks humanitære arbejde i 2010 (se afsnit om den nye humanitære strategi på s. 56.).

Somalia er en fejlslagen stat uden central regering. Her er flygtninge fra Somalia på vej ind i Kenya. Foto: Jørgen Schytte / Danida.

“ Trods udfordringerne fastholder det internationale samfund sit engagement i Afghanistan, som har akut behov for udviklingshjælp.

Danmark fastholder engagement i Afghanistan

Danmarks indsats i Afghanistan fortsatte i 2009. Danmark har op mod 750 soldater og ni civile rådgivere udstationeret, og indsatsen til genopbygning af landet beløb sig i 2009 til 460 mio. kr.

Både Afghanistans politi og militær blev styrket i 2009 og varetog sikkerheden under valgene til præsident og provinseråd med støtte fra den internationale styrke. Sikkerheden er dog fortsat dårlig og blev forværret i 2009 særligt i det sydlige Afghanistan. Målet er at skabe rammerne og forudsætningerne for en gradvis overdragelse af sikkerhedsansvaret til de afghanske sikkerhedsstyrker. Dette skal ske på en ansvarlig måde, i fuld overensstemmelse med udviklingen i landet og i tæt konsultation mellem NATO-allierede. Det er et kernepunkt i USA's nye Afghanistanstrategi fra 2009.

Civilt-militært samarbejde kan være nødvendigt for at skabe fred og stabilitet. Her hjælper en amerikansk officer med at undervise i cementblanding i Khost, Afghanistan. Foto: Isaf Media.

Valget i 2009 var præget af omfattende svindel. Valgdeltagelsen var lavere end forventet pga. sikkerhedssituationen, Talebans intimideringskampagner og en stigende apati blandt vælgerne. Der er behov for politisk pres fra det internationale samfund for at sikre fremdrift. Danmark har i 2009 støttet kapacitetsopbygning af parlamentarikere og parlamentets sekretariatspersonel for at bekæmpe korrupsion, styrke kvinders politiske

indflydelse og opbygge parlamentarisk kultur og forståelse. Danmark støtter også det afghanske civilsamfund for at fremme respekten for menneskerettigheder.

Trods udfordringerne fastholder det internationale samfund sit engagement i Afghanistan, som har akut behov for udviklingshjælp. Landet ligger næstsidst på FN's Human Development Index. Mere end 42 pct. af befolkningen lever under fattigdomsgrænsen. Kun 13 pct. af befolkningen har adgang til rent drikkevand, og mange mangler tag over hovedet.

Danmark støtter internt fordrevne og hjemvendte flygtninge under nærområdeindsatsen i samarbejde med en række internationale og danske NGO'er. Over fire millioner afghanske flygtninge er vendt hjem siden 2001. De hjemvendte har ofte svært ved at skabe et livsgrundlag og mangler f.eks. adgang til bolig, landbrugsjord og drikkevand, og det kan udløse konflikter i lokalsamfundene. Støtten går bl.a. til indsatser under det såkaldte National Solidarity Programme, der skal skaffe drikkevandsforsyninger, bolig og arbejde til hjemvendte flygtninge.

Danmark støtter opbygningen af effektive statsinstitutioner, primært gennem Afghanistan Reconstruction Trust Fund, som administreres af Verdensbanken. Danmark arbejder også for at bringe regeringsstrukturen ud i landet, især i Helmand, hvor tilstedeværelsen er meget svag. Bl.a. støtter Danmark provins- og distriktsguvernørers rejser i Helmand, hvor de møder lokalbefolkningen og viser, at centralregeringen er til stede. Et andet eksempel på fremme af demokrati på lokalt plan er støtte til førnævnte National Solidarity Programme. Programmer giver bloktilskud til landsbyer, der demokratisk vælger et lokalråd, som herefter beslutter sig for et udviklingsprojekt, de gerne vil lave, f.eks. en brønd eller en skole. Programmet har fungeret siden 2003 og havde i oktober

2009 etableret flere end 22.000 lokalråd. Målet er at etablere i alt 31.000, som vil omfatte de omkring 40.600 landsbyer i hele Afghanistan.

Globalramme til civil-militær samtænkning

I skrøbelige og konfliktramte lande som Afghanistan er det umuligt at bekæmpe fattigdom uden en målrettet indsats for at skabe fred og stabilitet. En tredjedel af verdens fattigste mennesker bor i lande, hvor staten har mistet sin legitimitet og de strukturer, der skal varetage sikkerheden, sikre menneskerettighederne og muliggøre udvikling, er kollapsede.

Folketinget besluttede med forsvarsforliget i 2009 at oprette en såkaldt globalramme på 150 mio. kr. for at fremme samtænkningen af den civile og den militære indsats. Pengene er en blanding af udviklingsmidler og militære midler. Det anerkendes internationalt og i regi af OECD's udviklingsorganisation DAC, at en skarp opdeling mellem bistand og andre midler (f.eks. militære midler) har været hæmmende for gennemførelsen af relevante indsatser i skrøbelige stater.

Globalrammen skaber nye muligheder for bredere stabiliseringsindsatser, der kræver finansiering med både bistand og andre midler. F.eks. kan dele af støtten til opbygning af afrikansk kapacitet til fredsbevarelse, pirateribekæmpelse og terrorbekæmpelse, herunder visse af de politimæssige aspekter, finansieres med bistand, men de rent militære aspekter kræver støtte med andre midler. Med den nye globalramme vil stabiliseringsindsatserne blive set som en helhed. De politiske prioriteter for rammen vil blive diskuteret på et årligt møde, i udgangspunktet mellem udenrigs-, udviklings- og forsvarsministeren.

Regionale forhold er ofte afgørende for stabiliteten i enkelte lande, som f.eks. i

Somalia og Afghanistan. Derfor støtter Danmark konfliktforebyggelse og stabilisering på regionalt niveau. Det sker f.eks. gennem programmet Afrika for Fred, som de sidste fem år har bidraget til opbygning af afrikansk kapacitet til at forebygge konflikter. I 2009 fik programmet bevilget 60 mio. kr. til de kommende fire år.

Tilsvarende hæves Danmarks bistand til Pakistan fra 40 mio. kr. til 140 mio. kr. i den kommende treårsperiode fra 2009 til 2012. Midlerne skal bl.a. bidrage til udvikling og stabilitet særligt i grænseområderne mod Afghanistan.

Danmark arbejder for at bevæge internationale organisationer i retning af samtænkning mellem udviklingspolitiske, diplomatiske, sikkerhedsmæssige og humanitære indsatser. Danmark arbejder på at fremme FN's 'One UN' koncept fra 2007, der skal gøre FN's arbejde mere sammenhængende og effektivt, f.eks. gennem det fredsbevarende og fredsopbyggende arbejde. Danmark har også givet en række bud på, hvordan NATO's evne til at løse militære opgaver kan blive styrket gennem øget fokus på civile aspekter.

Verdensbanken og de internationale finansieringsinstitutter er vigtige for den makroøkonomiske stabilisering og for fremme af god regeringsførelse. Danmark arbejder for bedre samtænkte indsatser og klarere arbejdsdeling mellem FN og Verdensbanken og støtter også Verdensbanken direkte gennem en ny fond for fredsopbygning og statsopbygning.

I EU arbejder Danmark for styrket samtænkning i gennemførelsen af Lissabontraktaten og gennemførelsen af den fælles udenrigstjeneste.

Hurtig hjælp og langsigtet udvikling mødes

Humanitær hjælp sættes ind i akutte situationer, hvor krig, naturkatastrofer eller

UDEBRA

I Nepal siger soldaterne ikke farvel til våbnene

Græsset vokser højt mellem de lave barakker og leder tankerne hen på en forfalden spejderlejr. Fastgjort til en pind står en rød fane med hammer og segl og viser, at lejren er for maoistiske soldater. Da Nepals borgerkrig sluttede med en fredsftale i 2006, blev de maoistiske soldater interneret i lejre, og nogle af de maoistiske soldater skal ifølge fredsftalen integreres i hæren, men mange i hæren er modvillige.

FOTO: FINN THILSTED

Klaus Bustrup, formand for Danidas styrelse, besøgte Nepal i oktober 2009 og så bl.a. en af landets 21 lejre for maoistiske soldater. Her talte han med en ung, maoistisk soldat, der var leder af lejren.

"Han bor sammen med sin kone og børn på et værelse. Det er spartansk, og soldaterne har siddet i flere år og ventet på at blive integreret i hæren. Man skulle tro, at de ville ud i samfundet og få et job, men det ønsker de ikke. De er uddannede soldater, og det er det, de gerne vil fortsætte med at være."

Danmark er parat til at støtte integration af de maoistiske soldater f.eks. med teknisk træning, hvis de opgiver soldaterlivet, men efter mødet tror Klaus Bustrup, at deres soldaterbaggrund og ideologiske indoktrinering står i vejen. Når integrationen af de to hære bliver til virkelighed, kan det formentlig hjælpe til at opbygge den gensidige tillid, som mangler i det politiske liv.

"Man får indtryk af mistillid, især mellem maoisterne og det mere borgerlige kongresparti. Det er som om, man ikke har kræfter til at tale om økonomisk udvikling, før man har fået ro og orden", siger Klaus Bustrup.

Danmarks støtte til Nepal går dels til traditionelle bistandsområder som uddannelse, energi, demokrati og god regeringsførelse, og dels specifikt til at støtte fredsprocessen. Det skal Danmark udnytte, mener Bustrup.

"Både kongrespartiet og maoisterne lytter til den danske ambassadør. Vores bistand og støtte til fredsprocessen skal have samme budskab: De er nødt til at arbejde sammen. Maoister må opfylde de demokratiske spilleregler og Kongrespartiet er nødt til at tro på, at maoisterne er demokratiske."

“ Med regeringens overordnede menneskerettighedsstrategi understreger Danmark, at beskyttelse og fremme af menneskerettigheder er en tværgående målsætning i den danske udenrigspolitik.

hungersnød truer en befolkning. 300 millioner mennesker er berørt af humanitære katastrofer hver eneste dag året rundt. Den danske humanitære hjælp tegnede sig for 1,3 mia. kr. i 2009.

En ny humanitær strategi, som kobler den humanitære bistand tættere sammen med den langsigtede udviklingsbistand, blev lanceret i september. Dermed bliver der et stærkere fokus på de langsigtede resultater af den humanitære hjælp. Kan den humanitære hjælp f.eks. bruges til at opbygge bæredygtige lokalsamfund med egen fødevarerproduktion og til at afhjælpe årsagerne til de humanitære katastrofer?

Den danske indsats i Etiopien er et eksempel. Landet er kronisk ude af stand til at forsørge sig selv og 6,2 mio. mennesker har brug for fødevarerhjælp. Klimaforandringer og naturkatastrofer øger manglen på fødevarer og øger risikoen for konflikter. Danmark har i 2009 bevilget 143 mio. kr. til humanitær hjælp på Afrikas Horn herunder Etiopien. Der vil f.eks. være fokus på at forebygge katastrofer, der bl.a. skyldes de tiltagende klimaforandringer. Indsatsen vil både afhjælpe den akutte, humanitære sultkatastrofe og forbedre Etiopiens langsigtede muligheder for at opbygge en bæredygtig fødevarerproduktion, der kan modstå klimaforandringer og naturkatastrofer.

Den nye strategi er blevet til i dialog med humanitære partnere i Danmark og internationalt, f.eks. Dansk Røde Kors, Dansk Flygtningehjælp og UNHCR. Strategien har tre prioritetsområder:

- Sårbare grupper og hvordan man støtter disse gruppers modstandskraft i humanitære krisesituationer.
- Klimaforandringer og naturkatastrofer med vægt på katastrofeforebyggelse.
- Beskyttelse af civile i væbnede konflikter, særligt børn og kvinder, og beskyttelse imod seksuel vold.

Retssag i Uganda. Danmarks menneskerettighedsarbejde skal styrke retsstaten i udviklingslandene. Foto: Mikkel Østergaard.

Med den nye strategi vil Danmark fokusere på ca. 10 prioritetslande. Der vil årligt blive taget stilling til hvilke. I 2010 bliver det Afrikas Horn (omfatter indsatser i både Etiopien og Somalia), Sudan, Afghanistan, Pakistan, Den Demokratiske Republik Congo, Gaza/Vestbredden, Burma/Thailand, Zimbabwe og Sri Lanka.

Danmark har også besluttet at øge bidragene til FN's fælles humanitære fonde. Det afspejler, at Danmark søger at efterleve principperne for god humanitær donorpraksis (GHD), som 36 donorer har tilsluttet sig. Målet er at skabe en mere effektiv humanitær bistand, og et af midlerne er en mere internationalt koordineret humanitær bistand.

Trods det geografiske fokus vil det fortsat være nødvendigt med akut humanitær bistand, når krig eller naturkatastrofer uventet rammer civilbefolkningen. Jordskælvet i Haiti i januar 2010 er et markant eksempel.

Endelig er nærområdeindsatsen blevet en del af den nye humanitære strategi. Nærområdeindsatsen fokuserer på at styrke levevilkår og beskytte flygtninge og

internt fordrevne. Den skal også styrke de lokalsamfund, hvor flygtningene eller de internt fordrevne har taget ophold. Her er der også fokus på samtænkning af den akutte hjælp og den langsigtede udvikling. Der kan gå mange år, før flygtninge kan og vil vende hjem, og derfor er der ofte behov for en mere udviklingsorienteret støtte i nærområderne til både flygtninge og fordrevne og til de lokalsamfund, som bliver berørt af flygtningesituationen. Centralt i den nye humanitære strategi er muligheden for i nærområdeindsatsen at arbejde på tværs af landegrænser. På Afrikas Horn dækker indsatsen både Somalia, Etiopien, Kenya og også Yemen på den modsatte side af Adenbugten (se også afsnit om nærområdeindsatsen i Afghanistan på s. 54).

I Sri Lanka blev 26 års borgerkrig erklæret afsluttet af regeringen i 2009. Under borgerkrigen har omkring 286.000 internt fordrevne fra de tamilske områder i det nordlige Sri Lanka været holdt indespærret i lejre under militær bevogtning. Afslutningen af krigen medførte et akut behov for hjælp til de indespærrede.

Internationalt Røde Kors er blevet hindret fuld adgang til lejrene og nægtet mulighed for at registrere de internt fordrevne. Den uacceptable humanitære situation har fået Danmark til at kanalisere bistanden uden om Sri Lankas regering.

Situationen i Sri Lanka er et eksempel på, at de humanitære principper i stigende grad kommer under pres i verdens brændpunkter. Beskyttelse af civile og humanitære organisationers mulighed for at operere frit og bl.a. få adgang til lejre for flygtninge er blandt de fundamentale humanitære principper, som ikke altid respekteres. Danmark har i 2009 arbejdet aktivt bl.a. bilateralt og gennem EU for at sikre, at det internationale samfund beskytter de humanitære principper og lægger pres på regeringer, der krænker disse.

To nye strategier for demokrati og menneskerettigheder

Regeringen fremlagde i marts 2009 en ny strategi for Danmarks internationale menneskerettighedsarbejde, og i juni blev Danmarks nye strategiske prioriteter for arbejdet med demokrati og menneskerettigheder i udviklingsbistanden lanceret.

Med regeringens overordnede menneskerettighedsstrategi understreger Danmark, at beskyttelse og fremme af menneskerettigheder er en tværgående målsætning i den danske udenrigspolitik, hvad enten der er tale om udviklingsbistand, sikkerhed, handel, investeringer eller andre politikområder. Menneskerettighederne er et universelt værdisystem, og derfor er fremme af demokrati og menneskerettigheder et selvstændigt mål for Danmark. Samtidig udgør menneskerettighederne et vigtigt element i bekæmpelse af fattigdom og fremme af bæredygtig udvikling, fred og sikkerhed.

Demokrati og menneskerettigheder har været fokusområder i den danske

udviklingsbistand siden murens fald. De strategiske prioriteter bygger på den erfaring, Danmark har indhøstet. Der er også nye prioriteter. Fremover vil Danmark fokusere mere på at støtte de demokratiske politiske processer og udviklingen af flerpartisystemer. Støtten inden for disse områder skal f.eks. styrke parlamenternes rolle og deres involvering i beslutningsprocesser samt styrke rammerne for de politiske partiers arbejde. Dette gælder f.eks. regelsættet for finansiering af politiske partier og valglovgivning. Den interne gennemsigtighed i partierne og dialogen mellem de politiske partier og mellem partierne og vælgerne vil også blive fremmet. Derudover vil Danmark fortsat fremme folkelig deltagelse gennem støtte til en uafhængig presse, et stærkt civilsamfund og demokratiske valg.

I Uganda støtter Danmark eksempelvis demokratiprogrammet "Deepening Democracy", der støtter valgkommissionen, parlamentet, politiske partier, medier og civilsamfundet forud for valget i 2011.

Der er endvidere i 2009 i samarbejde med de politiske partier i Danmark taget

initiativ til at etablere et dansk institut for flerpartisamarbejde, der med fokus på kapacitetsopbygning vil støtte de politiske partier i udviklingslandene.

Danmarks menneskerettighedsarbejde vil fortsat have fokus på at styrke retsstaten og især den fattige befolknings adgang til retssystemet. Der vil være øget opmærksomhed på uformelle retssystemer, der fungerer mere eller mindre løst fra staten og ofte på basis af traditionelle, uskrevne regler. Disse systemer er i mange sammenhænge det eneste konfliktløsningssystem, som fattige og mennesker på landet har adgang til. Derfor er det vigtigt, at de medvirker til at fremme respekt for menneskerettighederne. Danmark vil også fortsat arbejde for at styrke nationale menneskerettighedsinstitutioner.

Demokrati- og menneskerettighedsrammen blev øget til 170 mio. kr. i 2009. Støtten blev kanaliseret igennem danske og udenlandske menneskerettighedsorganisationer som f.eks. Dansk Institut for Menneskerettigheder, Rehabiliteringscentret for Torturofre og International Work Group for Indigenous Affairs (IWGIA).

Det demokratiske rum i Nicaragua er under pres. 50.000 mennesker deltog i en demonstration mod præsident Ortega i november. Foto: AFP/Scanpix.

“ Danmark bruger sit bistandsengagement som et aktivt redskab til at dæmme op, når demokratiet bliver sat under pres.

Dansk støtte på 2,5 mio. kr. til FN's nyligt udnævnte repræsentant for vold mod børn markerede dansk opbakning til gennemførelsen af FN's børnekonvention, der i øvrigt havde 20-års jubilæum i 2009.

I 2009 blev nye programmer til fremme af demokrati og menneskerettigheder startet i Bolivia (se nedenfor), Ghana, Mali, Mozambique, Zambia, Benin, Vietnam og Nepal.

Det demokratiske rum under pres

Det strategiske fokus på demokrati handler ikke kun om at hjælpe nye demokratier på vej. Danmark bruger sit bistandsengagement som et aktivt redskab til at dæmme op, når demokratiet bliver sat under pres.

Det demokratiske rum i Nicaragua har været under pres, siden den tidligere oprørsgruppe Sandinisterne overtog magten i 2007. Der er frygt for, at demokratiet bliver afløst af en autoritær stat. Centrale offentlige institutioner som statsanklageren og rigsrevisionen misbruges politisk. Medier, uafhængige NGO'er og oppositionen bliver presset af regeringen, og to oppositionspartier blev udelukket fra kommunevalget i 2008. Danmark har som mål at påvirke Nicaraguas udvikling i demokratisk retning frem mod parlaments- og præsidentvalget i november 2011. Derfor har Danmark i 2009 besluttet at omlægge den danske bistand væk fra staten og over til autonome regioner og demokratiske kommuner, civilsamfundet og den private sektor. Målet er at støtte organisationer, der vil fremme Nicaraguas demokratiske udvikling. Samtidig fastholdes fokus på at reducere fattigdom. Danmark støtter bl.a. to uafhængige regioner på Atlantkysten, der er blandt landets fattigste, og giver bistand til jobskabelse og vækst i den private sektor bl.a. som kredit til småbønder og andelsforeninger.

I Bolivia lykkedes det med støtte fra Danmark og EU at vende en truende udvikling

væk fra et velfungerende demokrati.

Efter en periode med politisk krise og voldelige konflikter blev et forslag til ny forfatning vedtaget i januar 2009 ved en folkeafstemning. Den nye forfatning er et kompromis mellem regeringen og dele af oppositionen. I december 2009 blev der afholdt et demokratisk og fredeligt præsidentvalg. I denne forbindelse lykkedes det på meget kort tid valgkommissionen at etablere et nyt vælgerregister, som resulterede i, at yderligere 1,5 millioner bolivianere blev stemmeberettigede.

I Zimbabwe er der også positive tegn, efter at landet i starten af 2009 lykkedes at danne en overgangsregering mellem tre partier og dermed skabe samarbejde mellem præsident Mugabe og hans udfordrer Tsvangirai, der nu er premierminister. Der er indgået en magtdeling, som zimbabwerne støtter. Derfor har Danmark annonceret et nyt overgangsprogram i 2009 på 80 mio. kr. Programmet skal støtte de demokratiske kræfter samt fremme genopbygning inden for sundhed, uddannelse, vand og sanitet.

Nødhjælp efter Nargis

I Burma har militærdiktaturets undertrykkelse af demokrati og menneskerettigheder gennem mange år været en bremsekloks for udviklingshjælp til landets fattige befolkning. Den situation er ved at ændre sig.

I januar 2009 besøgte udviklingsminister Ulla Tørnæs som den første EU-minister Burma, der i 2008 modtog massiv international nødhjælp (heraf 71 mio. kr. fra Danmark) efter cyklonen Nargis. Veje, boliger og skoler er blevet genopbygget af NGO'er som Røde Kors, der af militærjuntaen har fået lov til at operere i landet.

De positive resultater af indsatsen efter Nargis har sat skub i et dansk ønske om at øge hjælpen til landet; en linje, som en række andre EU-lande også følger.

FOTO: GROUND REPORTER

Orkan i Burma. Positive resultater fra hjælpen til genopbygning i Burma efter orkanen Nargis har øget ønsket om en langsigtet dansk hjælp til landet.

EU's fælles holdning over for Burma sætter, med sanktioner og boykot, snævre grænser for det politiske og økonomiske samarbejde, men humanitær bistand til civilbefolkningen er tilladt.

Den danske bistand vil ikke gå gennem den burmesiske regering, men gennem internationale multidonorfonde og direkte til NGO'er. Den danske indsats har fokus på uddannelse, sundhed og forbedrede levevilkår, herunder fortsat opbygning efter Nargis, samt på fremme af demokrati og menneskerettigheder. Danmark søger i den forbindelse også at nå ud til de mest forsømte dele af Burma, hvor centralregeringen ikke kommer.

Ny civilsamfundsstrategi fremmer fleksibilitet og resultater

I december 2008 offentliggjorde Udenrigsministeriet en opdateret strategi for dansk støtte til civilsamfundet i udviklingslandene (Civilsamfundsstrategien). Strategien danner også rammen for den støtte, der ydes gennem danske civilsamfundsorganisationer. Strategiens overordnede mål er at fremme udviklingen af et stærkt, uafhængigt og mangfoldigt civilsamfund i udviklingslandene. I lighed med den tidligere strategi er der stærkt fokus på fortalerværk – organisationernes arbejde for at skabe forandringer til gavn for fattige og udsatte befolkningsgrupper – og på at gøre en bred vifte af organisationer i stand til at præge samfundsudviklingen

og blive hørt i de politiske og økonomiske beslutningsprocesser.

Strategien tager hensyn til en række nyere forhold, der præger den udviklingspolitiske dagsorden. Den fremmer civilsamfundets involvering i indfrielsen af de bistandspolitiske målsætninger, der er defineret i Paris-erklæringen. Partnerorganisationer får yderligere fleksibilitet i deres egen planlægning, gennemførelse og overvågning af indsatser, så det kan

foregå effektivt og resultatorienteret. Som noget nyt vil der blive foretaget en tværgående vurdering af den støtte, der ydes til danske NGO'er for at følge, i hvor høj grad de strategiske målsætninger i strategien fremmes.

I 2009 blev der gennemført en evaluering af den støtte, der blev ydet gennem danske civilsamfundsorganisationer til Etiopien og Ghana i perioden 2002-2008. Evalueringen viste, at fokus og målsæt-

ninger for indsatsen har været relevante i forhold til den danske strategi. Den viste også, at de danske organisationer havde bidraget til at fremme folkelig deltagelse og demokratisk udvikling. De primære resultater er opnået i landområderne. Selvom de danske organisationer har haft klart fokus på fattigdomsbekæmpelse, har det dog været vanskeligt at måle indsatsernes reelle bidrag til at mindske fattigdommen.

UDEBRA

Spejdere bygger bro over kulturkløften

En formiddag i august 2009 tropper næsten 150 spejdere og deres forældre op ved den anglikanske kirke i Tunesiens hovedstad Tunis. Halvdelen kommer fra KFUM-Spejdergruppen i Herlufmagle. Den anden halvdel er tunesiske spejdere fra byen Gabes. De fleste af tuneserne har aldrig før besøgt en kristen kirke. Nu står de pludselig i deres egen hovedstad og hører om livet som kristent mindretal i Tunesien, og om hvordan det er at gå til kirke under politibeskyttelse.

Anledningen til besøget er en fælles dansk-tunesisk sommerlejr med støtte fra Udenrigsministeriets Arabiske Initiativ. Gennem dialog og kulturel forståelse mellem Danmark og den arabiske verden er ideen med initiativet at styrke civilsamfundet. Det er netop, hvad besøget i kirken og de mange andre aktiviteter på spejderlejren har været med til, fortæller gruppeleder Zied Thabti fra de tunesiske spejdere:

”Jeg har været virkelig glad for besøget og den tid, vi har haft sammen med de danske spejdere. Nu ved vi, at ikke alle danskere griner af vores profet Muhammed og ikke kan lide muslimer. Det har vist mig, at vi har venner i Danmark, og at vi har meget til fælles.”

Danskerne og tuneserne boede og arbejdede sammen i mindre grupper på 6-8 personer. Dialog og fælles aktiviteter har dog ikke visket de kulturelle forskelle ud, når det f.eks. kommer til ledelse og tilgange til opgaveløsning. De danske spejdere er vant til at tage ansvar og finder oftest løsninger selv, hvorimod de tunesiske gruppeledere ikke har samme tradition for at

KFUM-Spejderne fra Herlufmagle melder klar til aktivitet sammen med deres nye venner fra Abou Loubaba Gruppe. Foto: Torben Stenstrup.

uddelegere. Det medfører en del flaskehalse, fordi de unge mellemledere ikke er vant til at tage beslutningerne på egen hånd, fortæller Torben Stenstrup, der er gruppeleder for de danske spejdere. Det fænomen har de tunesiske spejdere også oplevet, men fra den side af bordet ser problemet lidt anderledes ud, som en af tuneserne, Bayram Bardi, beskriver det:

”Det er virkelig skægt at se forskellen på danske og tunesiske spejdere, når lederne kalder til orden. De tunesiske spejdere står straks klar til at tage imod instrukser. De danske spejdere er lang tid om at komme op på række. Når de står der, bliver de ved med at spørge: 'Hvorfor skal vi det?'”

Sommerlejren er blot en af en række aktiviteter, som de danske og tunesiske spejdere laver i fællesskab over en periode på tre år som led i et projekt under Dansk Ungdoms Fællesråd. Næste større planlagte arrangement er KFUM-spejdernes korpslejr i Skive til sommer.

KULTURSAMARBEJDE

Charles Igwe, Nollywood-producent fra Nigeria

Filmbyen i Nigeria, Nollywood, producerede i 2008 2300 film – det dobbelte af Bollywood og tre gange så mange som Hollywood. Charles Igwe arbejder med ophavsret, distribution og økonomi og forsøger at give afrikanske film lige vilkår og muligheder som film fra resten af verden. Center for Kultur og Udvikling har samarbejdet med Charles Igwe, som bl.a. deltog på CKUs en konference, Africa Now, i Århus om kunst i Vestafrika. På billedet ses en nigeriansk skuespiller på arbejde.

FOTO: KASPER TVE DEN

DANMARKS SAMARBEJDSLANDE

På de følgende sider gennemgås Danmarks programsamarbejdslande samt Afghanistan. Programsamarbejdslandene er 15 lande, hvor Danmark har koncentreret en stor bistand over mange år.

For hvert land gennemgås, hvorfor landets situation retfærdiggør, at Danmark giver udviklingsbistand. Herefter beskrives udviklingssamarbejdet samt de vigtigste projekter og programmer, ligesom der knyttes et par ord til fremtidsperspektiverne.

Der indgår basale data om areal, befolkning, befolkningsvækst, areal og BNI for landene. Tallene stammer fra Verdensbanken www.worldbank.org. Der er tale om tal fra 2008 eller, hvor disse ikke er tilgængelige, tal fra 2007.

Der gives også nogle sociale indikatorer: Forventet levealder, børnedødelighed, andel af børn i grundskole og andelen af befolkningen, der har adgang til rent drikkevand. De tre sidstnævnte indikatorer er officielle 2015 Mål-indikatorer, som offentliggøres på FN's 2015 Måls hjemmeside <http://mdgs.un.org>.

For 2015 Mål-indikatorerne er der angivet et gammelt tal og det nyest tilgængelige, således at man får en idé om nogle af landets fremskridt mod målene. Så vidt muligt er årstallet 1990 anvendt som det gamle tal. Det er det årstal, der bruges som benchmark for 2015 Målene (når 2015 Målene f.eks. angiver, at børnedødeligheden skal reduceres med to tredjedele i 2015, er det i forhold til niveauet fra 1990).

For børnedødeligheden er der konsekvent tal fra 1990, mens det for "adgang til rent drikkevand" ikke alle steder har været muligt at skaffe tallet for 1990. For indskrivning i grundskole har det ingen steder været muligt at skaffe tal for 1990. De steder, hvor 1990-tallet ikke har kunnet skaffes, er det ældst tilgængelige tal brugt.

Endelig er Danmarks samlede bilaterale bistand samt de vigtigste bilaterale bistandsprogrammer angivet for hvert land.

AFGHANISTAN

Areal	625.090 km ²
Befolkning	226,3 mio.
Årlig befolkningstilvækst	ingen data
BNI pr. indbygger	ingen data
Udenlandsk bistand pr. indbygger	ingen data

Forventet levealder	44 år
Børnedødelighed under fem år pr. 1.000 (1990/2007)	260/257
Procentdel børn, der er indskrevet i grundskole	ingen data
Procentdel af befolkningen, der har adgang til rent drikkevand (nyeste tal er 2006)	21(1995)/ 22

Dansk bilateral bistand 2009 i mio. kr. (udbetalinger)	456,5
--	-------

Danske bilaterale programmer 2009

- Uddannelse
- Statsopbygning
- Forbedring af levevilkår

Hvorfor udviklingssamarbejde er nødvendigt

Landbrug er grundpillen i Afghanistan's økonomi. Det omfatter desværre også i stort omfang den ulovlige opiumsdyrkning. De senere år har Afghanistan haft en høj årlig økonomisk vækst på 10 pct. bl.a. på grund af en mere produktiv landbrugssektor, men også afledte effekter af den internationale militære tilstedeværelse.

Der er ingen pålidelig statistik i Afghanistan. F.eks. fandt den seneste og kun delvise folketælling sted for mere end 30 år siden. Derfor er det svært at beskrive fattigdomssituationen præcist.

Det afghanske finansministerium vurderer selv, måske for optimistisk, at landets nationale indtægter vil blive fordoblet i løbet af de kommende fire år. Men situationen er usikker: Kampen mod Taliban er i en kritisk fase, og i 2009 blev Præsident Karzai genvalgt ved et valg præget af betydelig svindel.

Hvis den generelle udvikling i landet skal vendes, må regeringen markant forbedre sine serviceydelser til befolkningen og effektivt bremse korrupsion og magtmisbrug.

Udviklingssamarbejdet

Fraregnet sikkerhedssektoren går det meste af den internationale udviklingsbistand til følgende tre sektorer: infrastruktur/naturressourcer, landbrug/ lokal udvikling og god regeringsførelse/retssektor.

Cirka 10 pct. af den internationale støtte til Afghanistan gives som budgetstøtte. Yderligere knap 10 pct. kanaliseres gennem trust funds på en måde, der minder om budgetstøtte.

Danmark er i øjeblikket den 11.-største bilaterale donor i Afghanistan. Den danske udviklingsbistand fokuserer på uddannelsessektoren og de to bredere sektorer levevilkår og statsopbygning.

Danmark støtter uddannelsessektoren med 100 mio. kr. årligt. Støtten går bl.a. til trykning af skolebøger og bygning af decentrale varehuse til bøger, bygning af skoler, samt støtte til administrativ reform- og budget- og finansstyringssystemer. I Helmand omfatter støtten byggeri af skoler og sovesale, bidrag til kapacitetsopbygning samt et stipendieprogram for elever fra usikre områder.

Danmark støttede i 2009 sektoren 'levevilkår' med 110 mio. kr. Støtten omfattede bidrag til fire nationale regeringsprogrammer inden for mikrofinansiering, landsbyudvikling, distriktsudvikling og udvikling af lokale forretningsinitiativer på landet. Derudover støttes renovering og opgradering af et vandkraftværk samt et program for introduktion af alternative afgrøder til opiumsproduktion, begge i Helmand.

Den danske støtte til statsopbygning omfatter god regeringsførelse, herunder korrupsionsbekæmpelse, demokratiudvikling, afholdelse af valg, fremme af menneskerettigheder med særligt fokus på kvinders rettigheder, ytringsfrihed og et levedygtigt civilsamfund samt stabiliseringsindsatser og opbygning af det afghanske politi. Støtten til sektoren er cirka 110 mio. kr. årligt.

Budgettet for nærområdeprogrammet var på 65 mio. kr. i 2009. Aktiviteterne støtter, at afghanske flygtninge kan vende hjem til Afghanistan.

Det såkaldte Joint Monitoring and Coordination Board, som omfatter repræsentanter fra FN og den afghanske regering, koordinerer den internationale støtte. Enkelte sektorer, f.eks. uddannelse har også et sektorforum for donorkoordinering, hvor Danmark deltager.

Den danske støtte gives inden for rammerne af Afghanistan's nationale udviklingsstrategi, ligesom støtten til de enkelte sektorer følger nationale sektorplaner. I 2009 blev cirka 17 pct. af den direkte danske bistand brugt i Helmandprovinsen i det sydlige Afghanistan.

Den danske udviklingsbistand planlægges videreført i hvert fald frem til 2012 både hvad angår fokus og volumen.

Fremtiden

Hvis den afghanske økonomi udvikler sig positivt, og det nuværende niveau for international støtte fastholdes, er der gode udsigter for udvikling og fattigdomsbekæmpelse. Men det kræver, at landet bliver mere stabilt, og samtidig at regeringen får større evne og vilje til at udvikle landet til gavn for befolkningen.

BANGLADESH

Hvorfor udviklingssamarbejde er nødvendigt

Tekstilindustrien udgør 79 pct. af landets eksport. Den voksende industrisektor og landbruget udgør tilsammen omkring halvdelen af BNP og servicesektoren den anden halvdel. Den bengalske økonomi havde en stabil vækst på 5-6 pct. i 2009 trods den økonomiske krise.

Bangladesh oplever på nogle punkter en positiv social udvikling. Landet er på vej til at indfri 2015 Målene for spædbørns- og børnedødelighed og har allerede opnået målene for lige adgang for piger og drenge i folkeskolen.

Der er dog stadig udbredt fattigdom. Omkring 38 pct. af befolkningen lever under fattigdomsgrænsen, forskellen mellem rig og fattig er stærkt stigende, og der er store forskelle i levevilkår mellem kvinder og mænd.

Eksporten i 2009 var stigende, hvilket hovedsagelig skyldtes tekstilindustrien. Den økonomiske udvikling vil afhænge af regeringens evne til at tiltrække flere både udenlandske og nationale investeringer inden for produktive sektorer, men også af de internationale konjunkturer.

Bangladesh gennemførte valg i december 2008. Den nuværende koalitionsregering har et solidt flertal i parlamentet. Samarbejdet mellem regering og opposition er traditionelt anstrengt. Sikkerhedssituationen er god trods den stigende sociale ulighed og mange radikale religiøse organisationer i landet.

Udviklingssamarbejdet

De internationale udviklingspartnere, herunder Danmark, støtter regeringens nationale fattigdomsstrategi, som lægger vægt på økonomisk og social udvikling, herunder bl.a. infrastruktur, energi, landbrug, vandressourcer, uddannelse, miljø- og klima, menneskerettigheder og god regeringsførelse samt støtte til erhvervslivet. Den Asiatiske Udviklingsbank gav budgetstøtte på ca. 647 mio. US dollars i 2009, hvilket svarer til ca. en femtedel af den samlede bistand til Bangladesh i 2009. Danmark og de fleste andre donorer yder ikke budgetstøtte til Bangladesh.

Den danske bilaterale bistand går til sektorprogrammerne for landbrug og vandforsyning/sanitet. Programmerne arbejder især med forbedring af serviceydelser og styrkelse af de lokale myndigheder.

Landbrugsprogrammet omfatter aktiviteter inden for dambrug og husdyrhold, afgrødeproduktion og vedligeholdelse af biveje. Programmet omfatter også kapacitetsopbygning og samarbejde med lokale myndigheder. Den danske støtte til programmet var på ca. 78 mio. kr. i 2009.

Programmet for vandforsyning og sanitet har fokus på forbedret hygiejne samt drikkevand og hygiejnisk sanitet i landområder og mindre byer. Derudover gives der støtte til kapacitetsopbygning og gennemførelse af sektorpolitikker og strategier. Den danske støtte hertil var på 63 mio. kr. i 2009.

Derudover støttedes programmet for menneskerettigheder og god regeringsførelse med 63 mio. kr. i 2009. Dette program har fokus på offentlige forvaltningssystemer, anti-korruption, ligestilling og oprindelige folks rettigheder.

Danmark støttede B2B-Programmet med 12 mio. kr. i 2009. Programmet fremmer samarbejde mellem bengalske og danske virksomheder og støtter projekter inden for klimatilpasning.

Danmark støtter, i samarbejde med den bengalske regering og 14 andre udviklingspartnere, udarbejdelse af en fælles landstrategi for Bangladesh, som har til formål at forbedre bistandseffektiviteten og sikre et tættere og bedre samarbejde mellem udviklingspartnere. Strategien skal også sikre tilpasning af bistanden til de nationale institutioner og systemer. Derudover ydes der dansk støtte på 1,8 mio. kr. til en fælles donorfond, der skal styrke finansministeriet og dets særlige enhed for bistandseffektivitet.

Fremtiden

Bangladesh har et stort økonomisk potentiale, men landet står over for udfordringer. Den offentlige sektor skal moderniseres, korruptionen bekæmpes, der skal tiltrækkes investeringer og skabes nye job. Infrastrukturen skal udvikles, befolkningstilvæksten skal under kontrol, og udviklingen i det lavtliggende land skal tilpasses fremtidige klimaforandringer. Niveau og sektorer for den danske bistand forventes ikke ændret væsentligt i de kommende år.

Se også "Udefra" om Bangladesh på s. 43.

Areal	144.000 km ²
Befolkning	160 mio.
Årlig befolkningstilvækst	1,4 %
BNI pr. indbygger	470 US \$
Udenlandsk bistand pr. indbygger	10,0 US \$
Forventet levealder	66,3 år
Børnedødelighed under fem år pr. 1.000 (1990/2007)	151/61
Procentdel børn, der er indskrevet i grundskole	90(2005)/90(2006)
Procentdel af befolkningen, der har adgang til rent drikkevand (nyeste tal er 2006)	78(1990)/80
Dansk bilateral bistand 2009 i mio. kr. (udbetalinger)	253,5
Danske bilaterale programmer 2009	<ul style="list-style-type: none"> · Vand og sanitet · Landbrug · God regeringsførelse og menneskerettigheder

BENIN

Areal	112.620 km ²
Befolkning	8,6 mio.
Årlig befolkningstilvækst	3,2 %
BNI pr. indbygger	690 US \$
Udenlandsk bistand pr. indbygger	56,0 US \$
Forventet levealder	61,6 år
Børnedødelighed under fem år pr. 1.000 (1990/2007)	184/123
Procentdel børn, der er indskrevet i grundskole	41(1991)/83(2006)
Procentdel af befolkningen, der har adgang til rent drikkevand (nyeste tal er 2006)	63(1990)/65

Dansk bilateral bistand 2009 i mio. kr. (udbetalinger) 274,6

Danske bilaterale programmer 2009

- Uddannelse
- Vand og sanitet
- Transport
- Landbrug
- God regeringsførelse og menneskerettigheder

Hvorfor udviklingssamarbejde er nødvendigt

Benins dominerende indtægtskilder er bomulds-eksport, havnen i Cotonou, andre aktiviteter knyttet til transithandel samt pengeoverførsler fra beninere i udlandet.

Benin har haft pæn økonomisk vækst i de senere år, som aktuelt dog er for nedadgående. Det skyldes den aktuelle globale finanskriser, men også fraværet af målrettede indsatser fra regeringen for de produktive sektorer.

Fattigdomssituationen er stort set uændret siden 2001. Godt en tredjedel af befolkningen lever under fattigdomsgrænsen. Hvis det skal ændres, kræver det gennemførelse af regeringens fattigdomsstrategi. Det vil indebære gennemgribende reformer i den offentlige administration, som på grund af modstand fra de offentligt ansattes fagforeninger næppe lader sig gennemføre før præsident- og parlamentsvalgene i marts 2011.

De demokratiske institutioner er i princippet på plads, men de demokratiske processer er præget af manglende tillid mellem de politiske aktører. Lovgivningsarbejdet i parlamentet har i lange perioder ligget stille på grund af oppositionens forsøg på at miskreditere regeringen forud for valgene i 2011.

Udviklingssamarbejdet

Der er kun få internationale donorer i Benin. Indsatserne er koncentreret om de sociale sektorer, landbrug og infrastruktur. Der er stigende fokus på den private sektor. Cirka en tredjedel af den internationale bistand er budgetstøtte.

Danmark er blandt de største bilaterale udviklingspartnere, og det nuværende danske program omfatter støtte til produktive og sociale sektorer, foruden støtte til god regeringsførelse, demokrati og ligestilling.

Generelt når programmerne deres mål. En undtagelse er dog grundskoleuddannelse, hvor regeringen ikke har været i stand til fuldt ud at udnytte donorbidragene på grund af kapacitetsproblemer.

Støtten til landbrug og agroindustri på 27 mio. kr. i 2009 bidrager til at øge produktivitet, kvalitet og markedsføring af små bønderes produkter. Det sker bl.a. gennem faglig assistance til bondesammen-

slutninger og ved forbedret adgang til finansiering. Danmark støtter også landbrugsforskning.

Danmark støttede transportsektoren med 161 mio. kr. i 2009. Fokus er på den sydlige del af landet, hvor der arbejdes på reparation af hovedveje og bi-veje, sidstnævnte med arbejdsintensive metoder.

Inden for uddannelse støtter Danmark regeringens politik om universel adgang til grundskole. Danmark støtter også handicappedes skolegang og erhvervsfaglige uddannelser. Danmark støttede i 2009 uddannelse med 14 mio. kr.

Dansk støtte til vandforsyning har bidraget til at skaffe rent vand til 100.000 mennesker på landet. Danmark støtter også bygning af latriner og hygieneundervisning i skoler. Danmark støttede vandsektoren med knap 32 mio. kr.

Danmark har støttet god regeringsførelse, demokrati, ligestilling samt gennemførelse af fattigdomsstrategien med 38 mio. kr. Det omfatter støtte til reformer og decentralisering i den offentlige sektor, ombudsmandsinstitution, presse og parlament.

Koordinering af den internationale bistand foregår i sektor- eller tematiske grupper med aktiv deltagelse af de ansvarlige myndigheder. Der er dog fortsat behov for at styrke det lokale ejerskab.

Fremtiden

Benin har gode udviklingsmuligheder inden for landbrug og transport. På disse områder kan der skabes beskæftigelse, og det vil kunne reducere fattigdommen.

Normalisering af det politiske liv med et fungerende parlament, der kan gennemføre de nødvendige reformer, er dog en forudsætning.

Den fremtidige danske støtte vil i endnu højere grad fokusere på vækst og beskæftigelse, uddannelse samt god regeringsførelse og demokrati.

BHUTAN

Hvorfor udviklingssamarbejde er nødvendigt

Bhutan er et landbrugssamfund, og 80 pct. af befolkningen bor på landet. Næsten 70 pct. af eksportindtægterne og 45 pct. af statens indtægter kommer fra salg af vandkraftbaseret elektricitet til Indien. Med store investeringer i vandkraftsektoren er økonomien vokset stabilt med ca. 7 pct. årligt fra 1990-2007. Den globale økonomiske krise har ikke ramt Bhutan hårdt, da økonomien er ret lukket. Med yderligere investeringer i vandkraft forventes Bhutans økonomi fortsat at vokse.

Fattigdommen er nedbragt fra 31 til 23 pct. over fem år og findes især på landet. De sociale fremskridt er betydelige. Der er gratis adgang til sundhedsydelse og medicin. Levealderen er steget fra 47 til 66 år på 25 år. Indskrivning i skolerne er næsten 90 pct., og der er lige mange drenge og piger i grundskolen.

I 2008 gennemgik landet en fredelig overgang fra oplyst monarki til parlamentarisk, forfatningsbaseret demokrati med 79 pct. valgdeltagelse.

Partiet DPT (Lyksalighedspartiet) vandt en overvældende valgsejr. En moderne forfatning med magtadskillelse og kongen som nationalt samlingspunkt er vedtaget. Medierne har udviklet sig kraftigt med fem aviser, lokalradioer og internet. Situationen for Nepali-mindretallet i syd er blevet forbedret, bl.a. ved genåbning af skoler.

Udviklingssamarbejdet

Indien er langt den største donor med især infrastrukturbidand. Danmark, Japan, Østrig, FN og Verdensbanken støtter kapacitetsudvikling, miljø, god regeringsførelse og sociale sektorer. Danmark er den næststørste bilaterale donor med i alt 65 mio. kr. i 2009.

Indien og Nederlandene yder generel budgetstøtte, men i begrænset omfang. Danmark gav 13 mio. kr. i sektorbudgetstøtte til sociale sektorer og til kommunalt bloktilskud.

Danmark støtter sundhed og uddannelse gennem socialsektorprogrammet med 14 mio. kr. i 2009. Herunder ydes teknisk støtte til faglige uddannelser, hvor den private sektor inddrages.

Danmark støtter god regeringsførelse med 9 mio. kr. årligt. Støtten går til retsvæsenet, en national

jordkommission, et fælles kommunalstøtteprogram og til opbygning af civilsamfundet.

I 2009 iværksatte regeringen en bloktilskudsordning til kommunernes investeringer, og oprettede en myndighed for registrering af NGO'er begge dele med dansk støtte på i alt 5 mio. kr.

Med støtte til miljø- og byudvikling på 27 mio. kr. bidrog Danmark til videreudvikling af den Nationale Miljøkommission og til etablering af rensningsanlæg og vandforsyning i fem distriktsbyer.

Fra den lokale bevilling på 6 mio. kr. støtter Danmark bl.a. finansministeriets budgetplanlægning, forskning, demokrati og kultur.

Regeringens såkaldte Bruttonationallykke-Kommission forestår donorkoordinering. Alle danske programmer gennemføres af de bhutanesiske myndigheder og følger de nationale procedurer (planer, regnskab og revision). Alle programmer gennemgås årligt sammen med regeringen og andre udviklingspartnere.

Samarbejdet med regeringen fungerer godt, administrationen er effektiv, og Bhutans rigsrevision er af høj kvalitet.

Fremtiden

Hvis vandkraftsektorens udvikling fortsætter, er de økonomiske udsigter positive. Nogle af Bhutans store udfordringer er beskæftigelse af de unge veluddannede og den kraftige urbanisering. Halvdelen af befolkningen ventes at bo i byer om 10 år.

På grund af den positive udvikling udfaser Danmark sin bistand til Bhutan frem mod 2015.

Areal	47.000 km ²
Befolkning	0,7 mio.
Årlig befolkningstilvækst	1,6 %
BNI pr. indbygger	1900 US \$
Udenlandsk bistand pr. indbygger	132,0 US \$
Forventet levealder	66,2 år
Børnedødelighed under fem år pr. 1.000 (1990/2007)	148/84
Procentdel børn, der er indskrevet i grundskole	56(1999)/80(2006)
Procentdel af befolkningen, der har adgang til rent drikkevand (nyeste tal er 2006)	81(2000)/81
Dansk bilateral bistand 2009 i mio. kr. (udbetalinger)	65,4
Danske bilaterale programmer 2009	
· Miljø og byudvikling	
· Sociale sektorer (sundhed og uddannelse)	
· God regeringsførelse	

BOLIVIA

Areal	1.098.580 km ²
Befolkning	9,7 mio.
Årlig befolkningstilvækst	1,7 %
BNI pr. indbygger	1460 US \$
Udenlandsk bistand pr. indbygger	50 US \$
Forventet levealder	65,5 år
Børnedødelighed under fem år pr. 1.000 (1990/2007)	125/57
Procentdel børn, der er indskrevet i grundskole	96(1999)/95(2007)
Procentdel af befolkningen, der har adgang til rent drikkevand (nyeste tal er 2006)	72(1990)/86

Dansk bilateral bistand 2009 i mio. kr. (udbetalinger) 183,5

Danske bilaterale programmer 2009

- Miljø
- Uddannelse
- Landbrug
- Program for konflikthåndtering, antikorrupsion, menneskerettigheder og ligestilling
- Oprindelige folk
- Reform af offentlig sektor

Hvorfor udviklingssamarbejde er nødvendigt

Naturgas udgør 50 pct. af Bolivias eksport, minedrift og forarbejdningsindustri udgør knap 50 pct. af økonomien, men det er den uformelle økonomi, der er vigtigst for beskæftigelsen.

Den økonomiske vækst var i 2009 på ca. 2,5 pct. mod 4-6 pct. i 2005-2008. Opbremsningen skyldes fald i priserne på Bolivias hovedeksportvarer naturgas og mineraler og faldende investeringer.

Bolivia er et af verdens mest ulige samfund, og to tredjedele af befolkningen lever i fattigdom. Fattigdommen rammer især den oprindelige befolkning og kvinder.

Den økonomiske situation i Bolivia er ret robust, men afhængighed af råvarer og en ringe diversificering af økonomien udgør en risiko, ligesom private og offentlige investeringer er for lave til at sikre fortsat vækst. Klimaforandringerne giver store udfordringer. Svigtende nedbør og afsmeltning af gletsjere ventes at ramme landbrugsproduktion og vandforsyning i mange områder.

Efter politiske kriser og voldelige konflikter blev en ny forfatning vedtaget ved folkeafstemning i 2009. Det giver håb om politisk stabilitet. Ved præsidentvalget i december 2009 blev Evo Morales genvalgt med overvældende tilslutning, idet han opnåede 64 pct. af alle afgivne stemmer efter en relativt fredelig valgproces. Omkring 93 pct. af vælgerne deltog i afstemningen, hvilket vidner om stor opbakning til den demokratiske udvikling. Etablering af en forfatningsdomstol og udvikling af en effektiv uafhængig retssector er imidlertid centrale udfordringer.

Udviklingssamarbejdet

Grundpillerne i den internationale udviklingsbistand er infrastruktur, produktive sektorer, miljø, uddannelse og god regeringsførelse samt menneskerettigheder.

Det forventes, at der inden for de kommende par år vil kunne ydes sektorbudgetstøtte bl.a. til uddannelsessektoren. Danmark er blandt de 10 største donorer.

Den danske landbrugsbistand på 32 mio. kr. årligt bidrager til at øge produktivitet og indtægter for små bønder, bl.a. ved at styrke organiseringen med inspiration fra den danske andelsbevægelse.

Der er dog udfordringer for landbrugsudviklingen. Den institutionelle kapacitet i de offentlige og private institutioner er lav, og produktionen er vanskelig på grund af omskiftelige vejrforhold med både tørke og oversvømmelser. Danmark er i dialog med regeringen om, hvorledes diversificeringen i landbruget og bæredygtig udvikling kan fremmes.

Dansk støtte på ca. 35 mio. kr. årligt til uddannelsessektoren bidrager til at øge skolegang og forbedre kvaliteten af undervisningen, bl.a. tosproglig og interkulturel undervisning. Programmet har været en succes med stor søgning.

Danmark støtter udvikling af demokrati, retssamfund og god regeringsførelse med 27 mio. kr. årligt. Støtten går til en ombudsmandsinstitution, til korruptionsbekæmpelse og til reformer af den offentlige sektor.

Danmark støtter miljøsektoren med 30 mio. kr. årligt. Støtten er gået til nationale miljø-NGO'er og har betydet, at de har fået en væsentlig indflydelse på en ny forfatning, der blev vedtaget i januar 2009.

Danmarks støtte til fremme af oprindelige folks rettigheder er gået til sikring af kollektive jordrettigheder. Den danske støtte på 25 mio. kr. årligt har bidraget til, at der over fem år er udstedt skøder til et areal på tre gange Danmarks størrelse.

Danmark yder en aktiv indsats for at forbedre donorenes arbejdsdeling og koordinering af bistanden til Bolivia og for at sikre bedre dialog med regeringen.

Fremtiden

Øgede eksportindtægter og offentlige indtægter har styrket makroøkonomien og medvirket til at mindske fattigdommen. Men afhængigheden af råvarer giver usikkerhed om statens indtægter i fremtiden. Det er også usikkert, om investeringer i den produktive sektor vil stige fra det nuværende lave niveau.

Danmarks indsats vil have fokus på landbrug/privatsektor, miljø/klima, demokrati, retssamfund, god regeringsførelse samt uddannelse. Ligestilling og oprindelige folks rettigheder ændres fra at være et selvstændigt program til at blive integreret som tværgående hensyn i alle øvrige indsatser.

Se også "Udefra" om Bolivia på s. 20.

BURKINA FASO

Hvorfor udviklingssamarbejde er nødvendigt

Landbruget beskæftiger op mod 80 pct. af befolkningen, og bomuld udgør 60 pct. af eksporten. På grund af den internationale krise er efterspørgslen på bomuld faldet, og den økonomiske udvikling er vendt, så væksten kun lige er på størrelse med befolkningstilvæksten. Fattigdommen er stigende og berører næsten halvdelen af befolkningen.

Burkina Faso er meget afhængig af de internationale konjunkturer og især af efterspørgsel og priser på bomuld. En voksende eksport af guld erstatter i begrænset omfang faldet i eksporten af bomuld. På trods af bestræbelser på at diversificere økonomien er Burkina Faso stadig dybt afhængig af priserne på bomuld og guld.

Burkina Fasos politiske situation er stabil og fredelig. Landet har haft den samme præsident i de sidste 22 år støttet af et altdominerende politisk parti, der sidder tungt på statsapparatet og misbruger statens ressourcer under valgkampagnerne. Præsidenten tog først magten ved et militærkup, men er siden blevet valgt. Oppositionen er svag og består af mange små partier. Der er derfor udsigt til, at præsidenten bliver genvalgt i 2010. Derefter kan han ifølge den burkinske grundlov ikke opstille mere. Medmindre grundloven ændres med henblik på at tillade præsidenten at stille op igen, vil det senest ved præsidentvalget i 2015 vise sig, om Burkina Faso er i stand til at gennemføre et fredeligt magtskifte uden konflikter og konfrontationer.

Udviklingssamarbejdet

Den internationale bistand støtter alle sociale og økonomiske sektorer i landet. Ca. 20 pct. af den internationale bistand er budgetstøtte. Danmark er blandt de fem største bilaterale udviklingspartnere.

Den største danske indsats er støtten til vandsektoren på ca. 60 mio. kr. årligt. Det vigtigste element er vandforsyning i landområderne, men der ydes også støtte til byernes vandforsyning og til sanitet. Endvidere ydes støtte til integreret forvaltning af vandressourcerne med henblik på at sikre bæredygtighed, samt fordeling til mange forskellige brugere.

Landbrugsudvikling støttes med et årligt bidrag på ca. 40 mio. kr. Størstedelen går til finansiering af mindre projekter i tre regioner. Projekterne frem-

mer produktion, forarbejdning og markedsføring af produkter som f.eks. sesam, jordnødder, hirse og oksekød.

Den danske støtte på årligt 20 mio. kr. til uddannelsessektoren går til gennemførelse af den nationale uddannelsesplan, som sigter på både at få flere børn i skole og på at forbedre kvaliteten af undervisningen. Det danskfinansierede program støtter ligeledes udviklingen af faglige uddannelser især inden for landbrugs- og håndværksfag.

Danmark støtter et program for god regeringsførelse med 20 mio. kr. årligt. Programmet omfatter decentralisering, menneskerettigheder og ligestilling.

Danmark arbejder på at tilpasse bistanden til de nationale strategier og anvende nationale procedurer. I samarbejde med Sverige og EU-Kommissionen har Danmark i 2009 udarbejdet et fælles program til sektorbudgetstøtte i vandsektoren, som iværksættes i starten af 2010.

I de senere år har den danske bistandsindsats fokuseret på færre aktiviteter. Således er støtten til energisektoren udfaset i løbet af 2009.

Fremtiden

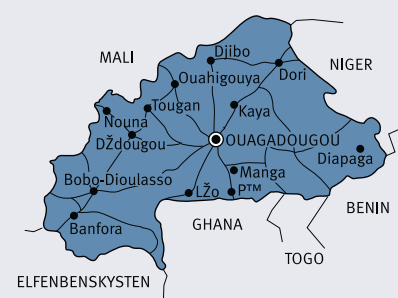
Meget vil afhænge af udviklingen i verdensøkonomien, og i hvilken udstrækning regeringen er i stand til at fremme en diversificering af økonomien. En ny national udviklingsstrategi er under udarbejdelse. Her er det vigtigt, at målsætningen om fattigdomsbekæmpelse fortsat er i centrum.

Areal	274.000 km ²
Befolkning	15,2 mio.
Årlig befolkningstilvækst	2,9 %
BNI pr. indbygger	480 US \$
Udenlandsk bistand pr. indbygger	63 US \$
Forventet levealder	52,2 år
Børnedødelighed under fem år pr. 1.000 (1990/2007)	260/191
Procentdel børn, der er indskrevet i grundskole	25(1991)/53(2007)
Procentdel af befolkningen, der har adgang til rent drikkevand (nyeste tal er 2006)	34(1990)/72

Dansk bilateral bistand 2009 i mio. kr. (udbetalinger) 192,7

Danske bilaterale programmer 2009

- Uddannelse
- Landbrug
- God regeringsførelse og menneskerettigheder
- Makroøkonomiske reformer
- Hiv/aids

GHANA

Areal	238.540 km ²
Befolkning	23,6 mio.
Årlig befolkningstilvækst	2,1 %
BNI pr. indbygger	670 US \$
Udenlandsk bistand pr. indbygger	50,0 US \$

Forventet levealder	56,8 år
Børnedødelighed under fem år pr. 1.000 (1990/2007)	120/115
Procentdel børn, der er indskrevet i grundskole	54(1991)/72 (2007)
Procentdel af befolkningen, der har adgang til rent drikkevand (nyeste tal er 2006)	56(1990)/80

Dansk bilateral bistand 2009 i mio. kr. (udbetalinger)	472,0
--	-------

Danske bilaterale programmer 2009

- Erhverv
- Sundhed
- God regeringsførelse og menneskerettigheder
- Generel budgetstøtte
- Decentralisering

Hvorfor udviklingssamarbejde er nødvendigt

Knap en tredjedel af Ghanas befolkning lever i fattigdom, heraf omkring 10 pct. i ekstrem fattigdom, og ungdomsarbejdsløsheden er stor. Fundet af olie ud for Ghanas kyst har skabt forventning om, at Ghanas økonomi vil forbedres i de kommende år. Det kræver imidlertid, at udvindingen gennemføres, så gevinsten investeres i jobskabelse.

Omkring halvdelen af Ghanas befolkning er beskæftiget i landbruget, som bidrager med en tredjedel af BNP. Blandt de vigtigste eksportvarer er kakao, guld og tømmer. Ghana havde i 2008 en økonomisk vækst på omkring 7,3 pct. trods den begyndende globale økonomiske krise. Væksten har været betydelig lavere i 2009.

Den politiske situation i Ghana er stabil. I december 2008 forløb præsidentvalget uden større problemer, selvom oppositionen vandt. Barack Obamas besøg i juli 2009 satte internationalt fokus på Ghanas positive demokratiske udvikling.

Udviklingssamarbejdet

Samarbejdet mellem Ghana og Danmark går godt. Det samme gælder samarbejdet imellem Ghanas udviklingspartnere. Danmarks bidrag udgør knap 5 pct. af den samlede internationale udviklingsbistand til Ghana.

Omkring 29 pct. af Ghanas udviklingsbistand er budgetstøtte. Danmark gav i 2009 69 mio. kr. i budgetstøtte. Budgetstøtten er et led i harmoniseringen af den udenlandske støtte og styrker den ghanesiske regerings ejerskab til udviklingssamarbejdet.

Danmarks største indsats er decentraliseringsprogrammet med et budget på 142 mio. kr. i 2009. Programmet styrker lokal service gennem kapacitetsopbygning og lokale investeringer med vægt på vandforsyning, sanitet og biveje. Der er oprettet tekniske forvaltninger i 44 distrikter. Over tid udfases øremærket støtte til fordel for resultatbaseret støtte til distriktsplaner gennem en kommunal fond. En udligningsordning belønner de kommuner, der bedst håndterer det nye ansvar, der følger med decentraliseringen.

Danmarks program til støtte af sundhedssektoren er rettet mod forbedring af folkesundheden.

Programmet er på godt 100 mio. kr. årligt, hvoraf 70 pct. gives som sektorbudgetstøtte til sundhedsministeriet.

Danmark støttede i 2009 den ghanesiske erhvervsudvikling med 37,5 mio. kr. Støtten vil vokse de kommende år. Erhvervsprogrammet bidrager til opfølgning på Afrikakommissionens anbefalinger. En ny fase har til formål at øge antallet af økonomisk attraktive arbejdspladser først og fremmest i landbruget i Ghanas fattigste regioner. Programfasen er udarbejdet i overensstemmelse med Ghanas strategi for udvikling af erhvervssektoren.

Danmark støtter korruptionsbekæmpelse, menneskerettigheder og adgang til retssystemet med 35 mio. kr. årligt. Det sker gennem støtte til bedre planlægning og koordination i retsvæsenet og menneskerettighedskommissionen, der også er ombudsmandsinstitution og har ansvar for bekæmpelse af korruption. Endelig støttes civilsamfundsorganisationers fortalervirksomhed og forskning i fattigdom.

Fremtiden

Ghana har ambitioner om at opnå status som mellemindkomstland over de kommende 10 år. Det vil kræve en reel økonomisk vækst i størrelsesordenen 8-10 pct. om året, med stærkt fokus på erhvervsudvikling og jobskabelse, først og fremmest i den private sektor. Selv om Ghana gennem olieindkomster vil kunne finansiere en betydelig del af realiseringen af visionen, vil det kræve en politisk og uddannelsesmæssig kraftanstrengelse at gennemføre de nødvendige reformer. Ghana vil have brug for omfattende politisk og finansiel støtte fra udviklingspartnere i hele perioden. Den danske tilstedeværelse og udviklingssamarbejdet med Ghana er veldisponeret til at understøtte visionen.

KENYA

Hvorfor udviklingssamarbejde er nødvendigt

Fundamentet for Kenyas økonomi er landbrug, handel, produktion og turisme, hvoraf landbrug står for ca. en fjerdedel af landets BNP.

I 2005-2007 oplevede Kenya høj økonomisk vækst på op imod 7 pct. årligt. I 2008 stagnerede økonomien som følge af uroligheder efter valget i slutningen af 2007. Dertil kom fødevarekrisen og flere års svigtende nedbør, hvilket betød, at væksten faldt til 1,7 pct. i 2008. IMF vurderer, at den økonomiske vækst i 2009 vil blive på ca. 3 pct. trods den globale økonomiske krise og omfattende tørke frem til november 2009.

På trods af, at Kenya er økonomisk bedre stille end de fleste andre afrikanske lande, er fattigdommen relativt høj og omfatter 46 pct. af befolkningen. Tendensen er dog faldende.

Den politiske situation er ustabil efter uroligheder i 2008, hvor mere end 1.000 mennesker blev dræbt og 300.000 blev internt fordrevet. Koalitionsregeringen har forpligtet sig til at gennemføre et omfattende reformprogram frem mod valget i 2012. Gennemførelsen går trægt.

Bistandssamarbejdet

Den internationale donorindsats er baseret på en fælles landestrategi fra 2007, der skal revideres i 2010. De vigtigste sektorer er sundhed, uddannelse og økonomisk vækst. På grund af den vanskelige politiske situation lægges der særlig vægt på den private sektor og civilsamfundet, mens ingen udviklingspartnere p.t. yder budgetstøtte til Kenya.

Danmark er blandt de 10 største donorer. Støtten omfatter fire hovedområder: Sundhed, miljø/klima, erhverv og god regeringsførelse.

Sundhedssektoren modtog dansk støtte på ca. 80 mio. kr. i 2009. Målet er at forbedre den primære sundhedsydelse. En stor del af den danske støtte gives som bloktilskud direkte til mindre sundhedsklinikker og til indkøb af medicin. Tilskuddene ydes som forsøg i kystprovinserne og det nordøstlige Kenya, men konceptet forventes at blive nationalt i 2010. Sundhedsprogrammet støtter også hiv/aids-indsatsen ved at dække lønudgiften for 1.100 sygeplejersker og sundhedsassistenter, som bl.a. identificerer og rådgiver hiv-smittede.

Et nyt naturressourceprogram på 375 mio. kr. blev godkendt i slutningen af 2009 og skal bl.a. støtte sol- og vindenergi, overrisling samt Kenyas tilpasning til klimaforandringerne.

Danmarks støtte til erhvervssektoren er på ca. 35 mio. kr. årligt og henvender sig til både offentlige og private aktører. Indsatsen støtter tre områder: 1) forbedring af erhvervslivets rammebetingelser, 2) forbedring af små og mellemstore virksomheders konkurrenceevne og 3) arbejdsmarkedsreformer.

Danmark støtter god regeringsførelse med ca. 25 mio. kr. årligt. Her omfatter kerneaktiviteterne det nye valgsystem, korruptionsbekæmpelse, menneskerettigheder og offentlig udgiftsstyring.

Danmark arbejder aktivt på at effektivisere bistanden yderligere og i endnu højere grad anvende nationale planer og procedurer som grundlag for samarbejdet. Processens succes afhænger af gennemførelsen af de politiske reformer i Kenya og af korruptionsbekæmpelse.

Dannelsen af koalitionsregeringen i 2008 har splittet en række ministerier i to, hvilket har vanskeliggjort samarbejdet, og det har hæmmet Kenyas evne til at gennemføre sin nationale udviklingsstrategi.

Fremtiden

Hvis Kenya undgår yderligere politisk uro, har landet gode muligheder for at genstarte den økonomiske vækst og nedbringe fattigdommen.

Danmark er ved at formulere nye faser af programmer for sundhed, naturressourcer og erhverv, og programmerne vil blive forenklet for at sikre større gennemslagskraft. Den danske støtte til sektorerne landbrug og vand vil blive udfaset. Men det vil blive sikret, at de gode resultater, der er opnået, ikke går tabt bl.a. ved at integrere landbrugsaktiviteter i det nye naturressourceprogram.

Areal	580.370 km ²
Befolkning	38,5 mio.
Årlig befolkningstilvækst	2,6 %
BNI pr. indbygger	770 US \$
Udenlandsk bistand pr. indbygger	34 US \$
Forventet levealder	54,1 år
Børnedødelighed under fem år pr. 1.000 (1990/2007)	97/121
Procentdel børn, der er indskrevet i grundskole	64(1999)/87(2007)
Procentdel af befolkningen, der har adgang til rent drikkevand (nyeste tal er 2006)	41(1990)/57

Dansk bilateral bistand 2009 i mio. kr. (udbetalinger) 322,2

Danske bilaterale programmer 2009

- Erhverv
- Miljø
- Sundhed
- Vand og sanitet
- Landbrug
- God regeringsførelse og menneskerettigheder

MALI

Areal	1.240.290 km ²
Befolkning	12,7 mio.
Årlig befolkningstilvækst	3 %
BNI pr. indbygger	580 US \$
Udenlandsk bistand pr. indbygger	82 US \$

Forventet levealder	54,3 år
Børnedødelighed under fem år pr. 1.000 (1990/2007)	250/196

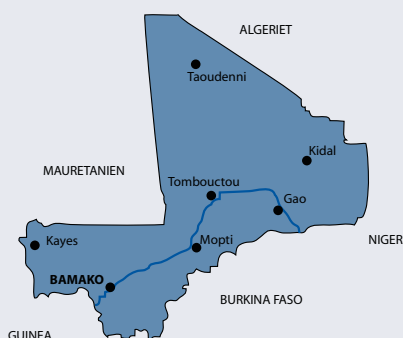
Procentdel børn, der er indskrevet i grundskole	29(1991)/63(2007)
---	-------------------

Procentdel af befolkningen, der har adgang til rent drikkevand (nyeste tal er 2006)	33(1990)/60
---	-------------

Dansk bilateral bistand 2009 i mio. kr. (udbetalinger)	98,3
--	------

Danske bilaterale programmer 2009

- Erhverv
- Naturressourcer, vand og sanitet
- Landbrug
- Generel budgetstøtte

Hvorfor er det nødvendigt at give bistand?

Malis økonomi er domineret af subsistenslandbrug, der er præget af vanskelige betingelser på grund af tørke og uforudsigeligt regnfald. Malis afhængighed af eksterne faktorer som klima og svingende verdensmarkedspriser på råvarer samt den lave diversificering af økonomien gør landet økonomisk sårbart. Mali har i de seneste 10 år haft en gennemsnitlig økonomisk vækst på 5 pct., men væksten er aftaget til 4,3 pct. i 2009 på grund af den internationale økonomiske krise. Fattigdommen er reduceret fra 56 pct. i 2002 til 47 pct. i 2006.

Mali er politisk stabilt, og demokrati og menneskerettigheder respekteres. Regeringen har store udfordringer i det nordlige Mali grundet situationen i Sahel-Sahara. Det lykkedes i februar 2009 at opnå en fredelig løsning med en tilbageværende tuaregoprørsgrouppe. Derimod har Al Qaida-grupper intensiveret deres aktiviteter med bl.a. bortførelse af vesterlændinge.

Udviklings samarbejdet

Den internationale bistand er i de senere år gået fra projektbistand til mere vægt på støtte tilpasset Malis nationale systemer og procedurer. Ca. 30 pct. af den internationale bistand er budgetstøtte.

Dansk bistand til Mali består af tre sektorprogrammer samt generel budgetstøtte og et tematisk program for god regeringsførelse. Den danske støtte har været under gradvis opbygning siden etableringen af en ambassade i 2006 og planlægges i 2014 at nå 250 mio. kr. årligt. Danmark bliver dermed en mellemstor bilateral udviklingspartner i Mali.

Landbrugssektorprogrammet bidrog i 2009 med 7 mio. kr. til modernisering og diversificering af Malis landbrug. Programmet omfatter bl.a. støtte til kvæg-, løg- og grøntsagsproduktion samt uddannelse af bønderne. En infrastrukturfond har i 2009 bl.a. støttet finansiering af 43 km jordveje, som skaber bedre adgang til de lokale markeder. Erhvervssektorprogrammet bidrog i 2009 med 13 mio. kr. til vækst og beskæftigelse især for unge. Programmet støtter bl.a. tekniske uddannelser og mikrokredit. Mere end 140 virksomheder (heraf mere end 50 ledet af kvinder) modtog i 2009 støtte til produktudvikling inden for bl.a. shea-smør, mælk, skindbearbejdning og turisme.

Det danske vand- og sanitetssektorprogram bidrog i 2009 med 24 mio. kr. til rent drikkevand for ca. 60.000 personer.

Programmet for god regeringsførelse blev godkendt i 2009 og bidrog i løbet af året med 4,5 mio. kr. Indsatsen fokuserer på bekæmpelse af korruption og organiseret kriminalitet, styrkelse af rets-sektoren samt på at øge parlamentets indflydelse og på at styrke de maliske NGO'ers deltagelse i en kritisk samfundsdebat. Danmarks generelle budgetstøtte på 24 mio. kr. i 2009 bidrager til gennemførelse af Malis fattigdomsstrategi.

Derudover har ambassaden iværksat et dansk-malisk kulturprogram og indsatsen inden for bl.a. fremme af kvinders politiske deltagelse, dialog om islam og modernitet samt miljø og tilpasning til klimaændringer med udbetalinger på i alt 16,5 mio. kr. i 2009.

I 2009 blev en fælles landestrategi for harmonisering og bistandseffektivitet underskrevet. Der er dog fortsat kun få udviklingspartnere (heriblandt Danmark), som benytter Malis nationale systemer og procedurer som kanal for bistanden.

Fremtiden

Da Mali er et nyt dansk programsamarbejdsland med behov for en betydelig indsats for øget bistandseffektivitet, er udviklings samarbejdet indledt med sektorprogrammer med moderate budgetter for at indhøste konkrete erfaringer, inden omfanget af indsatsen udbygges i de næste faser.

Inden for rammerne af anden fase af vand- og sanitetssektorprogrammet planlægges i perioden 2010-2014 tilvejebragt adgang til rent drikkevand for ca. 800.000 personer. En udbygget indsats inden for landbrug, privatsektor og beskæftigelse forventes indledt i 2013.

Se også "Udefra" om Mali på s. 44.

MOZAMBIQUE

Hvorfor udviklingssamarbejde er nødvendigt

Landbrug beskæftiger mere end 75 pct. af befolkningen. Fremstilling, detailhandel, og transport og kommunikation er også vigtige sektorer. Minedrift, detailhandel og den finansielle sektor er i kraftig vækst.

Økonomien er de senere år vokset 7-8 pct. om året. Med den globale økonomiske krise venter IMF, at realvæksten i 2009 bliver på 4,5 pct. Et fald på mere end 50 pct. i aluminiumspriserne på verdensmarkedet har haft konsekvenser for landets eksport, der blev reduceret med mere end 30 pct. i 2008.

Fattigdommen er mindsket de senere år, men 54 pct. af befolkningen lever stadig i fattigdom. Nye data indikerer en fortsat positiv udvikling i bekæmpelsen af fattigdom.

I oktober 2009 afholdt Mozambique sit fjerde valg til præsidentposten, nationalforsamlingen og til nyetablerede provinsforsamlinger. Der var før valget uklarhed omkring reglerne for opstilling, hvilket medførte, at en del af oppositionen blev udelukket. Regeringspartiet brugte statsapparatet i valgkampen og opnåede på den måde 75 pct. af pladserne i parlamentet. Der kan derfor stilles spørgsmålstegn ved den demokratiske udvikling i landet.

Udviklingssamarbejdet

Udviklingspartnerne støtter især sundhed herunder hiv/aids, uddannelse og opbygning af infrastruktur. Den samlede internationale bistand udgør ca. 22 pct. af BNP, og budgetstøtten udgør 23 pct. af bistanden. Danmark er blandt de syv største donorer.

Danmarks væsentligste programmer er sundhed, landbrug (herunder privatsektorudvikling), miljø og god regeringsførelse. Der kan noteres fremdrift i alle programmerne.

Sundhedssektorprogrammet støtter primært sundhedsvæsenet gennem en fællesfond. Hiv/aids-området støttes gennem en anden fællesfond og gennem lokale multilaterale organisationer og civilsamfundet. Den danske støtte til sundhedssektorprogrammet var på 79 mio. kr. i 2009.

Tekniske uddannelser, skolebyggeri og generel udvikling af uddannelse støttes også gennem en fællesfond. Støtten udgjorde 69 mio. kr. i 2009.

Støtten til landbruget var på 94 mio. kr. i 2009 og ydes primært gennem en fællesfond administreret af landbrugsministeriet. Danmark støtter også underudviklede egne med landbrugspotentiale. Endelig støtter programmet udbygning af vejnet i landbrugsområder.

Støtten til miljøområdet var på 52 mio. kr. i 2009 og omfatter bl.a. byudvikling, kystsikring, og miljøvurderinger.

Danmark støttede god regeringsførelse, herunder retssektoeren og reform af den offentlige sektor med 103 mio. kr. i 2009. Programmet støtter landets bestræbelser på at effektivisere den offentlige sektor gennem øget uddannelse og kurser samt gennem at motivere og fastholde dygtige medarbejdere. Programmet støtter også en økonomistyringsreform, der indfører dobbeltbogholderi og betalingsystemer i hele landet. Mere end en tredjedel af distriktsmyndighederne har taget systemet i brug. På centralt og provinsniveau har systemet været i drift siden 2007.

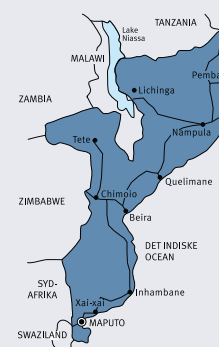
I samarbejde med de andre udviklingspartnere og de nationale myndigheder laves en årlig gennemgang af harmoniseringsbestræbelserne og anvendelsen af nationale planer og procedurer. Danmark lægger vægt på, at Mozambiques regering tager stilling til, hvilke områder Danmark skal støtte.

Fremtiden

I 2010 og 2011 forventer Mozambiques regering og IMF, at den økonomiske vækst igen vil stige. I den forbindelse har landet behov for at styrke rammebetingelserne for små og mellemstore virksomheder.

I takt med internationale bestræbelser på at harmonisere udviklingssamarbejdet, og dermed reducere bistandsadministrationen, fokuserer Danmark bistanden i de kommende år. Det betyder, at støtte til energisektoren og undervisningssektoren udfases.

Areal	799.380 km ²
Befolkning	21,8 mio.
Årlig befolkningstilvækst	1,9 %
BNI pr. indbygger	370 US \$
Udenlandsk bistand pr. indbygger	83,0 US \$
Forventet levealder	42,1 år
Børnedødelighed under fem år pr. 1.000 (1990/2007)	201/168
Procentdel børn, der er indskrevet i grundskole	42(1991)/76 (2006)
Procentdel af befolkningen, der har adgang til rent drikkevand (nyeste tal er 2006)	39(1995)/42
Dansk bilateral bistand 2009 i mio. kr. (udbetalinger)	559,0
Danske bilaterale programmer 2009	
· Energi	
· Miljø	
· Uddannelse	
· Sundhed	
· Landbrug	
· God regeringsførelse og demokrati	
· Makroøkonomiske reformer	

NEPAL

Areal	147.180 km ²
Befolkning	28,6 mio.
Årlig befolkningstilvækst	1,7 %
BNI pr. indbygger	400 US \$
Udenlandsk bistand pr. indbygger	21,0 US \$

Forventet levealder	63,7 år
Børnedødelighed under fem år pr. 1.000 (1990/2007)	142/55
Procentdel børn, der er indskrevet i grundskole	67(1999)/77(2007)
Procentdel af befolkningen, der har adgang til rent drikkevand (nyeste tal er 2006)	72(1990)/89

Dansk bilateral bistand 2009 i mio. kr. (udbetalinger)	230,3
--	-------

- Danske bilaterale programmer 2009
- Uddannelse
 - Energi
 - God regeringsførelse og menneskerettigheder
 - Fredsproces og konfliktforebyggelse

Hvorfor udviklingssamarbejde er nødvendigt

Landbrug er den vigtigste sektor og bidrager med omkring en tredjedel af BNP og 80 pct. af beskæftigelsen. Stigende private overførsler fra nepalesere i udlandet er ligesom udviklingsbistanden vigtige for landets økonomi.

Den økonomiske vækst var på knap 5 pct. i 2008/09, lidt lavere end året før, og i lyset af den ustabile politiske situation, er der udsigt til stagnation i økonomien.

Omkring en tredjedel af befolkningen lever under fattigdomsgrænsen. Fattigdommen er størst på landet.

Udviklingssamarbejdet

De vigtigste sektorer for den internationale støtte er uddannelse, sundhed, landbrug, god regeringsførelse og infrastruktur herunder vedvarende energi. Der gives også støtte til fredsprocessen. Der er desuden gennem en lang årrække ydet humanitær bistand, bl.a. fødevarerhjælp til over 2 mio. mennesker. Der gives ikke generel budgetstøtte men sektorbudgetstøtte bl.a. til uddannelsessektoren. Danmark er med et årligt bidrag på 230 mio. kr. blandt Nepals 10 største donorer.

Danmarks sektorprogramstøtte til uddannelse i Nepal var 82 mio. kr. i 2009. Støtten går til grundskolen, 1.-5. klasse, sekundærskolen, 6.-10. klasse, samt til erhvervsfaglig undervisning og undervisning for analfabeter. Støtten har bl.a. ført til, at 92 pct. af børnene går i grundskole med ligelig fordeling af drenge og piger. Fra medio 2009 går Danmarks støtte gennem et nyt skolesektorreformprogram, der har udvidet grundskolen til 8. klasse og sekundærskolen til 12. klasse.

Danmark støtter vedvarende energi med 32 mio. kr. årligt. Støtten går gennem det nationale center for vedvarende energi, og finansierer især tilskud til mindre vandkraftværker, solpaneler og forbedrede brændekomfurer i landområderne.

Danmark støtter menneskerettigheder og god regeringsførelse med 34 mio. kr. årligt. En ny fase af programmet, der bl.a. fokuserer på demokrati og decentralisering, blev startet i 2009. Mange års tilstedeværelse har givet Danmark et godt navn som fortaler for demokrati og menneskerettigheder og et stærkt netværk.

Gennem fredsstøtteprogrammet bidrog Danmark i 2009 med 27 mio. kr. til nationale og internationale NGO'er samt FN.

Danmarks støtte til Nepal er baseret på landets fattigdomsstrategi. Nepals egen koordinering af udviklingsbistanden har været påvirket af konflikten og den politiske ustabilitet. Inden for enkelte sektorer som f.eks. uddannelse findes dog et veludviklet donorsamarbejde baseret på sektorbudgetstøtte, som inkluderer Danmark.

Fremtiden

Fremtidsudsigterne afhænger af, om det lykkes at skabe politisk stabilitet. Gennemførelse af fredsprocessen og vedtagelsen af en ny forfatning skal danne grundlag for nødvendige socioøkonomiske reformer.

Det er afgørende både at forbedre rammebetingelserne for den private sektor, herunder infrastrukturen, og landbruget. På langt sigt er Nepals vigtigste kilde til økonomisk vækst udnyttelse af de enorme vandkraftressourcer.

Danmark forventer at fastholde det nuværende bistandsniveau til Nepal i årene fremover. Det internationale og danske engagement er vigtigt for at holde den politiske proces på sporet.

Se også "Udefra" om Nepal på s. 55.

NICARAGUA

Hvorfor udviklingssamarbejde er nødvendigt

Landbrug udgør ca. 17 pct. af BNP og 40 pct. af beskæftigelsen. Industrien udgør 26 pct. og tjenesteydelser 55 pct. af BNP. Den sandinistiske regering under ledelse af Daniel Ortega har sat demokratiet under pres i Nicaragua. Det demokratiske rum er blevet indskrænket med intimidering af NGO'er og pressefolk og en øget politisering af vigtige statsinstitutioner. Der er stigende international bekymring over den politiske udvikling, som foregår samtidig med tiltagende problemer med narkosmugling og anden organiseret kriminalitet. Der er en generel tendens til polarisering imellem regeringstilhængere over for oppositionen og civilsamfundet.

På grund af den politiske udvikling og de internationale økonomiske konjunkturer står Nicaragua over for betydelige udviklingsudfordringer. Der ventes negativ vækst i 2009 og kun en beskedent vækst i 2010 og 2011. Omkring halvdelen af befolkningen lever i fattigdom. Fattigdommen er særlig udtalt på landet.

Udviklingssamarbejdet

Internationale udviklingspartnere støtter stort set alle sektorer, men budgetstøtte fra bilaterale donorer er suspenderet. Danmark er blandt de største donorer. Største bilaterale donor er Spanien. Andre betydelige donorer er USA, Tyskland, EU, Japan, Nederlandene, Sverige og Venezuela, Den Interamerikanske Udviklingsbank og Verdensbanken.

Danmark støtter transport, miljø, uddannelse, god regeringsførelse og erhverv.

Den danske støtte til transportsektoren er koncentreret om de tre fattigste regioner og har omfattet styrkelse af kapaciteten i transportministeriet. På grund af den politiske udvikling har Danmark i 2009 besluttet at omlægge bistanden til Nicaragua. Som led i omlægningen udfases støtten til transportministeriet, mens udvalgte kommuner fortsat vil modtage støtte. Støtten vil fremover være ca. 30 mio. kr. årligt.

Den danske støtte til miljøsektoren er på ca. 40 mio. kr. årligt. Programmet støtter miljøministeriet specielt inden for beskyttede områder og klima, men udfases i 2010. Der gives også støtte til landets to største beskyttede naturområder

gennem civilsamfundet og med fokus på oprindelige folk.

Den danske støtte til uddannelsessektoren beløb sig i 2009 til ca. 25 mio. kr. og vil i 2010 omfatte støtte til to fattige autonome regioner med stor andel af oprindelige folk.

Den danske støtte til demokrati, menneskerettigheder og god regeringsførelse gives fortrinsvis til civilsamfundsorganisationer gennem fælles donorfonde og programmer og som direkte støtte til udvalgte organisationer. Støtten, som er på ca. 15 mio. kr. årligt, udgør et vigtigt bidrag til at skubbe på den demokratiske udvikling.

Den danske støtte til udvikling af den private sektor på ca. 10 mio. kr. årligt gives over B2B-programmet. I stedet for: Erhvervsorganisationer støttes med ca. 3 mio. kr. årligt. Et nyt program for den private sektor er ved at blive formuleret og ventes sat i gang i 2011.

Den danske bistand koordineres med de øvrige udviklingspartnere, herunder EU-Kommissionen. Koordinering og harmonisering har været vanskelig på grund af langsommelighed i formuleringen af en national udviklingsplan.

Fremtiden

Danmarks bekymring for den demokratiske udvikling betyder, at der vil ske en yderligere tilpasning af den danske bistand. Danmark vil således fremover fokusere på samarbejde med den private sektor og med prodemokratiske kræfter i civilsamfundet samt støtte til kommuner med legitimt valgte myndigheder og de to autonome caribiske regioner RAAN og RAAS.

Danmark vil opretholde en kritisk dialog med regeringen. Med tilpasningen reduceres udbetalingsniveauet. Danmark er dog fortsat en betydelig donor i Nicaragua.

Se også "Udefra" om Nicaragua på s. 23 og 40.

Areal	130.000 km ²
Befolkning	5,7 mio.
Årlig befolkningstilvækst	1,3 %
BNI pr. indbygger	1080 US \$
Udenlandsk bistand pr. indbygger	149,0 US \$
Forventet levealder	72,9 år
Børnedødelighed under fem år pr. 1.000 (1990/2007)	68/35
Procentdel børn, der er indskrevet i grundskole	69(1991)/97(2007)
Procentdel af befolkningen, der har adgang til rent drikkevand (nyeste tal er 2006)	70(1990)/79
Dansk bilateral bistand 2009 i mio. kr. (udbetalinger)	144,4
Danske bilaterale programmer 2009	<ul style="list-style-type: none"> • Landbrug • Transport • Miljø • Uddannelse • Decentralisering • Demokrati, menneskerettigheder og god regeringsførelse • Reform af offentlig sektor

TANZANIA

Areal	947.300 km ²
Befolkning	42,5 mio.
Årlig befolkningstilvækst	2,9 %
BNI pr. indbygger	440 US \$
Udenlandsk bistand pr. indbygger	68,0 US \$

Forventet levealder	55,9 år
Børnedødelighed under fem år pr. 1.000 (1990/2007)	157/116

Procentdel børn, der er indskrevet i grundskole	52(1991)/98 (2006)
---	--------------------

Procentdel af befolkningen, der har adgang til rent drikkevand (nyeste tal er 2006)	49(1990)/55
---	-------------

Dansk bilateral bistand 2009 i mio. kr. (udbetalinger)	571,3
--	-------

- Danske bilaterale programmer 2009
- Sundhed
 - Transport
 - Miljø
 - Erhverv
 - God regeringsførelse og menneskerettigheder
 - Budgetstøtte og institutionelle reformer

Hvorfor udviklingssamarbejde er nødvendigt

Grundpillerne i Tanzanias økonomi er landbrug og tjenesteydelser, herunder turisme.

Tanzania er samtidig begunstiget med betydelige naturressourcer som f.eks. guld, der er landets største eksportvare.

Mellem 2000 og 2008 var den gennemsnitlige årlige vækst på 7 pct. Den økonomiske vækst er hovedsagelig drevet af minesektoren, tjenesteydelser og anlægssektoren. Den internationale økonomiske krise har bremset væksten til ca. 5 pct. i 2009. Krisen har især ramt eksporten af landbrugsprodukter, udenlandske investeringer og turismen.

Andelen af befolkningen, der lever i ekstrem fattigdom, er faldet fra 39 pct. i 1991 til 34 pct. i 2007, men mere end 13 millioner tanzanianere lever fortsat under fattigdomsgrænsen.

Politisk er Tanzania stabilt, selvom tidligere valg har medført uroligheder på Zanzibar. Der afholdes lokal-, parlaments- og præsidentvalg i efteråret 2010.

Udviklingssamarbejdet

Den internationale donorindsats støtter gennemførelsen af landets fattigdomsstrategi både via budgetstøtte og gennem støtte til bl.a. infrastruktur, energi, landbrug, sundhed, vand og uddannelse.

Budgetstøtte udgjorde i 2008 ca. 13 pct. af Tanzanias statsbudget og omkring en tredjedel af den samlede bistand. De største udviklingspartnere er Verdensbanken, Storbritannien, EU-Kommissionen, USA, Nederlandene og den Afrikanske Udviklingsbank. Danmark er den tiende-største udviklingspartner.

Det danske erhvervssektorprogram på ca. 85 mio. kr. årligt er med til at forbedre rammevilkårene for tanzanisk erhvervsliv og bidrager til en bedre udnyttelse af internationale markeder. Det sker f.eks. gennem reduktion af administrative barrierer og forbedring af adgangen til kredit og erhvervsuddannelse. Samarbejde mellem tanzaniaske og danske virksomheder støttes gennem B2B-Programmet.

Det nye danske sundhedsprogram på ca. 160 mio. kr. årligt vil sikre en mere lige adgang for

den tanzaniske befolkning til sundhedsydelser. Programmet har fokus på kvinder, sårbare grupper og hiv/aids.

Det danske miljøprogram på ca. 30 mio. kr. årligt bidrager til bedre miljøforvaltning og til en bæredygtig forvaltning af naturressourcer, herunder skovressourcerne.

Den danske budgetstøtte på ca. 100 mio. kr. årligt bidrager til at finansiere landets fattigdomsstrategi, der bl.a. omfatter forbedringer af sundhed og uddannelse.

Det danske vejsektorprogram, hvor der årligt ydes ca. 90 mio. kr., bidrager til forbedring af Tanzanias transport og infrastruktur som igen danner grundlag for social og økonomisk udvikling. Vejsektorprogrammet suppleres af en danskfinansieret blandet kredit til rehabilitering af 150 km af hovedvejen til Zambia med en bevilling på 345 mio. kr. over tre år.

Der ydes endvidere støtte til fremme af demokrati og god regeringsførelse på 45 mio. kr. årligt, herunder støtte til den offentlige forvaltning.

Donorkoordineringen følger Tanzanias "Joint Assistance Strategy", der beskriver, hvordan udviklingspartnere og den tanzaniske regering kan implementere Paris-erklæringens målsætninger om øget ejerskab og samarbejde. Den danske bistand leveres således i samarbejde med andre donorer og med den tanzanianske regering.

Fremtiden

De seneste fattigdomstal understreger nødvendigheden af at fokusere på en fattigdomsorienteret vækst. Det er forhåbningen, at landets næste fattigdomsstrategi, der efter planen skal træde i kraft i 2010, vil sikre en bedre balance mellem de sociale sektorer på den ene side og vækst og jobskabelse i den private sektor på den anden.

I fremtiden vil dansk bistand fokusere på erhverv, sundhed og miljø. Dette vil blive suppleret med generel budgetstøtte og støtte til god regeringsførelse.

UGANDA

Hvorfor udviklingssamarbejde er nødvendigt

Landbrug er den dominerende økonomiske aktivitet. Det står for mere end 30 pct. af BNP og beskæftiger 80 pct. af befolkningen. Kaffe udgør langt størstedelen af Ugandas eksport. Guld, fisk og fiskeprodukter er mindre, men vigtige, eksportvarer.

Den økonomiske udvikling har siden 1992 været positiv med en gennemsnitlig årlig vækst på ca. 5,5 pct., og den økonomiske krise har ikke ramt Uganda hårdt. En befolkningsvækst på 3,4 pct. lægger imidlertid et stort pres på økonomien.

På trods af at fattigdommen er blevet kraftigt reduceret siden 1992, lever ca. 30 pct. af befolkningen stadig i fattigdom. Situationen er særlig alvorlig i det nordlige Uganda, hvor omkring 70 pct. af befolkningen lever i absolut fattigdom efter mere end 20 års konflikt.

Uganda har taget store skridt i retning af at blive en moderne, demokratisk stat. Ved valgene i 2006 genindførtes flerpartisystemet. Næste valg finder sted i 2011. En længerevarende strid om, hvorvidt det største folkeslag, bagandaerne, og deres konge skulle have en særstatus i landet, førte dog i september til uroligheder, der kostede 24 mennesker livet.

Udviklingssamarbejdet

Størstedelen af udviklingspartnerne støtter Ugandas egen fattigdomsstrategi, som lægger vægt på vækst og beskæftigelse. Omkring en tredjedel af udviklingsbistanden ydes således i form af budgetstøtte.

Med en støtte på ca. 400 mio. kr. er Danmark blandt de fem største bilaterale udviklingspartnere. Hertil kommer ca. 100 mio. kr. i støtte gennem danske NGO'er.

Det danske landbrugssektorprogram på 45 mio. kr. i 2009 bidrager til at øge produktionen og forbedre levevilkårene for de fattige bønder, som leverer langt størstedelen af Ugandas landbrugsproduktion. Danmark har bl.a. støttet opbygningen af landboforeninger og en national landbrugsorganisation.

Den danske støtte i 2009 på ca. 60 mio. kr. til menneskerettigheder og god regeringsførelse

omfatter bl.a. støtte til den ugandiske menneskerettighedskommission. Den er desuden med til at bekæmpe korruption gennem støtte til den ugandiske ombudsmand.

Danmarks støtte til Ugandas vand- og sanitetssektorprogram udgjorde i 2009 45 mio. kr. Gennem støtten får 6-800.000 flere ugandere hvert år adgang til rent vand.

Danmark støttede i 2009 bekæmpelsen af hiv/aids med 35 mio. kr. Programmet har sikret 128 civilsamfundsorganisationers præventive arbejde. Det har bidraget til at undgå en stigning i antallet af smittede, ligesom programmet har medvirket til, at Uganda nu har en national strategisk hiv/aids-plan.

Herudover støttes fra dansk side særlige indsatser til genopbygningen i det borgerkrigshærgede Norduganda, til klimaområdet og til udvikling af den private sektor.

Alle udviklingspartnere er enige om at bruge den ugandiske regerings planlægningsværktøjer som udgangspunkt for udviklingsstøtten.

Fremtiden

Ugandas regering er ved at lægge sidste hånd på en ny national udviklingsplan, som bl.a. indeholder et afsnit om partnerskab og bistands-effektivitet. Det er Danmarks og andre udviklingspartners ambition, at den skal anvendes direkte som strategi for udviklingsbistanden fremover.

Det er Ugandas erklærede mål at blive uafhængig af donorer inden for en overskuelig årrække. Landet vil fokusere på de produktive sektorer for at skabe vækst og beskæftigelse, men økonomien er under pres på grund af den store befolkningsvækst.

Den danske støtte vil i højere grad blive lagt på udviklingen af den private sektor, men Danmark vil dog fortsat være aktiv inden for sociale sektorer. Danmark vil også fortsat støtte demokrati, retssektor og konflikthåndtering, anti-korruption og reformer i den offentlige sektor. Danmark vil i stigende grad gå over til sektorbudgetstøtte.

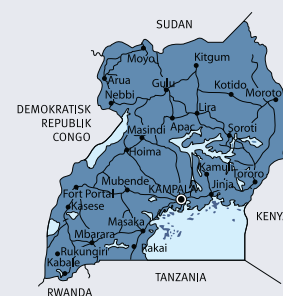
Se også "Udefra" om Uganda på s. 46.

Areal	241.040 km ²
Befolkning	31,7 mio.
Årlig befolkningsstigning	3,3 %
BNI pr. indbygger	420 US \$
Udenlandsk bistand pr. indbygger	56 US \$
Forventet levealder	53 år
Børnedødelighed under fem år pr. 1.000 (1990/2007)	175/130
Procentdel børn, der er indskrevet i grundskole	N/A/95(2007)
Procentdel af befolkningen, der har adgang til rent drikkevand (nyeste tal er 2006)	43(1990)/64

Dansk bilateral bistand 2009 i mio. kr. (udbetalinger) 499,7

Danske bilaterale programmer 2009

- Landbrug
- Transport
- Sundhed
- Vand og sanitet
- God regeringsførelse og menneskerettigheder
- Reform af offentlig sektor
- Hiv/aids

VIETNAM

Areal	329.310 km ²
Befolkning	86,2 mio.
Årlig befolkningstilvækst	1,2 %
BNI pr. indbygger	890 US \$
Udenlandsk bistand pr. indbygger	29 US \$

Forventet levealder	74,2 år
Børnedødelighed under fem år pr. 1.000 (1990/2007)	56/15
Procentdel børn, der er indskrevet i grundskole	91(1991)/94 (2001)
Procentdel af befolkningen, der har adgang til rent drikkevand (nyeste tal er 2006)	52(1990)/92

Dansk bilateral bistand 2009 i mio. kr. (udbetalinger)	363,7
--	-------

Danske bilaterale programmer 2009

- Landbrug
- Vand og sanitet
- Fiskeri
- Erhverv
- Miljø
- God regeringsførelse og administrative reformer
- Generel budgetstøtte
- Tilpasning til og begrænsning af klimaforandring

Hvorfor udviklingssamarbejde er nødvendigt

Vietnams økonomi er eksportorienteret, og grundpillerne er ris, kaffe og peber samt industrivarer som tekstil, fodtøj, møbler og forarbejdede landbrugsvarer.

De seneste 10 år har den årlige vækstrate i Vietnam ligget på 7-8 pct. I 2009 faldt vækstraten til 5,3 pct.

Andelen af mennesker i absolut fattigdom er reduceret fra 58 pct. i 1993 til 12 pct. i 2009. Fattigdommen er dog fortsat udbredt på landet, primært blandt etniske minoriteter.

Vietnam forventes at opnå mellemindkomststatus mellem 2010 og 2012.

Vietnam er politisk stabilt. Kommunistpartiet har monopol på den politiske proces og tillader ikke udfordringer af sin autoritet.

Udviklingssamarbejdet

Japan, Verdensbanken og Den Asiatiske Udviklingsbank tegner sig for ca. 65 pct. af al bistand, men Kina og Sydkorea er også vigtige. Disse store udviklingspartnere støtter mest økonomisk infrastruktur, mens en bred vifte af andre udviklingspartnere er aktive inden for sundhed, uddannelse, støtte til landområder, privatsektorstøtte, støtte til god regeringsførelse m.m. Budgetstøtte udgør ca. 20 pct. af bistanden.

Danmark er den 6.-største udviklingspartner med ca. 3 pct. af den samlede bistand.

Danmark støttede i 2009 med 50 mio. kr. i sektorbudgetstøtte et nationalt vand- og sanitetssektorprogram. Programmet leverer rent drikkevand i landdistrikter i alle landets provinser, og gennem dialog med regeringen har programmet medvirket til opprioritering af sanitet i den nationale politik.

Et klimaprogram blev startet i 2009. Danmark støtter, som den første udviklingspartner, dels et nationalt program for klimatilpasning og begrænsning af klimaforandringer og dels et nationalt energieffektivitetsprogram. Danmark bidrager til udarbejdelse af handlingsplaner og klimatilpasningsaktiviteter i to provinser, der allerede mærker effekterne af klimaforandringer.

Danmarks miljøprogram støtter aktiviteter inden for bymiljø, luftforurening, renere teknologi, marine beskyttelsesområder og støtte til miljøministeriets forvaltning. Programmet var på 45 mio. kr. i 2009.

Et program for god regeringsførelse støtter offentlige administrative reformer i fem fattige provinser. Programmet finansierer også to menneskerettighedsinstitutioner. Den danske støtte udgjorde 8 mio. kr. i 2009. Danmark har også i mere end 10 år støttet juridiske reformer. Udbetalingerne i 2009 var 12 mio. kr.

Danmark gav i 2009 52 mio. kr. i generel budgetstøtte som et led i et fælles arrangement for 12 udviklingspartnere, der ledes af Verdensbanken.

Resultaterne af dansk bistand har været betydelige. Mere end 1,2 millioner fattige mennesker har fået adgang til drikkevand og bedre sanitære forhold, og værdien af den vietnamesiske eksport af fiskeprodukter er, bl.a. som resultat af den danske støtte, steget betydeligt.

Danmark anvender sektorbudgetstøtte i flere programmer og samfinansierer også programmer med andre udviklingspartnere. Danmark deltager aktivt i alle fora for donorkoordinering.

Regeringen har et stærkt ejerforhold til udviklingssamarbejdet. Den reelle interesse i at bruge landssystemer og donorharmonisering er dog mere begrænset. Dominansen af tre store donorer, der alle har reservationer over for Paris-dagsordenen, gør arbejdet vanskeligt.

Fremtiden

Det er sandsynligt, at Vietnam vil fortsætte sin hastige økonomiske udvikling i de kommende år, og at fattigdommen vil blive yderligere reduceret. Udfordringen bliver at sikre, at alle grupper, herunder især de etniske minoriteter, vil få glæde af udviklingen.

Danmark vil gradvis udfase det traditionelle sektorprogramssamarbejde.

ZAMBIA

Hvorfor udviklingssamarbejde er nødvendigt

Omkring 60 pct. af Zambias eksportindtægter stammer fra kobber. Zambia har et enormt landbrugs-potentiale og store vandressourcer, men økonomien er i for høj grad baseret på kobber og dermed følsom over for internationale konjunkturer. Den globale økonomiske krise gav økonomien et dyk, men kobberpriserne er imidlertid steget igen, og den økonomiske vækst ventes at blive over 5 pct. i 2009. Trods vækst i økonomien i de sidste 10 år er der ikke tegn på, at fattigdommen bliver mindre.

Zambia har haft mange års politisk ro og en vedvarende demokratisk udvikling. Der er dog omfattende korruption og stigende politiske spændinger op til 2011-valgene. Adskillige nabolande er plaget af uro. Situationen i Zimbabwe er en kilde til potentiel destabilisering i hele regionen, men har hidtil ikke i væsentlig grad påvirket Zambia.

Udviklingssamarbejdet

De internationale udviklingspartnere støtter landbrug, infrastruktur, sociale sektorer, demokratisering, menneskerettigheder og antikorrup-tion. Der er stigende opmærksomhed på erhvervsudvikling. Den generelle budgetstøtte på omkring 300 mio. US dollars udgør 25 pct. af den samlede donorstøtte. Danmark giver ikke budgetstøtte pga. korruptionen og svage regeringsstrukturer.

Inden for primæruddannelse støtter Danmark regeringens program, hvis mål er at skabe uddannelse for alle. Støtten skal også forbedre kvaliteten af uddannelse gennem bedre læreruddannelse, skolebøger m.m. Danmarks støtte er på 115 mio. kr. (2007-10).

Under infrastrukturprogrammet støtter Danmark vedligeholdelse og udbygning af vejnettet med ca. 80 mio. kr. årligt. Programmet har stor betydning for udviklingen af erhvervssektoren og jobskabelse i den private sektor. Gennem 2009 har den danske støtte imidlertid været suspenderet på grund af finansielle uregelmæssigheder og på grund af opdatering af Zambias strategiske investeringsplan.

Programmet for vand og sanitet støtter regeringens planer for rent drikkevand og sanitet til alle med ca. 60 mio. kr. årligt.

Et miljøprogram med vægt på styrkelse af Zambias nationale miljøplan er startet i 2009 og vil have

en årlig dansk støtte på omkring 30 mio. kr. Under programmet støtter Danmark tillige civilsamfundet og Zambias bestræbelser for at imødegå klimaforandringer.

I 2009 er der startet et hiv/aids-program. Programmet på 90 mio. kr. (2007-10) støtter regeringens nationale hiv/aids-program såvel som civilsamfundsorganisationer.

God regeringsførelse, herunder kampen mod korruption, støttes i en ny fase med 90 mio. kr. Programmet støtter bl.a. rigsrevisionen, ombudsmandsinstitutionen og retsvæsenet.

Danmark arbejder i overensstemmelse med regeringens donorstrategi og på grundlag af Zambias 5. udviklingsplan. Kina, Indien og USA står fortsat uden for koordineringen.

Fremtiden

Udviklingen i Zambia er lovende. Der er forsigtige forventninger til regional stabilisering på grund af udviklingen i Zimbabwe. Zambias regering har dog ikke levet op til forventningerne mht. at lægge pres på Zimbabwe.

Den 6. nationale udviklingsplan er under forberedelse, og der arbejdes på en revision af forfatningen inden næste valg i 2011. Økonomien er positiv, men sårbar. Befolkningstilvæksten kræver stærkere økonomisk vækst og økonomiske reformer, før der kan forventes fald i fattigdommen.

Afrikakommissionens anbefalinger vil indgå i det fremtidige samarbejde. Bl.a. overvejer Danmark at støtte voksenuddannelser, tekniske uddannelser, finansiering til små og mellemstore virksomheder, virksomhedssamarbejde og privatsektorudvikling.

Areal	752.610 km ²
Befolkning	12,6 mio.
Årlig befolkningstilvækst	2,5 %
BNI pr. indbygger	950 US \$
Udenlandsk bistand pr. indbygger	85,0 US \$
Forventet levealder	45,9 år
Børnedødelighed under fem år pr. 1.000 (1990/2007)	163/170
Procentdel børn, der er indskrevet i grundskole	68(1999)/95 (2007)
Procentdel af befolkningen, der har adgang til rent drikkevand (nyeste tal er 2006)	50(1990)/58

Dansk bilateral bistand 2009 i mio. kr. (udbetalinger) 255,7

Danske bilaterale programmer 2009

- Transport
- Vand og sanitet
- Uddannelse
- God regeringsførelse og menneskerettigheder
- Hiv/aids
- Miljø

KULTURSAMARBEJDE

Priss’K & Nash, rappere fra Elfenbenskysten

Priss’K & Nash repræsenterer en generation af afrikanske unge, der med globalt udsyn og social bevidsthed insisterer på at skabe en positiv virkelighed og et håb for en lysere fremtid. De rapper om sexisme, racisme, fattigdom og social uretfærdighed og er en uomgængelig del af den sprudlende vestafrikanske hiphopszene. Center for Kultur og Udvikling præsenterede i 2009 Priss’K & Nash på konferencen Africa Now i Århus om kunst i Vestafrika.

FOTO: JACOB CRAWFORD

DANMARKS UDVIKLINGSSAMARBEJDE I TAL

På de følgende sider gennemgås Danmarks u-landsbistand i tabelform.

På siderne 80 til 83 gennemgås Danmarks bistand fordelt på kategorier efterfulgt af bistand fordelt på lande og regioner.

På siderne 84 til 85 følger sektorfordelingen af den bilaterale bistand (f.eks. uddannelse, sundhed, transport mv.). Siden følger tabeller for Danmarks multilaterale bistand til internationale organisationer, humanitær bistand, udbetalinger til danske NGO'ers udviklingsaktiviteter, udviklingsforskning, konsulentopgaver og bistanden fra udvalgte OECD-lande (bistandsprocenten).

Efter tabellerne følger et afsnit om svindel med dansk bistand samt et afsnit om, hvorvidt den danske bistand opnår de mål, der sættes.

Efter disse to afsnit gives en oversigt over navnene på de personer, der har sæde i Danidas råd, styrelse og udvalg. Afsnittet "Bistand på mange måder" afklarer begreber for forskellige typer af udviklingsbistand, bi- og multilateral bistand, budgetstøtte, tværgående indsatser mv.

DANMARKS OFFICIELLE BISTAND TIL UDVIKLINGS- LANDENE FORDELT PÅ HOVED- KATEGORIER 2008-2009

Mio. kr.	2008	2009
Bilateral bistand inden for § 06.3 og 06.11.19		
Program og projektbistand Afrika	2.461,2	2.784,6
Program og projektbistand Asien	1.014,3	1.140,1
Program og projektbistand Latinamerika	383,7	329,0
Personelbistand	369,0	355,7
B2B-Programmet (Privat Sektor)	182,7	211,3
Blandede kreditter	348,7	349,7
Lånebistand, gældslettelse	450,4	22,8
Bistand til regional- og nærområder 1)	246,4	135,4
Menneskerettigheder og demokratisering 2)	301,5	480,4
Naboskabsprogrammet (inden for § 06.3)	0,0	48,2
Naboskabsprogrammet (§ 06.11.19)	143,7	93,3
Bistand gennem NGO'er	960,6	1.032,1
Særlig miljøbistand til udviklingslandene	446,7	611,9
Forskningsvirksomhed	103,7	115,2
Oplysningsvirksomhed	28,0	35,7
Anden bilateral bistand	83,0	94,1
Ekstraordinære hum. bidrag og IHB	933,3	872,9
Andet	-6,9	-5,4
Bilateral bistand § 06.3 og § 06.11.19 i alt	8.450,2	8.707,1
Multilateral bistand inden for § 06.3 og 06.11.19		
Int. udviklingsforskning	38,2	45,6
FN's Udviklingsprogram (UNDP)	394,7	361,9
FN's Børnefond (UNICEF)	208,0	209,0
HIV/AIDS, befolkning og sundhedsprogrammer	621,1	652,0
FN's Landbrugs- og fødevarerprogram	180,0	100,0
Globale miljøprogrammer	257,4	240,1
FN's øvrige bistandsprogrammer	96,9	96,9
Verdensbankgruppen	749,1	584,4
Regionale banker	58,4	31,3
Regionale og øvrige udviklingsfonde	301,4	339,9
Bistand gennem Den Europæiske Udviklingsfond	487,8	317,7
Internationale menneskerettighedsorganisationer	27,7	17,7
Multilateral humanitær bistand	330,0	425,0
Andet	-24,5	-31,7
Multilateral bistand § 06.3 og 06.11.19 i alt	3.726,1	3.390,1
Samlet statslig bistand under § 06.3 og § 06.11.19	12.176,3	12.097,2

Fortsætter ►

Mio. kr.	2008	2009
Statslig bistand uden for § 06.3 og § 06.11.19		
Administration af udviklingsbistanden mv.	714,7	803,8
DCISM (Ulandsforskning § 06.11.13)	20,5	21,0
Afdrag på statslån	-80,3	-69,2
Forsvarets og politiets internationale operationer	51,2	56,3
Udgifter til modtagelse af flygtninge	251,3	467,1
IFU/IØ/IFV aktieindskud	106,7	24,5
Andel af Tips- og lottomidlerne	13,0	10,8
Kurstab på gældslettelse Nigeria	46,0	166,0
Bilateral bistand uden for § 06.3 og 06.11.19	1.123,1	1.480,4
Fællesskabsfinansieret EU-bistand	928,0	1.149,5
Bidrag til UNFCCC (COP15)	12,7	229,5
Påliggende bidrag til FN's fredsbevarende operationer	200,8	13,7
Påliggende bidrag til IAEA	0,0	5,9
Bidrag til EBRD Trust fonde	3,7	0,0
Bidrag til internationale organisationer	41,5	45,7
Multilateral bistand uden for § 06.3 og 06.11.19	1.186,7	1.444,3
SAMLET DANSK BISTAND OPGJORT TIL OECD/DAC	14.486,0	15.021,9
BNI 3)	1.772.268,0	1.705.684,0
Bistandsprocent	0,82	0,88
Bilateral bistand i alt opgjort til OECD/DAC	9.573,3	10.187,5
Multilateral bistand i alt opgjort til OECD/DAC	4.912,7	4.834,4

1) Fra og med 2009 medregnes § 06.38.01. (Multilateral regional- og genopbygningsbistand) som bilateral bistand. 2008-opgørelsen er rettet tilsvarende og kan ikke direkte sammenlignes med tidligere opgørelser.

2) Fra og med 2009 medregnes § 06.38.02. (Konfliktforebyggelse) som bilateral bistand. 2008-opgørelsen er rettet tilsvarende og kan ikke direkte sammenlignes med tidligere opgørelser.

3) Danmarks Statistik, kvartalstal 2009

DANMARKS UDVIKLINGS- BISTAND I PROCENT AF BNI

År	Bistandsprocent
1990	0,94
2002	0,96
2003	0,84
2004	0,85
2005	0,81
2006	0,80
2007	0,81
2008	0,82
2009	0,88

DANMARKS BILATERALE BISTAND 2009

Beløb i mio. kr. (udbetalinger)	Projekt- og program-bistand ¹	NGO-bistand ²	Forskning og projekter i Danmark mv. ³	Særlig miljø-bistand ⁴	Humanitære bidrag og IHB ⁵	Naboskabsprogrammet ⁶	I alt	% af landefordelt bilateral bistand ⁷
Land								
Afrika	3.323,3	550,5	28,4	190,9	433,7	0,0	4.526,8	60,1
Asien	1.602,1	227,4	18,0	236,2	279,8	20,7	2.384,2	31,6
Latinamerika	363,5	135,5	6,5	0,5	0,0	0,0	505,9	6,7
Europa	4,0	1,3	0,0	0,0	0,0	113,1	118,5	1,6
I alt landefordelt, ekskl. gældslettelse	5.292,9	914,7	52,9	427,6	713,5	133,9	7.535,5	100,0
Ikke landefordelt ⁸	489,0	117,4	192,2	184,3	159,4	6,5	1.148,8	
Bilateral gældslettelse							22,8	
Uden for § 06.3 og § 06.11.19							1.446,3	
I ALT	5.781,9	1.032,1	245,1	611,9	872,9	140,4	10.153,4	

DANMARKS BILATERALE BISTAND TIL AFRIKA 2009

Beløb i mio. kr. (udbetalinger)	Projekt- og program-bistand ¹	NGO-bistand ²	Forskning og projekter i Danmark mv. ³	Særlig miljø-bistand ⁴	Humanitære bidrag og IHB ⁵	Naboskabsprogrammet ⁶	I alt
Land							
Programsamarbejdslande							
Benin	274,6						274,6
Burkina Faso	189,9	0,02		2,5	0,3		192,7
Ghana	420,6	46,9	1,5	1,4	1,6		472,0
Kenya	230,6	34,6	0,6	24,9	31,4		322,2
Mali	68,2	3,8		26,3			98,3
Mozambique	457,1	49,2	0,7	52,0			558,9
Tanzania	507,5	41,7	2,2	19,8			571,3
Uganda	399,1	90,9	0,0	1,0	8,7		499,7
Zambia	223,6	30,5	1,0	0,6			255,7
I alt	2.771,3	297,6	5,9	128,5	42,0	0,0	3.245,3
Øvrige lande	552,0	253,0	22,4	62,4	391,7	0,0	1.281,5
I ALT	3.323,3	550,5	28,4	190,9	433,7	0,0	4.526,8

- 1) Ekskl. gældslettelse. Omfatter FL-konto 06.32. Indeholder program- og projektbistand til Afrika, Asien og Latinamerika, personelbistand, BzB-programmet, blandede kreditter, bistand til regional- og nærområder samt demokrati- og menneskerettigheder. Med virkning fra 2009 medregnes 06.38.01. Multilateral regional- og genopbygningsbistand som bilateral bistand. 06.32.11 Naboskabsprogrammet opgøres sammen med 06.11.19 i kolonnen Naboskabsprogrammet.
- 2) Omfatter FL-konto 06.33. Indeholder bistand gennem NGO'er.
- 3) Omfatter FL-konto 06.35.01. Indeholder forskning, projekter i Danmark, oplysningstilskud, kulturelt samarbejde, udredningsvirksomhed og seminarer, kurser, konferencer.
- 4) Omfatter FL-konto 06.34. Indeholder den særlige miljøbistand. 06.34.01.50 UNEP, 06.34.01.60 GEF samt 06.34.01.80. Øvrige miljøbidrag medregnes som multilateral bistand.
- 5) Omfatter FL-konto 06.39.02. Indeholder ekstraordinær humanitær bistand, IHB og nærområdeindsatser.
- 6) Naboskabsprogrammet § 06.11.19 og 06.32.11. Kun de udbetalinger, der kan medregnes som ODA iht. DAC-direktivet.
- 7) Ekskl. gældslettelse.
- 8) Omfatter interregionale projekter, der ikke er landespecifikke.

DANMARKS BILATERALE BISTAND
TIL ASIEN 2009

Beløb i mio. kr. (udbetalinger)	Projekt- og program-bistand ¹	NGO-bistand ²	Forskning og projekter i Danmark mv. ³	Særlig miljø-bistand ⁴	Humanitære bidrag og IHB ⁵	Naboskabsprogrammet ⁶	I alt
Land/region							
Programsamarbejdslande							
Bangladesh	227,1	17,6	0,0	8,5	0,3		253,5
Bhutan	60,5	0,7	0,6	3,0	0,6		65,4
Nepal	194,3	30,3	3,6	0,9	1,2		230,3
Vietnam	278,8	24,3	11,4	49,2			363,7
I alt	760,7	72,9	15,6	61,5	2,1	0,0	912,9
Øvrige lande	841,4	154,5	2,4	174,7	277,8	20,7	1.471,4
I ALT	1.602,1	227,4	18,0	236,2	279,8	20,7	2.384,2

 DANMARKS BILATERALE BISTAND
TIL LATINAMERIKA 2009

Beløb i mio. kr. (udbetalinger)	Projekt- og program-bistand ¹	NGO-bistand ²	Forskning og projekter i Danmark mv. ³	Særlig miljø-bistand ⁴	Humanitære bidrag og IHB ⁵	Naboskabsprogrammet ⁶	I alt
Land							
Programsamarbejdslande							
Bolivia	168,5	12,4	2,7	0,0	0,0		183,5
Nicaragua	135,2	8,6	0,7				144,4
I alt	303,7	20,9	3,4	0,0	0,0	0,0	327,9
Øvrige lande	59,8	114,5	3,2	0,5		0,0	178,0
I ALT	363,5	135,5	6,5	0,5	0,0	0,0	505,9

 DANMARKS BILATERALE BISTAND
TIL EUROPA 2009

Beløb i mio. kr. (udbetalinger)	Projekt- og program-bistand ¹	NGO-bistand ²	Forskning og projekter i Danmark mv. ³	Særlig miljø-bistand ⁴	Humanitære bidrag og IHB ⁵	Naboskabsprogrammet ⁶	I alt
Land							
Albanien	0,2					3,4	3,6
Belarus	0,4					8,1	8,5
Bosnien-Herzegovina	0,2					17,5	17,6
Kosovo	0,2				0,0	29,0	29,2
Kroatien						6,3	6,3
Makedonien (FYROM)						0,1	0,1
Moldova	0,4	0,7				0,7	1,8
Montenegro						1,5	1,5
Serbien	0,2					0,6	0,8
Serbien-Montenegro	0,8						0,8
Tyrkiet	0,2					7,5	7,7
Ukraine	1,4	0,7				7,1	9,2
Balkan, regionalt						20,2	20,2
Europa, uallokeret						11,2	11,2
I ALT	4,0	1,3	0,0	0,0	0,0	113,1	118,5

SEKTOR- FORDELING AF BILATERAL BISTAND 2008 OG 2009*

	2008 mio. kr.	2009 mio. kr.	2008 %	2009 %
Social infrastruktur	3.591,4	4.218,4	42,5	48,4
Uddannelse, total	550,9	669,1	6,5	7,7
Uddannelse, generelt	250,1	424,1	3,0	4,9
Primær uddannelse	179,7	115,8	2,1	1,3
Sekundær uddannelse	105,0	69,0	1,2	0,8
Universitets- og anden tertiær uddannelse	16,2	60,2	0,2	0,7
Sundhed, total	406,7	564,7	4,8	6,5
Sundhed, generelt	218,4	283,1	2,6	3,3
Primær sundhed	188,3	281,6	2,2	3,2
Reproduktiv sundhed og befolkningsprogrammer	150,2	228,9	1,8	2,6
Drikkevand og sanitet	586,1	612,0	6,9	7,0
Offentlig administration og civilsamfund	1.450,7	1.766,5	17,2	20,3
Konfliktforebyggelse og -løsning, fred og sikkerhed	163,4	149,6	1,9	1,7
Øvrig social infrastruktur	283,4	227,5	3,4	2,6
Beskæftigelse	59,7	41,9	0,7	0,5
Øvrig social infrastruktur	223,7	185,6	2,6	2,1
Økonomisk infrastruktur	1.120,5	1.023,2	13,3	11,8
Transport, total	646,2	547,7	7,6	6,3
Vejanlæg, vejtransport mv.	553,2	479,5	6,5	5,5
Sø- og luftfart	93,0	68,2	1,1	0,8
Kommunikation	18,6	86,8	0,2	1,0
Energi, total	226,0	145,7	2,7	1,7
Elektrificeringsprojekter	92,0	119,7	1,1	1,4
Nye og vedvarende energikilder	132,0	24,2	1,6	0,3
Anden bistand til energisektoren	2,1	1,8	0,0	0,0
Banker og finansielle ydelser	3,0	35,5	0,0	0,4
Anden økonomisk infrastruktur	226,6	207,6	2,7	2,4

Fortsætter ►

	2008 mio. kr.	2009 mio. kr.	2008 %	2009 %
Produktive sektorer	848,3	850,4	10,0	9,8
Landbrug	523,5	477,6	6,2	5,5
Skovbrug	26,4	18,5	0,3	0,2
Fiskeri	82,2	59,2	1,0	0,7
Industri	187,0	269,2	2,2	3,1
Mineralske ressourcer	11,1	5,9	0,1	0,1
Handel	16,4	18,7	0,2	0,2
Turisme	1,8	1,3	0,0	0,0
Multisektor, integrerede udviklingsproj.	701,4	913,7	8,3	10,5
Miljø	538,9	616,1	6,4	7,1
Øvrige integrerede udviklingsprojekter	162,5	297,6	1,9	3,4
Program- og fødevarerbistand	337,4	442,6	4,0	5,1
Gældslettelse	450,4	22,8	5,3	0,3
Nødhjælp og flygtninge i nærrområder	906,9	697,5	10,7	8,0
Anden ikke-kategoriseret bilateral bistand	493,8	538,4	5,8	6,2
BILATERAL BISTAND I ALT	8.450,2	8.707,1	100,0	100,0

*) Opgjort efter udbetalinger. Omfatter bilaterale udbetalinger under § 06.3 og § 06.11.19. Fordelingen er foretaget på baggrund af den primære formålsskode. Med virkning fra og med 2009 rapporteres Multilateral regional- og genopbygningsbistand (§ 06.38.01) og Konfliktforebyggelse (§ 06.38.02) som bilateral bistand. 2008-tallene er konsekvensrettede og kan ikke direkte sammenlignes med tidligere år.

DANMARKS MULTILATERALE BIDRAG TIL INTERNATIONALE ORGANISATIONER 2008-2009*

Organisation	2008 mio. kr.	2009 mio. kr.
EDF European Development Fund	489,7	549,2
IDA International Development Association	693,6	467,0
UNDP United Nations Development Programme	351,8	331,1
UNFPA United Nations Fund for Population Activities	230,0	230,0
UNICEF	180,3	200,0
WFP World Food Programme	195,7	194,9
Verdensbanken	162,0	191,6
Globale fond til bekæmpelse af aids, tuberkulose og malaria	175,0	175,0
NDF Nordic Development Fund	67,3	142,6
UNHCR United Nations High Comm. for Refugees	144,0	130,0
African Development Fund ADF	123,3	123,3
Global Environmental Facility GEF	77,5	77,5
UNRWA United Nations Relief and Work Agency for Palestine Refug.	70,0	70,0
Office for the Coordination of Humanitarian Affairs OCHA	60,0	60,0

Fortsætter ►

Fortsat fra foregående side

DANMARKS MULTILATERALE BIDRAG TIL INTERNATIONALE ORGANISATIONER 2008-2009*

Organisation	2008 mio. kr.	2009 mio. kr.
GAVI Fund	0,0	50,0
UNEP United Nations Environment Programme	39,3	40,3
UNAIDS United Nations Samfinansierede AIDS-Program	61,0	40,0
WHO World Health Organization	46,5	40,0
IPPF International Planned Parenthood Federation	42,1	40,0
AFDB African Development Bank	54,0	30,8
ILO	30,0	26,7
ASDF Asian Development Fund	45,8	25,0
UNESCO	21,7	20,0
International Union for the Conservation of Nature	20,0	20,0
ICRC International Committee of Red Cross	20,0	20,0
IFAD International Fund for Agricultural Development	19,9	20,0
IWGIA	16,7	15,0
United Nations Mine Action Service	0,0	15,0
IFC	12,5	14,0
UN Office of the High Commissioner for Human Rights UNOHCHR	13,3	13,3
ITC International Trade Center	13,0	13,0
Population Centre	0,0	12,0
International Partnership for Microbicides	10,3	10,0
UNIFEM	10,0	10,0
Oxfam	10,0	10,0
International HIV/AIDS Alliance	9,7	10,0
Columbia University	9,0	8,0
ICRAF	5,4	7,0
ILRI	4,2	6,2
ICIPE	6,0	6,0
WTO World Trade Organisation	5,0	5,3
UNODC United Nations Office on Drugs and Crime	5,0	5,0
Int, AIDS Vaccine Initiative	10,0	0,0
UNFCCC	33,9	-3,2
EIB European Investment Bank	0,0	-229,5
Øvrige multilaterale bidrag	156,3	179,7
Andet	-24,5	-31,7
MULTILATERAL BISTAND UNDER § 06.3	3.726,1	3.390,1
Anden multilateral bistand uden for § 06.3		
Fællesskabsfinansieret EU-bistand	928,0	1.149,5
Bidrag til UNFCCC (COP15)	12,7	229,5
Bidrag til EBRD Trust fonde	3,7	0,0
Pålignede bidrag til UNDPKO (7 %)	200,8	13,7
Pålignede bidrag til IAEA (33 %)	0,0	5,9
Generelle bidrag til internationale organisationer	41,5	45,7
MULTILATERAL BISTAND I ALT RAPPORTERET TIL OECD/DAC	4.912,8	4.834,4

*) Med virkning fra og med 2009 rapporteres multilateral regional- og genopbygningsbistand (06.38.01) og konfliktforebyggelse (§ 06.38.02) som bilateral bistand. 2008-tallene er konsekvensrettede og kan ikke direkte sammenlignes med tidligere år.

HUMANITÆR BISTAND FORDELT PÅ ORGANISATIONER 2009

Organisation	mio. kr.
United Nations High Commissioner for Refugees	253,9
World Food Programme	145,1
United Nations Office of Coordination of Humanitarian Affairs	134,0
United Nations Relief and Work Agency for Palestine Refugees	110,0
Dansk Flygtningehjælp	109,8
Dansk Røde Kors	93,5
Folkekirkens Nødhjælp	78,2
United Nations Children's Fund	57,1
Danish De-mining Group	30,5
Red Barnet	30,0
Læger Uden Grænser	26,6
NIRAS – Consulting Engineers & Planners A/S	24,1
ADRA Danmark	22,6
Caritas Danmark	21,8
International Committee of Red Cross	20,0
Danish Committee for Aid to Afghan Refugees	18,0
UN Office of the High Commissioner for Human Rights	15,0
United Nations Mine Action Service	15,0
Mission Øst	11,0
Ministry of Agriculture and Rural Development	10,0
Norwegian Refugee Council	10,0
Ibis	6,8
International Aid Services Denmark	4,3
International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies	3,0
Rehabiliterings- og Forskningscentret for Torturofre	3,0
World Bank	3,0
Øvrige *)	41,7
I ALT	1.297,9

*) Mindste grænse er 3 mio. kr. Den humanitære bistand er i denne tabel opgjort som summen af den humanitære bistand, der rapporteres som bilateral (finansloven § 06.39.02), og den humanitære bistand, der rapporteres som multilateral (finansloven § 06.39.01).

HUMANITÆR BISTAND FORDELT PÅ LANDE OG REGIONER 2009

Land/region	mio. kr.	Land/region	mio. kr.
Afghanistan	103,9	Zimbabwe	45,9
Gaza/Vestbredden	55,4	Burundi	37,0
Sri Lanka	42,5	Kenya	31,4
Pakistan	15,3	DRC Den Demokratiske Republik Congo	23,6
Irak	14,8	Uganda	8,7
Syrien	14,7	Tchad	7,4
Burma	13,1	Angola	6,6
Øvrige Asien	30,2	Øvrige Afrika	15,0
Sudan	128,8	Balkan	0,0
Somalia	77,1	Latinamerika	0,0
Etiopien	52,3	Ikke-landefordelt	574,4

Den humanitære bistand er i denne tabel opgjort som summen af den humanitære bistand, der rapporteres som bilateral (finansloven § 06.39.02), og den humanitære bistand, der rapporteres som multilateral (finansloven § 06.39.01).

UDBETALINGER TIL DANSKE NGO'ERS UDVIKLINGSAKTIVITETER 2009

Organisation	1.000 kr.
Mellemfolkeligt Samvirke	183.913
Folkekirkens Nødhjælp	127.726
Ibis	122.041
Projektrådgivningen	81.200
Dansk Røde Kors	70.000
Red Barnet	52.534
CARE Danmark	43.137
Ulandssekretariatet	39.765
ADRA Danmark	33.807
Fagligt Fælles Forbund	28.644
Danske Handicaporganisationer	20.856
Danish Committee for Aid to Afghan Refugees	20.000
Caritas Danmark	17.931
Dansk Missionsråds Udviklingsafdeling	17.801
Verdensnaturfonden	15.176
Danmission	14.016
Organisationen for Vedvarende Energi	11.524
Dansk Afghanistan Komite	11.000
Ghana Venskabsgrupperne i Danmark	10.190
Nepenthes	8.454
Agricultural Development Denmark Asia	7.768
Dansk Handicapforbund	7.434
Foreningen Sex og Samfund	7.381
Den Danske Burma Komité	6.211
Fagligt Internationalt Center for Uddannelse	5.668
Mission Øst	4.910
International Børnesolidaritet	4.811
Danmarks Jægerforbund	4.671
Dansk Ungdoms Fællesråd	4.351
AC International Børnehjælp	3.528
International Medical Cooperation Committee	2.790
Dialogos	2.710
Landsforeningen af Polio-, Trafik- og Ulykkesskadede	2.705

Organisation	1.000 kr.
Dansk Blindesamfund	2.634
Friluftsrådet	2.593
Afrika-Kontakt	2.538
Dansk Ethioper Mission	2.338
Spedalskhedsmissionen	2.300
Landsforeningen Lev	2.148
Dansk Ornitologisk Forening	2.095
Dansk Flygtningehjælp	2.000
Fællesrådet for Danmarks Drengespejdere	1.845
Skovdyrkerforeningen	1.626
Dansk Palæstinensisk Venskabsforening	1.500
Dansk Epilepsiforening	1.433
Baptistkirken i Danmark	1.323
Dansk Vietnamesisk Forening	1.311
Dansk-Mongolsk Selskab	1.250
Axis	1.177
Frelsens Hær	1.100
Indiengruppen på Fyn	1.050
Women Action Group of Presby	1.001
Adventist Development and Relief Agency	985
Mission Afrika	845
Genvej til udvikling	734
Brødremenighedens Danske Mission	700
Danida	678
Den danske EU-NGO platform	500
Katosi Women Development Trust	412
Foreningen for Folkehøjskoler i Danmark	185
RAZON	20
Institut for Menneskerettigheder	5
Landsforeningen Levende Hav	-17
Danmarks Bløderforening	-256
Mellemamerika Komiteen	-583
	1.032.122

DANSKE NGO'ERS SELVFINANSIERING

	Private tilskud 2006 mio. kr.	Private tilskud 2006 i pct. af totale indtægter	Private tilskud 2007 mio. kr.	Private tilskud 2007 i pct. af totale indtægter	Private tilskud 2008 mio. kr.	Private tilskud 2008 i pct. af totale indtægter	Private tilskud 2009 mio. kr.	Private tilskud 2009 i pct. af totale indtægter
Mellemfolkeligt Samvirke	7,5	3,5 %	8,6	4,1 %	9,1	3,9 %	9,7	4,1 %
Folkekirkens Nødhjælp	125,4	32,0 %	141,8	33,5 %	141,9	34 %	155,4	31,1 %
Dansk Røde Kors	119,5	30,0 %	120,0	28,9 %	134,6	30,8 %	116,9	31,4 %
IBIS	13,7	7,4 %	9,7	5,8 %	11,6	5,5 %	11,9	5,4 %
Red Barnet	46,3	30,0 %	51,3	28,2 %	60,6	33,0 %	65	32 %
Care	15,7	21,1%	17,1	19,2 %	20,7	19,0 %	22,6	22 %
TOTAL	328,0		348,5		370,6		381,5	

DANSKE NGO'ERS UDVIKLINGSAKTIVITETER GEOGRAFISK FORDELT 2009

	mio. kr.
Afrika	550,5
Asien	227,4
Latinamerika	135,5
Europa mv.	1,3
Ikke landefordelt	117,4

UDVIKLINGS- FORSKNING 2009

Det samlede tilskud til forskning som led i dansk udviklingsbistand	mio. kr.
Konkurrenceudsatte midler, herunder projekter under Det Forskningsfaglige Udvalg (FFU) og pilotprojekter	175,2
Støtte til tre danske forskningsinstitutioner og netværk	16,5
Udredninger	6,2
International landbrugsforskning	34,5
Anden international udviklingsforskning	26,3
TOTAL	258,7

LEVERANDØRER AF KONSULENT- OPGAVER 2009

Top-20-liste for leverandører af konsulentopgaver (kort- og langtidsopgaver), 2009			
Totalbeløb pr. firma for nye kontrakter og addenda indgået af Danida			
Nr.	Firma	Antal lange kontrakter	Samlet kontraktbeløb mio kr.
1	NIRAS	9	91,0
2	COWI	5	23,9
3	PEMconsult	2	21,4
4	PKF	2	19,6
5	Nordic Consulting Group	1	14,5
6	AEDES srl in JV CESO Int. SA	1	11,8
7	COWI in JV Institut de Reserche	1	11,5
8	Grontmij Carl Bro	3	7,1
9	Development Associates	0	5,6
10	Skadkaer Consult	0	5,3
11	Dansk Energi Management	2	5,3
12	DCCD – Danish Centre for Cultural Development	1	5,2
13	Nordeco	0	5,1
14	ARCADIS Euroconsult	1	4,5
15	Enterplan Limited/ COFFEY	1	4,5
16	RDC	0	4,0
17	MVV decon GmbH	1	3,9
18	Dege Consult	0	3,5
19	PLH arkitekter	1	3,3
20	DHI Institut for Vand og Miljø	0	3,2
I ALT		31	254,2

Ovennævnte 20 leverandører tegner sig for 72 % af det samlede kontraktbeløb på 353,2 mio. kr.

UDVIKLINGEN I UDVIKLINGS- BISTANDEN FOR UDVALGTE OECD-LANDE

Udviklingen i udviklingsbistanden udvalgte OECD-lande.				
	Udbetalinger (netto) mio. US\$ 1)		Andel i % af BNI	
	2008	2009 *)	2008	2009 *)
Australien	2.954	2.761	0,32	0,29
Belgien	2.386	2.601	0,48	0,55
Canada	4.795	4.013	0,33	0,30
Danmark	2.803	2.810	0,82	0,88
Finland	1.166	1.286	0,44	0,54
Frankrig	10.908	12.431	0,39	0,46
Grækenland	703	607	0,21	0,19
Holland	6.993	6.425	0,80	0,82
Irland	1.328	1.000	0,59	0,54
Italien	4.861	3.314	0,22	0,16
Japan	9.579	9.480	0,19	0,18
Luxembourg	415	403	0,97	1,01
New Zealand	348	313	0,30	0,29
Norge	3.963	4.086	0,88	1,06
Portugal	620	507	0,27	0,23
Schweiz	2.038	2.305	0,44	0,47
Spanien	6.867	6.571	0,45	0,46
Storbritannien	11.500	11.505	0,43	0,52
Sverige	4.732	4.546	0,98	1,12
Sydkorea	802	816	0,09	0,10
Tyskland	13.981	11.982	0,38	0,35
USA	26.842	28.665	0,19	0,20
Østrig	1.714	1.146	0,43	0,30
DAC-LANDENE I ALT	122.296	119.573	0,30	0,31
– heraf EU-lande	70.974	67.135	0,43	0,44

1) Beløb er angivet i løbende priser.

*) Foreløbige opgørelser.

GÆLDS- EFTERGIVELSE

År	% af ODA*
2005	1,4
2006	5,1
2007	4,8
2008	3,1
2009	0,2

*) ODA = Official Development Assistance: Den samlede danske udviklingsbistand som rapporteret til OECD/DAC.

TILFREDSSTILLEDE OPFYLDELSE AF FASTSATTE MÅL

Bidraget den danske bistand på tilfredsstillende vis til at opnå de mål, der blev opsat fra starten? For at få svaret på det indførte Danida i 2002 et relativt simpelt målesystem, der løbende er videreudviklet. For hver komponent i sektorprogrammerne i programsamarbejdslandene samt for hvert projekt over 33 mio kr i øvrigt, udvælges et delmål. I et vejprogram kan det f.eks. være, hvor mange km vej, der er anlagt eller vedligeholdt. Giver Danmark generel budgetstøtte, kan delmålet være en af de indikatorer, der er opstillet i modtagerlandets nationale fattigdomsplan.

I alt var der i 2009 opstillet 367 delmål. Målopfyldelsen er beskrevet i den øverste tabel.

Målopfyldelsen i 2009 er alt i alt tilfredsstillende: 80 pct. opfyldt på enten et meget tilfredsstillende eller et tilfredsstillende niveau. Niveaulet er meget konstant. Det tilsvarende tal var 81 pct. i 2004, 83 pct. i 2005, 82 pct. i 2006, 79 pct. i 2007 og 82 pct. i 2008.

Grundene til, at enkelte delmål ikke levede op til ambitionerne, varierer og er ofte knyttet til forhold i den enkelte sektor. Det kan f.eks. skyldes, at en forventet lov i modtagerlandet alligevel ikke blev vedtaget, problemer med at rekruttere en rådgiver, eller at partneren ikke kan stille folk eller faciliteter til rådighed for programmets gennemførelse i henhold til tidsplanen.

Generelt anses en målopfyldelse i bilateral udviklingsbistand på omkring 80 pct. at være tilstrækkelig. Det er ikke et mål i sig selv at nå en målopfyldelse på 100 pct., for det kan lige så godt være udtryk for, at ambitionerne på forhånd er sat for lavt, som på at bistanden er lykkedes.

Langt størstedelen af den bilaterale bistand gennemføres i programsamarbejdslandene, og nedenstående tabel viser, hvorledes resultaterne fordeler sig i forhold til disse. For mere information angående målopfyldelse, blandt andet med analyser af forskellige sektorer, se Udenrigsministeriets hjemmeside vedrørende bistandens resultater.

A: meget tilfredsstillende	(mindst 96 % opfyldt)	234 delmål	62 % af delmålene
B: tilfredsstillende	(61-95 % opfyldt)	63 delmål	18 % af delmålene
C: mindre tilfredsstillende	(41-60 % opfyldt)	28 delmål	8 % af delmålene
D: ikke tilfredsstillende	(0-40 % opfyldt)	42 delmål	12 % af delmålene

Land	Opfyldelse	A	B	C	D	n/a	Total
Bangladesh	90,9 %	8	2	1			11
Benin	64,0 %	12	4	1	8	3	28
Bhutan	86,7 %	10	3		2		15
Bolivia	94,4 %	12	5		1		18
Burkina Faso	81,0 %	13	4	1	3		21
Ghana	92,3 %	10	2		1	5	18
Kenya	64,7 %	8	3	3	3	4	21
Mali	75,0 %	4	2	1	1		8
Mozambique	79,2 %	15	4	3	2	8	32
Nepal	87,5 %	7		1			8
Nicaragua	89,5 %	11	6		2		19
Tanzania	80,0 %	15	5	4	1	1	26
Uganda	86,7 %	18	8	3	1	1	31
Vietnam	84,8 %	22	6	1	4	1	34
Zambia	62,5 %	8	7	3	6		24
Total	80,4 %	173	61	22	35	23	314

OMFANGET AF SVINDEL MED DANSK BISTAND – STATUS FOR AFSLUTTEDE SAGER I 2009

Nedenstående oversigt viser alle sager, hvor efterforskningen af en mistanke om svindel er blevet afsluttet i 2009.

At en sag er afsluttet, vil sige, at mistanken om misbrug enten viste sig at være ubegrundet, eller – hvor mistanken var velbegrunderet – at de misbrugte penge enten er helt eller delvist tilbagebetalt, eller at pengene er konstateret tabt. De igangværende sager er ikke medtaget. Det skyldes, at disse stadig er under efterforskning. Efterhånden som sagerne afsluttes, vil de blive tilføjet listen, der løbende opdateres. Rigsrevisionen ori-

enteres løbende om hver enkelt sag og er således bekendt med alle såvel afsluttede som igangværende sager.

Listen udarbejdes som opfølgning på Danidas antikorrupsionshandlingsplan, samt Paris-erklæringens principper om gensidig ansvarlighed og transparens i administration af udviklingsbistanden.

En oversigt over alle afsluttede sager findes på Danidas hjemmeside, hvor der også er yderligere information om, hvad beløbene dækker, hvad udfordringerne er omkring misbrug, og hvad der gøres

fra dansk side for at bekæmpe svindel og korrupsion. For yderligere oplysninger henvises til Udenrigsministeriets kontor for kvalitetssikring af udviklingsbistanden (kva@um.dk).

Læs mere på www.um.dk
Søg: Svindel

Afsluttet (måned og år)	Land eller organisation	Partner	Formål med aktiviteten	Totalt mistænkt beløb kr.	Afslutning på sagen
Dec 2009	Tunesien	Les Scout Tunisiens og KFUM spejderne	Organisationsudvikling	n/a	Uregelmæssigheder bragt i orden
Nov 2009	Bangladesh	Community based Organisation (CBO)	Fremme af landbrugsserviceydelser	54.900	53.700 tilbagebetalt (tabet udgør 1.200)
Nov 2009	Indien	IWGIA	Programaktiviteter	55.000	Mistanke annulleret
Nov 2009	Burkina Faso	CREPA	Regionale aktiviteter inden for vand og sanitet	100.000	Mistanken annulleret
Nov 2009	Internationalt	Den Globale Fond for Bekæmpelse af AIDS, Tuberkulose og Malaria	Bekæmpelse af malaria	1.300.000	Mistanken annulleret
Nov 2009	Sierra Leone	Dansk Missionsråds Udviklingsafdeling (DMR-U)	Mission Afrikas sundhedsprojekt	11.000	Pengene tilbagebetalt
Okt 2009	Ghana	Prudential Bank Ltd.	Lånepitalfond for små virksomheder i Ghana	350.000	Pengene tabt
Okt 2009	Uganda	Danske Handicap-organisationer	Tyveri af udstyr og kontanter	41.500	22.000 kr. tabt, resten tilbagebetalt
Okt 2009	Zambia	In-but-free Prisons Project	Indsats mod hiv/aids-smittede i zambiske fængsler	33.000	Pengene tilbagebetalt
Okt 2009	Tanzania	Dansk Missionsråds Udviklingsafdeling	Miniprogram i Tanzania	96.495	Pengene tilbagebetalt
Okt 2009	Uganda	AWEPON	Program til styrkelse af kvinders økonomiske situation	23.312	Pengene tilbagebetalt
Okt 2009	Kenya	African Rural and Agricultural Credit	Kapacitetsopbygning af ansatte og låntagere i fire mikroorganisationer i fire lande	31.851	Pengene tilbagebetalt

Afsluttet (måned og år)	Land eller organisation	Partner	Formål med aktiviteten	Totalt mistænkt beløb kr.	Afslutning på sagen
Okt 2009	Uganda	Community Integrated Development Initiatives (CIDI)	Fattigdomsbekæmpelse og fremme af bæredygtigt livsgrundlag	30.825	Mistanke annulleret
Okt 2009	Kenya	Micro Enterprise Support Programme Trust (MESPT)	Sektorprogramstøtte til erhvervsudvikling	1.400.000	Mistanke annulleret
Sept 2009	Thailand	Thailandske lokalmyndigheder og privat virksomhed	Rensningsanlæg	n/a	Forlig indgået
Sept 2009	Mozambique	Det mozambiquiske miljøministerium	Støtte til bymiljø i Stormaputo	1.938.795	Mistanke annulleret (1.570.251 kr.) 68.544 kr. tilbagebetalt
August 2009	Afrika	Institute of Water and Sanitation Development (IWSD) i Harare	Program om vandressourceforvaltning i det sydlige Afrika	58.909	Pengene tilbagebetalt
August 2009	Nicaragua	B2B-Program	B2B-Program/call center	n/a	Mistanke annulleret
August 2009	Sudan	NGO – Sudan Development Organisation	Skole-, freds- og forsoningsprojekt	525.886	Mistanke annulleret (regnskabsbilag konfiskeret men aktiviteter gennemført)
August 2009	Indonesien	Virksomheden ArtFurn	Importstøtteaktiviteter	45.029	Pengene tabt på grund af konkurs
August 2009	Azerbajdjan	NGO – International Media Support	Regionalt medieprogram	20.000	Mistanke annulleret
August 2009	Burkina Faso	Ministeriet for Decentralisering	Decentraliseringsprogram	682.892	Pengene tilbagebetalt
August 2009	Tanzania	Occupational Health and Safety Agency	Erhvervssektorprogram	76.655	Pengene tilbagebetalt
August 2009	Tanzania	Dansk Missionsråds Udviklingsafdeling	Landsbybaseret sundhedsprojekt	54.000	2.500 kr. tabt, resten tilbagebetalt
August 2009	Afghanistan	Den Asiatiske Udviklingsbank (ADB)	Energiprogram i Afghanistan	n/a	Uregelmæssigheder bragt i orden – fortsat dialog med ADB
August 2009	Uganda	Local Government, Sironko District	Vejsektorprogram	250.000	Pengene tilbagebetalt
August 2009	Kosovo	Institution – Beselidhja/Zavet Micro Finance	Mikrofinansiering i Kosovo	n/a	Uregelmæssigheder bragt i orden
Juli 2009	Uganda	National Agriculture Education Strategy	Fremme af landbrugsaktiviteter	225.000	Pengene tilbagebetalt
Juli 2009	Tanzania	Tanzanias nationalbank	Finansielle aktiviteter, herunder budgetstøtte	n/a	Donorkrav opfyldt
Juli 2009	Bolivia	Privat virksomhed, Ledal	Mejeriprojekt	852.000	Mistanke annulleret
Juli 2009	Sydafrika	Filmselskab	Udarbejdelse af film om Sydafrikas historie	13.547	12.140 kr. tabt, 1.407 tilbagebetalt
Juli 2009	Uganda	Sundhedsministeriet	Sundhedssektorprogrammet	1.695.000	Mistanke annulleret for 1.597.103, 97.897 kr. tilbagebetalt
Juli 2009	Bangladesh	Sex og Samfund	Kvindes sundhed og seksuelle rettigheder	25.800	Mistanke annulleret
Juli 2009	Bangladesh	Lokal NGO "Voluntary Health Services Society" (VHSS)	Forebygge invaliditet og støtte rehabilitering af handicappede i lokalsamfund	62.248	Delvist tab (58.264 kr.) 3.984 kr. tilbagebetalt

Afsluttet (måned og år)	Land eller organisation	Partner	Formål med aktiviteten	Totalt mistænkt beløb kr.	Afslutning på sagen
Juli 2009	Mozambique	Undervisningsdirektoratet i Cabo Delgado	Programstøtte til undervisningssektor	71.195	Pengene tabt
Juli 2009	Burkina Faso	The Fund for Development of Electrification (FDE)	Støtte til energisektor med fokus på landområder	1.900.000	Mistanke annulleret vedr. 807.460 kr. 1.092.540 kr. tilbagebetalt
Juli 2009	Ghana	Ghana's Business Advocacy Challenge Fund (BUSAC)	Støtte til privat sektor	n/a	Mistanke annulleret
Juni 2009	Kenya	The Central Organization of Trade Unions (COTU-K)	Støtte til erhvervssektor program	25.500	Pengene tilbagebetalt
Juni 2009	Bangladesh	Bangladesh Shishu Adhikar Forum (BSAF)	Støtte til organisationers promovering af børns rettigheder	11.319	Pengene tilbagebetalt
Maj 2009	Mozambique	Tre lokale partnerorganisationer til CARE Danmark	Hiv/aids projekt i lokalsamfundet	29.000	Intet tab, da CARE Danmark dækker det samlede tab
Maj 2009	Kenya	United Nations Office i Nairobi (UNON)	FN's kontor for servicekontrakter og indkøb	n/a	Uregelmæssigheder i regnskabet. Mistanke annulleret. (Danske midler ikke involveret)
April 2009	Latinamerika	Den Særlige Fond for Ombudsmands- og Nationale Menneskerettighedsinstitutioner i Latinamerika	Særlig Fond for Menneskerettighedsinstitutioner i Latinamerika	354.000	Uregelmæssigheder i administration. Mistanke annulleret
April 2009	Bangladesh	NGO – Bangladesh Rehabilitation Centre for Trauma Victims (BRCT)	Støtte til behandling af torturofre	70.862	Penge tilbagebetalt
Marts 2009	Uganda	Dansk Handicaporganisationers opbygning	Danske Handicaporganisationers org. opbygningsprojekt i Uganda, fase 3	13.000	Pengene tilbagebetalt
Marts 2009	Balkan	Baltic Media Centre Fond	Udvikling af medie- og civilsamfundsnetværk	2.451.290	Pengene tabt grundet konkurs
Marts 2009	International Fund for Agricultural Development (IFAD)	IFAD – sager ang. IFAD's interne og eksterne aktiviteter	Agricultural Development	n/a	I 2007 var der i alt 41 aktive sager, hvoraf 29 blev afsluttet i 2007
Marts 2009	World Food Programme (WFP)	WFP	World Food Programme	n/a	Årlig rapport om uregelmæssigheder behandlet på årsmødet
Marts 2009	Ghana	Vand og Sanitetssektorprogram	Udbud af sanitetsbygninger	n/a	Uregelmæssigheder bragt i orden
Februar 2009	Bangladesh	En dansk virksomhed	Business-to-Business-projekt	n/a	Mistanke annulleret og forlig indgået
Januar 2009	Bangladesh	NGO – WAVE Foundation	Lokaludvikling i Bangladesh	9.041	Penge tilbagebetalt
Januar 2009	Nepal	NGO – En partner NGO fra Care Danmark	Bæredygtig naturressourceforvaltning	0	Uregelmæssigheder bragt i orden
Januar 2009	Kenya	NGO – MS Kenya partner NGO	Menneskerettigheder	250.000	Delvist tabt (183.000 kr.) annulleret mistanke vedr. resten
Antal sager 2009		52 sager			
Tabt beløb i alt (kr.) 2009		3.196.618			

STYRELSEN

Styrelsen for Internationalt Udviklings Samarbejde (eller blot Styrelsen) rådgiver udviklingsministeren om det danske udviklings samarbejde. Styrelsen drøfter forslag til bilaterale og multilaterale programmer og oplæg til Danidas strategier og handlingsplaner. Styrelsens ni medlemmer og ene observatør udpeges af udviklingsministeren for tre år. Styrelsen mødes 10 gange årligt. Gennem videokonference har Styrelsen under møderne dialog med de danske repræsentationer i lande, hvor projekter og programmer gennemføres.

Klaus Bustrup (formand)

Institut for Samfund og Globalisering
Internationale Udviklingsstudier

Kim Carstensen (næstformand)

Leder af WWF's globale klimaprogram
WWF Verdensnaturfonden

Anders Ladekarl
Generalsekretær,
Dansk Røde Kors

Marie-Louise Knuppert

LO-sekretær,
Landsorganisationen i Danmark

Lars B. Goldschmidt
Direktør, Dansk Industri

Henrik Secher Marcussen

Professor,
Roskilde Universitet

Michael Stevns
Direktør,
Landbrug & Fødevarer

Marie Visti Hansen

Chefkonsulent,
Dansk Erhverv

Anne Mette Kjær

Lektor, ph.d.,
Aarhus Universitet
Institut for Statskundskab

Suppleanter

For Kim Carstensen:

Frans Mikael Jansen
Generalsekretær,
Mellempolitisk Samvirke

For Marie-Louise Knuppert:

Heidi Rønne Møller
Konsulent,
Landsorganisationen i Danmark

For Henrik Secher
Marcussen:

Lisbeth Valentin Hansen,
Direktør,
DHI

For Anders Ladekarl:

Lisa Henry
Katastrofechef,
Folkekirkens Nødhjælp

For Lars B. Goldschmidt:

Marie Gad
Konsulent,
Dansk Industri

For Michael Stevns:

Jens Kvorning
Afdelingschef,
Håndværksrådet

For Marie Visti Hansen:

Vagn Bertelsen
Generalsekretær,
IBIS

For Anne Mette Kjær:

Henrik Hansen
Professor,
Københavns Universitet,
Det Biovidenskabelige
Fakultet

Observatør

Michael W. Hansen

Lektor, ph.d., Copenhagen
Business School

FORSKNINGS- UDVALGET

Det Forskningsfaglige Udvalg for Udviklingsforskning (eller blot Forskningsudvalget) skal sikre en strategisk anvendelse af midlerne til udviklingsforskning. De otte medlemmer af Forskningsudvalget, udpeges af udviklingsministeren for tre år.

Følgende FFU-medlemmer er udpeget fra Styrelsen for Internationalt Udviklings samarbejde:

Professor
Henrik Secher Marcussen,
Roskilde Universitet,
Formand

Professor, dr. med.
Peter Skinhøj,
Rigshospitalet

Lektor, ph.d.
Anne Mette Kjær,
Aarhus Universitet

Centerdirektør, dr. agro.
Niels Elers Koch,
Københavns Universitet

Direktør, MSc.
Lisbeth Valentin Hansen,
Dansk Hydraulisk Institut

Instituttleder, ph.d.
Jens Kovsted,
Copenhagen Business
School

De øvrige udpegede medlemmer af FFU udgøres af:
Professor, dr. scient.
Anette M. Reenberg,
Københavns Universitet,
Næstformand

Kontorchef,
John Nielsen,
Udenrigsministeriet

UDVALGET FOR BLANDEDE KREDITTER

Udvalget for Blandede Kreditter fordeler en årlig ramme for rentetilskud. Under ordningen finansieres udstyrsleverancer og tilhørende tjenesteydelser i udviklingslande med rentefrie lån.

De ni medlemmer af Udvalget for Blandede Kreditter udpeges af udviklingsministeren. Rådet har repræsentanter fra relevante ministerier, fagbevægelsen og erhvervslivet.

Medlemmer og suppleanter (i parentes)

Formand Direktør Lise Friis

Finansrådet:
Erhvervspolitisk konsulent
Vibe Balthazar-Christensen
(Kontorchef Christian
Michelsen)

Arbejderbevægelsens
Erhvervsråd:
Specialkonsulent
Signe Hansen
(Økonom Frithiof Hagen)

Økonomi- og
Erhvervsministeriet:
Senior underwriter
Karina Clausen, EKF
(Vicedirektør Jan Vassard,
EKF)

LO:
International konsulent
Jens Erik Ohrt
(International konsulent
Anette Berentzen)

Dansk Industri:
Direktør
Henning Roslev Bukh,
Cimbria Unigrain A/S
(Konsulent Marie Gad)

Erhvervsrepræsentanter:

Afdelingsleder
Ulla M. Konnerup
Atkins

Direktør
John K. Lassen

RÅDET

Rådet for Internationalt Udviklingssamarbejde (eller blot Rådet) følger arbejdet i Styrelsen og kommer med råd og henstillinger. Rådets temaer fastlægges af formanden i samarbejde med Udenrigsministeriet. Rådet har cirka 50 medlemmer, der udpeges af udviklingsministeren for tre år. Rådets medlemmer er repræsentanter for myndigheder, institutioner og organisationer eller enkeltpersoner med særlig sagkundskab. Rådet behandler dansk udviklingspolitik eller aktuelle internationale spørgsmål.

Personlige medlemmer

Holger Bernt Hansen (formand) Professor, dr. phil. Center for Afrikastudier Københavns Universitet	Hans-Henrik Holm Jean Monnet Professor Afdelingsforstander Danmarks Journalist Højskole	Ian Reeckmann International direktør AI-Rådet	Jens Bromann Formand Danske Handicaporganisationer	Marianne Lykke Thomsen Seniorrådgiver Grønlands Hjemmestyre	Søren Brix Christensen Speciallæge Læger uden grænser
Christian Friis Bach International direktør Folkekirkens Nødhjælp	Peter Damgaard Jensen Adm. direktør PKA A/S	Klaus Nørlem Generalsekretær ASF Folkehjælp	Marie Gad Konsulent Dansk Industri	Hans Laugesen International sekretær Gymnasieskolernes Lærerforening	Judith Kyst Generalsekretær Max Havelaar
Hans-Henrik Brydesholt Nævnformand fhv. landsdommer	Anders Jerichow Journalist	Annette Lüdeking Direktør Børefonden	Nanna Hvidt Direktør Dansk Institut for Internationale Studier (DIIS)	Jens Kvorning Afdelingschef Håndværksrådet	Frans Mikael Jansen Generalsekretær Mellempolkeligt Samvirke
Ib Bygbjerg Professor Afdeling for International Sundhed Institut for Folkesundhedsvidenskab Center for Sundhed og Samfund Københavns Universitet	David Madié Bestyrelsesformand Metrocomia Scandinavia A/S	Leo Bjørnskov Bestyrelsesformand CARE Danmark	Wivie Schärfe Vicepræsident Dansk Røde Kors	Annemette Danielsen Næstformand IBIS	Karin Elizabeth Lind Leder af projektafdelingen Nepenthes
Viggo Fischer Formand Den Danske Afghanistan Komité	Britha Mikkelsen Udviklingschef Cowi A/S	Jan Sjurén Generalsekretær Caritas	Julie Koch International programchef Dansk Ungdoms Fællesråd	Hans Peter Dejgaard Akademiingeniør Ingeniørforeningen i Danmark	Gwen Wisti Direktør Plan Danmark
Lise Friis Direktør	Finn Tarp Professor Økonomisk Institut Københavns Universitet	Tore Asmussen International sekretær Danmarks Lærerforening	Henrik Nedergaard Direktør Diabetesforeningen	Jonas Christoffersen Direktør, dr. jur. Institut for Menneskerettigheder	Vibeke Tuxen Afdelingsleder Projektrådgivningen
Ebba Holme Hansen Professor Danmarks Farmaceutiske Universitet	Knud Vilby Journalist	Henriette Thuen Eksportchef Dansk Byggeri	Susanne Schøtt Underdirektør Finansrådet	Janice Goodson Førde Forkvinde Kvindernes U-landsudvalg	Mimi Jakobsen Generalsekretær Red Barnet
Ib Kok Hansen Politisk rådgiver	Johannes Østergaard Chefkonsulent Landbrugsrådet	Thorkild E. Jensen Forbundsformand Dansk Metal	Anni Herfort Andersen Generalsekretær FN-forbundet	Helle Poulsen Styrelsesmedlem Kvinderådet	Dorthe Back Rasmussen Ulandsforeningen Svalerne
	Organisations-repræsentanter	Marie Visti Hansen Chefkonsulent Dansk Erhverv	Henrik Stubkjær Generalsekretær Folkekirkens Nødhjælp	Jan Laustsen Vicedirektør Landbrugsrådet	Ulandssekretariatet
	Henriette Laursen Direktør Aids-Fondet	Claus Larsen Chef for Afrika-Asien-Mellemøst-sektionen Dansk Flygtningehjælp	Bjarne B. Christensen Generalsekretær Foreningen Sex og Samfund	Anette Bærentzen Afdelingsleder Landsorganisationen i Danmark	Elisabeth Kjørboe Senior programkoordinator Verdensnaturfonden WWF
					Tove Maria Ryding Formand 92-gruppen

OPLYSNINGSUDVALGET

Oplysningsudvalget rådgiver Styrelsen og Udenrigsministeriet om principper og retningslinjer for ydelse af tilskud til oplysningsarbejde i Danmark om udviklingslandene. I samarbejde med Udenrigsministeriet fordeler Oplysningsudvalget midlerne i Oplysningsbevillingen.

Udvalget er nedsat af Styrelsen for Internationalt Udviklingssamarbejde. Det består af syv personer udpeget for tre år af udviklingsministeren.

Kim Carstensen, leder af WWF's globale klimaprogram, Verdensnaturfonden (formand)	Lotte Folke Kaarsholm, journalist, Information	Vibeke Vinther, Kommunikationschef, Mellempolkeligt Samvirke
Mette Davidsen-Nielsen, journalist, tidl. DR2-chef	John Pedersen, partner, Konsulentfirmaet Operate	
Hans-Henrik Holm, Afdelingsforstander, Jean Monnet-professor, Danmarks Journalisthøjskole	Poul Tang, IT-konsulent, Center for undervisningsmidler	

ORDFORKLARING TIL FORSKELLIGE TYPER BISTAND

Udviklings samarbejdet omfatter mange forskellige former for bistand. Den brede vifte af bistandsformer og -instrumenter sikrer, at Danmark har mulighed for at tilrettelægge et fleksibelt og alsidigt udviklings samarbejde og spille en aktiv udviklingspolitisk rolle i flere sammenhænge. Samtidig kan de forskellige former for bistand supplere hinanden, så effekten bliver størst mulig.

Bilateral og multilateral bistand

Den bistand, der sendes direkte fra et land til et andet, kaldes bilateral bistand. Multilateral bistand derimod kanaliseres gennem internationale organisationer, f.eks. FN's organisationer, Verdensbankgruppen og EU.

Blandede kreditter

Ordningen for blandede kreditter til udviklingslandene blev etableret i 1993. En blandet kredit er et lån på eksportkreditlignende vilkår, hvor Danida betaler det meste af renten eller hele renten. Kreditten kan finansiere danske projektleverancer til udviklingsprojekter i kreditværdige u-lande med en BNI pr. indbygger på maksimalt 3.084 dollars. Ordningen er primært etableret med henblik på finansiering af udviklingsprojekter i lande af interesse for dansk erhvervsliv.

Budgetstøtte

Budgetstøtte defineres ved, at donormidler kanaliseres sammen med samarbejdslandets egne midler og forbruges gennem det offentlige udgiftssystem i samarbejdslandet med det formål at finansiere det offentlige budget. Når Danmark yder budgetstøtte, overføres finansielle midler dermed fra Danmark til statskassen i partnerlandet.

De danske midler bliver slået sammen med partnerlandets egne midler, brugt gennem partnerlandets egne finansielle systemer og styret ved at bruge partnerlandets egne procedurer for administration af finansielle midler. Denne bistandsform bliver i stigende grad benyttet, fordi den i meget høj grad fremmer partnerlandets ejerskab til udviklingen, og fordi der undgås at skabe dyre parallelstrukturer. Der kan ydes både generel budgetstøtte og mere specifik budgetstøtte, hvor støtten går direkte til en særlig sektor.

Når midlerne er brugt, kan de danske midler ikke adskilles fra andre midler i partnerlandets budget. Det er altså ikke muligt at øremærke de danske midler, når der gøres brug af denne bistandsform. Derfor stilles der krav om kvalitet i budgettet og i økonomistyringen. I de lande, hvor Danmark yder budgetstøtte, er kapacitetsopbygning altid en del af støtten. Derved forbedres de offentlige institutioners evne til god økonomistyring og administration.

Danmark yder aldrig budgetstøtte alene. Det sker altid i samarbejde med andre donorer. Det ændrer dog ikke ved, at Danmark har mulighed for at tage selvstændige danske skridt, hvis det er nødvendigt.

B2B-Programmet

Danmarks Business-to-Business Program (B2B-Programmet) omfatter støtte til etablering af langsigtede bæredygtige samarbejder mellem danske virksomheder og lokale virksomheder i danske programsamarbejdslande samt Sydafrika. B2B-Programmet har til formål at fremme den lokale erhvervsudvikling med fokus på følgende udviklingskriterier: a) Øget

beskæftigelse, herunder fokus på kvinder i arbejde, b) Miljøforbedringer, herunder arbejdsmiljø såvel som det ydre miljø, c) Fremme af tværgående hensyn såsom arbejdstagerrettigheder og d) Styrkelse af den lokale virksomheds konkurrenceevne.

Humanitær bistand

De danske bidrag til nødhjælp – herunder den egentlige katastrofebistand – samt bidrag til det internationale flygtningesamarbejde indgår i begrebet humanitær bistand. Den ydes i vid udstrækning gennem internationale hjælpeorganisationer og danske NGO'er.

NGO-bistanden

En betydelig del af den danske bistand kanaliseres gennem private organisationer – NGO'er. NGO'erne har nogle fordele i forhold til andre aktører i bistandssamarbejdet. De har f.eks. gode forudsætninger for at skabe mellemfolkelig forståelse og styrke den folkelige forankring af udviklingsbistanden både i nord og syd. Samtidig har NGO'erne et nært samarbejde med lokale organisationer i syd, hvor de målgrupper, som er højt prioriterede i den danske bistand, inddrages, og de lokale samarbejdspartnere styrkes som del af det civile samfund.

Overgangsbistand

Der kan i en periode ydes overgangsbistand til udviklingslande, der gennemgår en voldsom omstilling eller genopbygning, f.eks. efter økonomisk liberalisering eller væbnet konflikt. Overgangsbistand omfatter midlertidige, men flerårige indsatser. Den søges tilrettelagt, så den kan gennemføres uden en vedvarende dansk bistandsindsats.

Personelbistand

Personelbistand er et tilbud til samarbejdspartneren om teknisk bistand til kapacitetsopbygning. Rådgivere spiller en central rolle i sektorprogramstøtten, både som bidragsydere til partnerdialogen, som bidragsydere med hensyn til konkret viden og erfaring og som formidlere af den danske bistandsindsats.

Projektbistand

Projektbistand er en tidsbegrænset, organiseret indsats, der sigter mod at opfylde et afgrænset mål. Det kan f.eks. være støtte til skolebyggeri i et bestemt område.

Regionalbistand

Der ydes en indsats på regionalt niveau for at fremme regionalt samarbejde og integration. Den regionale bistand fokuseres inden for naturressourceforvaltning og miljø, økonomisk samarbejde og integration, konfliktforebyggelse og konfliktløsning, menneskerettigheder og demokrati samt visse specifikke funktionelle områder, f.eks. inden for infrastruktur.

Sektorprogramstøtte

Den bilaterale bistand er siden midten af 1990'erne blevet omlagt fra projekt- til sektorprogramstøtte. Sektorprogramstøtten til programsamarbejdslandene er koncentreret inden for tre til fire sektorer pr. land.

Støtten kan have forskellige former. Formen afhænger bl.a. af, hvilken sektor og hvilket modtagerland der er tale om, og hvor velfungerende landets administration er (om der er den fornødne kapacitet lokalt). Bistandsformen forudsætter, at modtagerlandet enten har eller er i færd med at udarbejde en national sektorstrategi.

Danmarks støtteprogram i en sektor er langsigtet og strækker sig typisk over 15-20 år og kan omfatte midler til både drift og investeringer.

En sektor er i de fleste tilfælde mere traditionelle sektorer som landbrug, sundhed og undervisning, men det kan også, som i Bolivia, være en sektortilgang omkring de oprindelige folks stilling og udviklingsmuligheder, eller et tværgående erhvervssektorprogram som i Tanzania og Ghana.

Inden for rammerne af et sektorprogram støtter Danmark normalt udviklingen og kapacitetsopbygningen på flere niveauer. På det øverste niveau støttes udviklingen af nationale politikker, strategier og handlingsplaner for aktiviteter i sektoren.

Især på mellemniveauerne, f.eks. i styrelser og amter, gives støtte til opbygningen af institutionel kapacitet. Det kan f.eks. være træning og uddannelse af administratører og regnskabsførere, eller det kan være støtte til reformer inden for administrationen, så organisationen bliver bedre rustet til at gennemføre sektorplanerne.

Den største del af sektorprogrambistanden består af støtte til gennemførelse af konkrete aktiviteter for befolkningen i distrikter og kommuner. Det kan f.eks. være bygning af sundhedsklinikker og etablering af vandforsyning i fattige landområder, forbedring af dyrkningsmetoder for småbønder eller udbygning af biveje i områder med dårlige vejforbindelser.

De konkrete aktiviteter under sektorprogrammet, som f.eks. kapacitetsopbygning, administrationsreformer, gennem-

førelse af vaccinationer eller byggeri af klinikker, kaldes komponenter.

Kernen i et sektorprogram er, at modtagerlandet opnår et ejerskab over udviklingsprogrammer og -aktiviteter. Med ejerskab menes, at modtagerlandet har eller kan overtage ansvaret for tilrettelæggelsen af programmerne og gennemførelsen af aktiviteterne. Modtagerlandet skal også på længere sigt finansiere stadig større dele af indsatserne.

Der kan være måske otte-ti forskellige donorer i en sektor. Omlægningen til sektorprogrambistand forudsætter, at donorerne i langt højere grad end hidtil koordinerer deres aktiviteter og tager udgangspunkt i modtagerlandets planer og strategier for en given sektor.

Tværgående indsatser i programbistand

For at opnå positive og bæredygtige resultater gennem sektorprogramstøtte er det ofte en forudsætning, at der forud eller sideløbende gennemføres indsatser på makroniveau eller inden for områder, der går på tværs af flere sektorer. Typiske områder vil være generel budgetstøtte, gennemførelse af reformer af den offentlige sektor, herunder decentralisering, aktiviteter til fremme af demokratisering, respekt for menneskerettigheder og god regeringsførelse samt fremme af et positivt erhvervs-klima.

FORKORTELSER

A

AAA Accra Agenda for Action

Statusmøde for Paris-erklæringen afholdt i Accra i 2008. Paris-erklæringen er en aftale, der skal øge koordineringen og effektiviteten af international udviklingsbistand. www.accrahlf.net. www.aidharmonization.org

B

B2B Business-to-Business Programme

Danmarks B2B-Program skal fremme samarbejde mellem virksomheder i Danmark og Danmarks partnerlande. www.b2bprogramme.com

BNI Bruttonationalindkomst

Beregnes som BNP plus nettofaktorindkomsten fra udlandet. Nettofaktorindkomsten består af hjemsendelser af arbejdsfortjenester fra udlandet minus rentebetalinger til udlandet og udlændinges nettoprofit hjemtagelser (overskud ved erhvervs-virksomhed og -investeringer).

BNP Bruttonationalprodukt

Angiver den samlede produktion af varer og serviceydelser inden for et lands grænser, uanset om det anvendes til forbrugsinvesterings- eller eksportformål.

C

CHAG Christian Health Association of Ghana

Ghanesisk paraplyorganisation for 174 hospitaler, klinikker, folkesundhedsfaciliteter og uddannelsessteder. www.chagghana.org

COP Conference of the Parties

De konferencer der skal udfylde FN's klimakonvention med konkret og forpligtende indhold, f.eks. COP15 i København.

D

DAC Development Assistance Committee

OECD's Komité for Udviklingsbistand, der tager sig af spørgsmål om samarbejde med udviklingslandene. Komiteen består af 21 lande. www.oecd.org/dac

Danida Danish International Development Assistance

Danmarks bistandssamarbejde med udviklingslandene. www.danida.dk

DCISM Dansk Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder

Centret blev oprettet i 2002 og skal fremme forskning, analyser og informationsaktiviteter i Danmark om internationale forhold som sikkerheds- og udviklingspolitik. Består af Dansk Institut for Internationale Studier og Institut for Menneskerettigheder. www.dcism.dk

DIIS Dansk Institut for Internationale Studier

Selvejende institution under DCISM, som skal styrke forskning, udredning og information i Danmark om internationale forhold. www.diis.dk

E

ECHO European Community Humanitarian Office

Administrerer EU's bevillinger til humanitær bistand gennem andre organisationer, f.eks. FN, Røde Kors og andre private organisationer. www.europa.eu.int/comm/echo

EKF Eksport Kredit Fonden

Selvstændig statslig forvaltningsenhed, som sikrer dansk erhvervsliv mod kommercielle og politiske risici ved internationale forretninger på markeder med forhøjet risiko. www.ekf.dk

ELSP Emerging Leaders Scholarship Programme

Stipendieprogram til unge ledere i Danidas samarbejdslande. www.um.dk

F

FAO Food and Agriculture Organization of the United Nations

FN's organisation for fødevarer og landbrug. Arbejder for at forbedre ernæringsforhold og levevilkår samt at øge landbrugsproduktionen og forbedre levestandarden i landdistrikter. www.fao.org

FARA Forum for Agricultural Research in Africa

Paraplyorganisation som samler interessenter fra landbrugsforskning og udvikling i Afrika. www.fara-africa.org

FTI Fast Track Initiative

Globalt partnerskab mellem donorer og udviklingslandene, som skal sikre fremskridt mod opfyldelse af 2015 Mål 2 om primær uddannelse. www.educationfasttrack.org

G

GEF Global Environmental Facility

Global miljøfacilitet som forener 180 medlemslande i arbejdet med miljø. www.gefweb.org

G20-landene

Mødeforum hvor deltagere fra industrilande og udviklingslande drøfter centrale spørgsmål i den globale økonomi. Består af de 19 største økonomier i verden, samt EU. G20-landene står samlet set for 90 pct. af verdens BNP og repræsenterer to tredjedele af verdens befolkning. www.g20.org

I

IDA International Development Association

Den Internationale Udviklingssammenslutning under Verdensbanken. Yder økonomisk støtte til de fattigste lande bl.a. i form af lån på lempelige vilkår. www.worldbank.org

IFAD International Fund for Agricultural Development

Den Internationale Fond for Landbrugsudvikling. Har til formål at finansiere investeringer i landbrug i udviklingslandene. www.ifad.org

IFU Industrialiseringsfonden for Udviklingslandene

Selvstændig fond tilknyttet Udenrigsministeriet. Tilbyder kapital og rådgivning til joint ventures i udviklingslandene. www.ifu.dk

ILO International Labour Organization

FN's internationale arbejdsorganisation. www.ilo.org

IMF International Monetary Fund

Den Internationale Valutafond. Skal fremme økonomisk vækst gennem internationalt monetært samarbejde, fremme stabiliteten i valutakurserne samt gennem kreditter give medlemslandene mulighed for at korrigere deres betalingsbalance. www.imf.org

IPD Innovative Partnerships for Development

Danidas program for Innovative Partnerskaber. Programmet tilbyder rådgivning og medfinansiering af innovative partnerskaber for social udvikling og bedre leve- og arbejdsvilkår i Danmarks program-samarbejdslande. www.ipdprogramme.um.dk

IPPF *International Planned Parenthood Federation*
Den Internationale Sammenslutning af Foreninger for Familieplanlægning. Arbejder med seksuel og reproduktiv sundhed samt for retten til at vælge graviditet. www.ippf.org

IUCN *The International Union for Conservation of Nature*
International union for naturbevarelse. www.iucn.org

IWGIA *International Work Group for Indigenous Affairs*
International menneskeretsorganisation der støtter oprindelige folk i verden. www.iwgia.org

IØ *Investeringsfonden for Østlandene*
Fremmer danske investeringer i Central og Øst-europa og bistår dermed reformvenlige lande med at opnå økonomisk vækst og erhvervsudvikling. www.ifu.dk

M

MDG *Millennium Development Goals*
FN's 2015 Mål. www.2015.dk

MOPAN *Multilateral Organisations Performance Assessment Network*
Netværk af 16 donorlande, herunder Danmark, som vurderer effektivitet i de multilaterale organisationer. www.mopanonline.org

N

NAPA *National Adaptation Programme of Action*
Nationale handlingsplaner for klimatilpasning for de mindst udviklede lande.

NGO *Non-governmental Organisation*
Ikke-statslige organisationer.

O

OECD *Organisation for Economic Co-operation and Development*
Organisationen for Økonomisk Samarbejde og Udvikling har til formål at fremme samarbejdet om økonomisk udvikling i de 30 medlemslande og i verden i øvrigt. 21 af medlemmerne samarbejder i DAC (se denne) om udviklingsspørgsmål. www.oecd.org

OHCHR *Office of the High Commissioner for Human Rights*
FN's Højkommissær for menneskerettigheder. Fremmer og beskytter menneskerettighederne. www.ohchr.org

P

PSD *Private Sector Development*
Privatsektoruudvikling.

U

UNAIDS
FN-program, der koordinerer indsatsen mod hiv og aids. www.unaids.org

UNDP *United Nations Development Programme*
FN's Udviklingsprogram. Bistår udviklingslande med udvikling og kapacitetsopbygning og koordinerer FN's udviklingsaktiviteter i de enkelte lande. Er til stede i 166 lande. www.undp.org, www.undp.dk

UNEP *United Nations Environment Programme*
FN's Miljøprogram. Arbejder med kontrol af miljøet, vurdering og tidlig varsling. Søger at fremme miljøaktiviteter i hele FN-systemet. www.unep.org

UNESCO *United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization*
FN's Organisation for Uddannelse, Videnskab og Kultur. Arbejder for at fremme fred og sikkerhed gennem samarbejde inden for uddannelse, videnskab, kultur og kommunikation. www.unesco.org

UNFCCC *United Nations Framework Convention on Climate Change*
FN's klimapanel. www.unfccc.int

UNFPA *United Nations Population Fund*
FN's Befolkningsfond. Arbejder for at fremme reproduktiv sundhed – sundhed i forbindelse med familieplanlægning, graviditet, fødsel – og for at skabe opmærksomhed om de sociale, økonomiske, miljømæssige og menneskeretslige aspekter ved befolkningsudvikling. www.unfpa.org

UNGEI *United Nations Girls' Education Initiative*
FN's initiativ for pigers uddannelse. www.ungei.org

UNHCR *United Nations High Commissioner for Refugees*
FN's Højkommissær for Flygtninge. Koordinerer internationale aktioner for at sikre flygtninge og afhjælpe flygtningeproblemer overalt i verden. www.unhcr.org

UNICEF *United Nations Children's Fund*
FN's Børnefond. Forsvarer, fremmer og beskytter børns rettigheder. Hjælper børn og deres familier til udvikling. www.unicef.org og www.unicef.dk

UNIFEM *United Nations Development Fund for Women*
FN's Kvindefond. Yder økonomisk hjælp til fremme af ligestilling mellem kvinder og mænd samt til styrkelse af kvinders gennemslagskraft. www.unifem.org

W

WFP *World Food Programme*
FN's Verdensfødevareprogram. Har som mål at afhjælpe hungerkatastrofer samt støtte økonomisk og social udvikling. www.wfp.org

WHO *World Health Organisation*
Verdenssundhedsorganisationen. Arbejder for at sikre alle sundhed. Yder især sundhedsbistand til udviklingslandene samt Central- og Østeuropa. www.who.int

WTO *World Trade Organisation (tidl. GATT)*
Verdenshandelsorganisationen. Arbejder med fælles handelsregler for alle verdens lande. www.wto.org

INDEKS

#		C		Graphic Associates	43
2015 Mål 1	14	Christensen, Bjarne B.	27	Gældseftergivelse	91
2015 Mål 2	18	Civil/militær samtænkning	54	Gøglerskole	12
2015 Mål 3	21	Civilsamfundsstrategi	58	H	
2015 Mål 4	25	Civilsamfundsstøtte, evaluering af	59	Hiv	26
2015 Mål 5	25	Commitment to Development Index	35	Hiv/aids	26
2015 Mål 6	25	Common Approach	37	Humanitær bistand	55
2015 Mål 7	29	COP 15	29	I	
2015 Mål 8	34	COP 15 og køn	24	Igwe, Charles	60
2015 Målene	13	COP 16	29	Innovative Partnerskaber	45
A		Copenhagen Accord	29	IPD	45
Accra-handlingsplanen	9, 35	D		J	
Afghanistan National Solidarity Programme	54	Deepening Democracy	57	Jenin	45
Afghanistan Reconstruction Trust Fund	54	Demokrati	53, 57	Jobskabelse	39
Afghanistan, dansk støtte til	54	E		K	
Afghanistan, fejlslagen stat	53	Education for All	18	K, Michael	52
Afghanistan, landebeskrivelse	62	Engberg-Pedersen, Lars	8	Kairo konferencen	28
Afghanistan, ligestilling i	23	Erhvervsinstrumenterne	43	Kenya, B2B program i	45
Afrika for Fred	55	Ernæring	17	Kenya, landebeskrivelse	69
Afrikakommissionen	41	Etiopien, humanitær bistand til	56	Kenya, mejeriprojekt i	47
Afrikas Horn, destabilisering af	53	EU	34	Klima og køn	24
Afrikas Horn, humanitær bistand til	56	Evalueringer	9	Klima, blandede kreditter og	50
Afrikas Horn, økonomisk krise	15	F		Klimadialogen	30
Afskovning	31	Facebook	26	Klimapulje, regeringens	30
Aids	26	Fakkelkampagnen	22	Klimascreening	31
B		Familieplanlægning	28	Klimatilpasning	30
B2B	44	FARA	42	Kommunikation	11
Bangladesh, it-projekter i	43	Fattigdom	14	Konflikt	16, 54
Bangladesh, klimaforandringer i	31	Fattigdomsbekæmpelse	14	Konsulentopgaver	90
Bangladesh, landebeskrivelse	63	Fejlermåring	17	Kreditgarantier	43
Benin, landebeskrivelse	64	Finanskrise	15	Kvinder og sikkerhed	23
Beskæftigelse	39	FN's fælles humanitære fonde	56	Kvindens rettigheder	21
Bhutan, klimaforandringer i	32	FN's 2015 Mål	13	Københavnraftalen	29
Bhutan, landebeskrivelse	65	Forkortelser	100	Køn og klima	24
Bistandsprocent	81	Forord	1	L	
Blandede kreditter	48	Forskningsudvalget	96	Landbrug	16, 39, 42
Bolivia, demokrati i	58	Forum for Agricultural Research	42	Landbrugssektorprogrammer	16
Bolivia, landebeskrivelse	66	Fred	53	Lay, Bill	42
Bolivia, uddannelse i	20	FTI	19	Least Developed Countries Fund, the	32
Book Café	52	G		Ligestilling	21
Burkina Faso, landebeskrivelse	67	Garantifond, afrikansk	43		
Burkina Faso, økonomisk krise	15	Gearingsrate	49		
Burma, nødhjælp til	58	Ghana, erhvervsstøtte til	40		
Burma, sundhedsstøtte	26	Ghana, landebeskrivelse	68		
Business Advocacy Fund	42	Ghana, sundhedsstøtte	26		
Bæredygtig udvikling	29				

M		P		U	
Mahama, Alima	24	Pakistan, dansk bistand til	55	Uddannelse	18
Mali, landebeskrivelse	70	Palæstinensiske områder, erhvervsudvikling i	45	Uddannelse, kvalitet i	19
Mali, mikrofinansiering i	44	Paris-erklæring	9, 35	Uddannelse, kvinders og pigers	19
Mali, sektorbudgetstøtte til	36	Partnerskab	34	Udsatte grupper, sundhed for	27
Mali, vandsektoren i	36	Priss'K & Nash	78	Udvalget for blandede kreditter, beretning fra	48
MDG 3 Call to Action	22	Privatsektordrevet vækst	39	Udvalget for blandede kreditter, medlemmer	96
Menneskerettigheder	53, 57	Privatsektorprogrammer	40	Udviklingsforskning	90
mikro-makro paradoks	7	Privatsektorstøtte, evaluering af	46	Uganda, B2B program i	45
Miljø	29	Programsamarbejdslande	61	Uganda, demokratifremme i	57
Miljø, blandede kreditter og	50	Prævention	28	Uganda, erhvervsstøtte til	40
Mindworking Asia	43	R		Uganda, konflikt i	16
MOPAN	37	Rammevilkår	39	Uganda, landebeskrivelse	75
Morales, Evo	17	RBM	36	Uganda, mikrokreditprojekt i	46
Mozambique, miljøsektorprogram i	33	REDD	31	Underernæring	17
Mozambique, blandet kredit til	49, 50	Remitter	8	UNFPA	28
Mozambique, landebeskrivelse	71	Rentestøtte	49	UNHCR, evaluering af	37
Mødreødelighed	27	Reproduktiv sundhed	27	V	
Målbare resultater	2-3	Resultatbaseret ledelse	36	Vietnam, blandede kreditter	51
Målopfyldelse	92	Rådet	97	Vietnam, energieffektivitet i	32
N		S		Vietnam, landebeskrivelse	76
Naboskabsprogrammet	16	Samarbejdslande	61	Værdikæder	47
Nairobi-erklæringen	30	Seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder	27	W	
Nakaya	6	Sektorbudgetstøtte	35	World Economic Forum	42
NAPA	32	Sex og sundhed	27	X	
Nargis	58	Sikkerhed og klimaforandringer	31	Xoco	40
Nepal, klimaforandringer i	32	Sikkerhedsrådsresolution 1325	23	Z	
Nepal, landebeskrivelse	72	Somalia, dansk politik for	53	Zambia, klimaforandringer i	32
Nepal, lejre for soldater	55	Somalia, fejlslagen stat	53	Zambia, landebeskrivelse	77
Nepal, uddannelse i	20	Sri Lanka, humanitær bistand til	56	Zambia, miljøprogram i	33
Nicaragua, demokrati i	58	Stabilitet	53	Zimbabwe, demokrati i	58
Nicaragua, kakaoproduktion i	40	Staur, Carsten	13	Ø	
Nicaragua, kvindepolti	23	Steiner, Achim	33	Økonomisk krise	8, 15
Nicaragua, landebeskrivelse	73	Styrelsen	96	Ø	
Nigeria, filmproduktion i	60	Sult	14, 17	Ø	
Nærområdestøtte	56	Sundhed	25	Ø	
O		Sundhed og fattigdom	28	Ø	
Offentlige/private partnerskaber	45	Sundhedssektorprogrammer	25	Ø	
One UN	55	Svindel	93	Ø	
Oplysning	11	T		Ø	
Oplysningsudvalget	97	Tanzania, landebeskrivelse	74	Ø	
OPP	45	Tei Huagie	38	Ø	
Oprindelige folk	17,20	Tunesien, spejdere i	59	Ø	
Ordforklaringer	98	Turen går til de varme lande	11	Ø	

ÅRET DER GIK

Udviklingsministeren aflægger Burma humanitært besigtigelsesbesøg i opfølgning af cyklonen Nagris.

Forligspartierne bag indsatsen i Afghanistan offentliggør konkrete målsætninger for både sikkerhed og genopbygning i den afghanske provins Helmand i 2009. Samtidig offentliggørelse af afrapportering fra 2008.

Danida lancerer hjemmeside om ligestilling: www.kvinder.um.dk.

Flere end 30 lande tilslutter sig Nairobi i erklæringens principper for tilpasning til klimaforandringer i udviklingslandene.

Afrikakommissionen offentliggør sine anbefalinger om unge og privatsektorudvikling i Afrika.

JANUAR

FEBRUAR

MARTS

APRIL

MAJ

JUNI

Klima- og energiministeren besøger Bangladesh. Fokus for besøget var klimaforandringer i Bangladesh og i regionen samt COP15.

Lancering af ny hjemmeside om svindel med dansk bistand på www.um.dk

Lancering af den danske strategi for det internationale menneskerettighedsarbejde.

Udviklingsministeren besøger Uganda for at bese aktiviteter i landet med fokus på kvinder samt status for genopbygning af det nordlige Uganda.

Udviklingsministeren besøger Zimbabwe med fokus på landets humanitære situation og status for den politiske reformproces.

Ny handlingsplan for Danmarks gennemførelse af FN's resolution 1325 om kvinder, fred og sikkerhed.

Udenrigsministeriet offentliggør ny strategi for demokrati og menneskerettigheder i udviklingssamarbejdet.

Danmark valgt til bestyrelsen for det internationale uddannelsesinitiativ FTI, som siden 2003 har administreret internationale bevillinger for mere end 8 mia. kr.

FN's højniveauekonferencen om den finansielle og økonomiske krise samt dens implikationer for udviklingsområdet den 24.-26. juni i New York.

145 mio. kr.

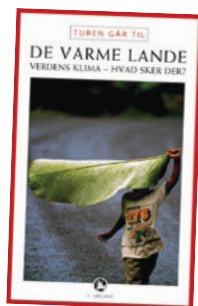
bevilget til danske NGO'ers humanitære arbejde i langvarige kriser.

Ny struktur i Udenrigsministeriet.

En bevilling på 9,5 mio. kr. til COP15's deltagerfond skal sikre udviklingslandenes deltagelse.

Med støtte fra Udenrigsministeriet lancerer Politiken bogen Turen går til de varme lande – om klimaforandringer i udviklingslandene.

Michelle Obama modtager fakkel i den danske MDG 3 Kampagne for ligestilling.

Som et led i formuleringen af en ny udviklingspolitisk strategi afholder Udenrigsministeriet debatarrangementer om "fattigdom og globale udviklingstendenser" og "den private sektor, økonomisk vækst og beskæftigelse".

Danmarks humanitære bistand kåres som den 4.-bedste i verden

Udviklingsministeren besøgte Etiopien. Besøget har fokus på klimaændringer og den humanitære situation.

Udviklingsministeren præsenterer Afrikakommisionens anbefalinger for FN i New York.

Ny strategisk ramme for dansk-palæstinensisk udviklingssamarbejde 2010 – 2012 godkendt.

Danmark øger udviklingsbistanden til Pakistan fra 40 til 140 mio. kr. over tre år for at bidrage til udvikling og stabilitet.

Danmark holder internationalt seminar om klimaforandringer og befolkningsudvikling.

JULI AUGUST SEPTEMBER OKTOBER NOVEMBER DECEMBER

Udviklingsministeren lancerer arbejdet med formuleringen af en ny dansk udviklingspolitisk strategi.

Regeringens finanslovsforslag fastholder udviklingsbistandens størrelse i 2010. Samtidig vil regeringen i opfølgning af Afrikakommisionens anbefalinger fordoble bistanden til privatsektorudvikling i Afrika, så der i 2014 afsættes ca. 2 mia. kr. hertil.

Præsidentvalg og provinsrådsvalg i Afghanistan – gennemført med dansk støtte.

Udviklingsministeren aflægger besøg i Nicaragua med fokus på en vurdering af den politiske udvikling i landet.

Ny strategi for Danmarks humanitære indsats 2010-2015 med undertitlen "Sårbarhed, klimaændringer og beskyttelse" offentliggøres.

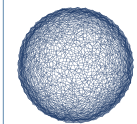
Offentliggørelse af regeringens Somalia-papir, der sætter den danske indsats i Somalia under en samlet politisk, bistandsmæssig og sikkerhedspolitisk strategisk ramme.

Støtten til Nicaragua beskæres og omlægges på grund af landets udvikling i udemokratisk retning.

Danmark giver 50 mio. kr. til at afhjælpe sultkatastrofe på Afrikas Horn og i det sydlige Sudan.

Danmarks FN-ambassadør Carsten Staur udnævnt som forhandlingsleder for forberedelserne af topmødet om 2015 Målene i 2010.

Afrikakommisionens initiativer sættes i gang, efter at udviklingsministeren godkender i alt 90 mio. kr. til tre projekter, som følger op på kommissionens anbefalinger.

COP15 COPENHAGEN

COP15 løber af stablen i København. Herunder afholdes arrangementet 'Development and Climate Days'.

Nr. 2

Danmark placeres som nummer to i verden i en international bedømmelse af landets indsats og politikker over for udviklingslandene.

DANIDAS ÅRSBERETNING 2009
April 2010

Udgiver

Udenrigsministeriet
Asiatisk Plads 2
1448 København K
Telefon: 33 92 00 00
E-mail: um@um.dk
Internet: www.um.dk

Forsidefoto

Jørgen Schytte / Danida

Design

Operate A/S

Tryk

Rosendahls - Schultz Grafisk a/s

Publikationen kan downloades eller bestilles på:
www.danida-publikationer.dk

Den elektroniske udgave af årsberetningen indeholder funktioner og ekstramateriale, som ikke findes i den trykte udgave.

Program- og projektorienteringen (PPO) kan læses på www.um.dk. Her præsenteres status for bilaterale og multilaterale programmer og projekter.

Teksten kan citeres frit

ISBN 978-87-7087-326-0 (trykt version)

ISBN 978-87-7087-327-7 (internet version)

KUNST OG KULTUR UDFORDRER STEREOTYPER OM UDVIKLING

Årsberetningens skilleblade er i år prydet med foto af udøvende kunstnere fra en række udviklingslande. De viste kunstnere er støttet af Center for Kultur og Udvikling (www.cku.dk). Centret arbejder for at styrke den kulturelle sektor i udviklingslande verden over gennem udvikling af langsigtede kulturprogrammer og stærke, bæredygtige partnerskaber. Centret arbejder i dag i ni lande og har regionale programmer i Mellemøsten og Afrika. I Danmark skaber Centret opmærksomhed om kunst fra Asien, Mellemøsten, Afrika og Latinamerika gennem den internationale kunstfestival IMAGES, der gennem 17 år har præsenteret kunstnere fra mere end 60 lande herhjemme. Centrets arbejde generelt, og ikke mindst festivalen, er med til at udfordre konventionelle opfattelser og stereotyper og gennem kunstneriske samarbejder og kulturel udveksling skabe indsigt og forståelse. Centerets grundfinansiering er på 14 mio.kr. årligt og suppleres af indtægter fra projekter og andre kilder. Den samlede omsætning lå i 2008 på omkring 30 mio.kr.

